

ASM - CENTRUM BADAŃ I ANALIZ RYNKU SP. Z O.O.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

RAPORT KOŃCOWY

Badanie ewaluacyjne projektów systemowych
OPS i PCPR realizowanych w ramach Działania
7.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Nie tworzymy rzeczywistości – pomagamy ją poznać

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

RAPORT KOŃCOWY

z badania ewaluacyjnego projektów systemowych OPS i PCPR realizowanych w ramach Działania 7.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

opracowany na zlecenie
**Regionalnego Centrum
Polityki Społecznej w Łodzi**

ASM Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

99- 300 Kutno, ul. Grunwaldzka 5

Tel. 024/355 77 00 ÷ 20

Fax 024/355 77 01 lub 0

Kutno, październik 2010

Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi
Łódź 91-302, ul. Snycerska 8
Tel. +48 (42) 203 48 43, 203 48 34, Tel/fax +48 (42) 203 48 44
e-mail: info@rcpslodz.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL	5
SPIS WYKESÓW	5
I. Wprowadzenie	8
1.1 Wstęp	8
1.2 Przedmiot i cele badania	9
1.3 Metodologia badania	11
1.3.1 Desk research (Analiza danych zastanych)	11
1.3.2 IDI (Indywidualne Wywiady Pogłębione)	13
1.3.3 CAWI (Anonimowe Wywiady Internetowe)	14
1.3.4 Case Study (Studium przypadku)	16
II. Opis wyników badań	18
2.1 Narzędzia, instrumenty oraz formy pomocy społecznej stosowane w projektach systemowych	18
2.2 Zarządzanie i wdrażanie projektów systemowych	20
2.3 Poziom realizacji wartości docelowej wskaźników dla województwa łódzkiego	21
2.4 Analiza projektów systemowych	22
2.4.1 Charakterystyka badanej próby	23
2.4.2 Charakterystyka realizowanych projektów	23
2.4.3 Zgodność z lokalną strategią rozwiązywania problemów społecznych	26
2.4.4 Stosowane instrumenty aktywnej integracji	28
2.4.5 Skuteczność form pomocy	32
2.4.6 Komplementarność form pomocy	34
2.4.7 Efektywność form pomocy	36
2.4.8 Trudności z nieterminową realizacją zadań	39
2.5 Ocena projektów systemowych realizowanych przez badane jednostki pomocy społecznej	41

2.5.1 Stan obecnej realizacji i plany na przyszłość	41
2.5.2 Potencjał beneficjentów systemowych	45
2.5.3 Ocena dostępnych środków w ramach dofinansowania	46
2.5.4 Ocena stopnia osiągnięcia celu głównego i rezultatów realizowanych projektów systemowych	46
2.5.5 Problemy występujące podczas realizacji projektów systemowych	51
2.5.6 Stosowane narzędzia/instrumenty w realizowanych projektach systemowych	54
2.5.7 Sposób przygotowania wniosku o dofinansowanie realizacji projektu systemowego	58
2.5.8 Sposób realizacji projektu systemowego	58
2.5.9 Wpływ projektów na rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych/zgodność ze strategią rozwiązywania problemów społecznych	60
2.5.10 Tworzenie partnerstw oraz współpraca z innymi instytucjami podczas realizacji projektu systemowego	62
2.5.11 Czynniki sukcesu projektu systemowego (przykłady dobrych praktyk)	69
2.6 Ocena wsparcia otrzymanego z RCPS w ramach projektów systemowych realizowanych w Poddziałaniu 7.1.3 PO KL	71
3. Podsumowanie	78
4. Tabela wdrażania rekomendacji	81
Aneks tabelaryczny	84
Tabela nr 1. Problemy występujące podczas realizacji projektów systemowych	84
Tabela nr 2. Formy oferowanego wsparcia w ramach poszczególnych typów instrumentów aktywnej integracji stosowanych w realizowanych w 2009 r. projektach systemowych	87
Tabela nr 3. Z jakiego typu podmiotami zawiązano by partnerstwo na realizację projektu systemowego	88
Tabela nr 4. Jakiego zakresu dotyczyły szkolenia/doradztwo oferowane w projekcie systemowym RCPS?	90
Tabela nr 5. Jakich tematów dotyczyło wsparcie w ramach projektu systemowego RCPS realizowanego w 2009 roku oraz ocena przydatności udzielonego wsparcia (w skali 1 - 5 gdzie 1 oznacza bardzo nieprzydatne, a 5 - bardzo przydatne)	91
Załącznik	92

Scenariusz indywidualnych Wywiadów Pogłębionych (IDI).....	92
Kwestionariusz ankiety do Anonimowych wywiadów pogłębionych (CAWI)	96

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Dobór próby do analizy danych zastanych.....	12
Tabela nr 2. Dobór próby do IDI.....	13
Tabela nr 3. Struktura kosztów realizacji projektów	24
Tabela nr 4. Struktura kosztów dofinansowania	24
Tabela nr 5. Ilość uczestników w poszczególnych projektach	25
Tabela nr 6. Aktywizacja zawodowa	28
Tabela nr 7. Aktywizacja edukacyjna.....	29
Tabela nr 8. Aktywizacja zdrowotna	30
Tabela nr 9. Aktywizacja społeczna	31
Tabela nr 10. Stopień realizacji wskaźników.....	32
Tabela nr 11. Liczba osób, które przerwały udział w projekcie	33
Tabela nr 12. Odsetek wydatków w ramach poszczególnych zadań w stosunku do wartości całości projektu.	37
Tabela nr 13. Odsetek kosztu przypadającego na 1 uczestnika w stosunku do wartości projektu.	38
Tabela nr 14. Trudności z terminową realizacją zadań.	39
Tabela nr 15. Wydatki zatwierdzone przez IP	40

SPIS WYKESÓW

Wykres nr 1. Charakterystyka badanych instytucji (N=131;w %)	16
Wykres nr 2. Czy w 2009 roku realizowali Państwo projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)	42

Wykres nr 3. Z jakiego powodu nie zdecydowali się Państwo realizować w 2009 roku projektu w ramach Działania 7.1 PO KL? (N=26; w%)*	43
Wykres nr 4. Czy planują Państwo realizować w przyszłym roku projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)	44
Wykres nr 5. Z jakiego powodu nie planują Państwo realizować w przyszłym roku projektu w ramach Działania 7.1 PO KL? (N=20; w%)*	44
Wykres nr 6. W jakim stopniu cel główny projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL został osiągnięty do końca 2009 roku? (N=105; w%)	47
Wykres nr 7. Z jakich powodów cel główny projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL nie został osiągnięty w 100%? (N=69; w%)*	48
Wykres nr 8. W jakim stopniu rezultaty projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL zostały osiągnięte w 2009 roku? (N=105; w%)	49
Wykres nr 9. Z jakich powodów rezultaty określone dla projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL nie zostały osiągnięte w 100%? (N=50; w%)	50
Wykres nr 10. Czy w trakcie realizacji projektu systemowego w ramach Działania 7.1 PO KL pojawiły się jakiegokolwiek problemy? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)	51
Wykres nr 11. Jakich kwestii dotyczyły problemy pojawiające się w trakcie realizacji projektu systemowego w ramach Działania 7.1 PO KL? (N=52; w%)*	52
Wykres nr 12. Narzędzia wykorzystywane w projekcie realizowanym w ramach Działania 7.1 PO KL oraz ocena stopnia trudności ich zastosowania	55
Wykres nr 13. Jakiego rodzaju zadania/usługi sfinansowali Państwo w projekcie w 2009 roku w ramach:	56
Wykres nr 14. Instrumenty aktywnej integracji wykorzystywane w projekcie realizowanym w ramach Działania 7.1 PO KL oraz ocena ich skuteczności	57
Wykres nr 15. Sposób przygotowania wniosku o dofinansowanie realizacji projektu systemowego w ramach Działania 7.1 POKL w 2009 roku (N=105; w%)	58
Wykres nr 16. Sposób realizacji projektu w ramach Działania 7.1 PO KL w 2009 roku – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)	59
Wykres nr 17. Jakie są najważniejsze przyczyny niezawiązywania partnerstwa w ramach realizowanego w 2009 roku projektu systemowego? (N=91; w%)	63
Wykres nr 18. Czy w przyszłości planują Państwo realizować projekt w partnerstwie? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)	64
Wykres nr 19. Instytucje* z jakimi współpracowano nieformalnie w trakcie realizacji projektu w 2009 roku oraz ocena jakości współpracy w obszarze realizacji i wdrażania projektu	65

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 20. Czy w Państwa projekcie systemowym zatrudniono dodatkowych pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych? (N=105;w%)	68
Wykres nr 21. Czy brali Państwo udział w 2009 roku w projekcie systemowym RCPS realizowanym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL? – wskazania wg rodzaju instytucji (w%)	71
Wykres nr 22. Z jakiego powodu nie brali Państwo w 2009 roku udziału w projekcie systemowym RCPS realizowanym w ramach Poddziałania 7.1.3? (N=44;w%)	72
Wykres nr 23. Formy wsparcia z jakich korzystano w ramach udziału w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS oraz ocena ich przydatności	73
Wykres nr 24. W jakim stopniu Państwa zdaniem wsparcie udzielone w ramach projektu systemowego RCPS w 2009 roku	75
Wykres nr 25. Jakiej formy wsparcia oczekivaliby Państwo najbardziej w przyszłości w ramach projektu systemowego RCPS? (N=87; w%)	76
Wykres nr 26. Czy Państwa instytucja planuje wziąć udział w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL w tym roku lub w kolejnych latach? (N=87;w%)	76

I. Wprowadzenie

1.1 Wstęp

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, który został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 28 września 2007 roku składa się z dziewięciu Priorytetów. Celem Priorytetu VII jest zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom wykluczonym, zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie ich do wejścia lub powrotu na rynek pracy. W ramach Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej” przewiduje się realizację projektów systemowych, polegających na dofinansowaniu zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach (art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju).

Jednym z głównych celów PO KL jest pełne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich, a jednym z kluczowych zagadnień zwiększenie poziomu spójności społecznej. Dlatego też nie dziwi sformułowanie celu szczegółowego nr 2 PO KL jako: **Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego**. Wyzwaniem dla Polski w realizacji tego celu jest poprawa warunków funkcjonowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin oraz stworzenie warunków pozwalających na ich reintegrację społeczną i zawodową.

Powyższe cele mają zostać zrealizowane głównie poprzez działania podjęte w ramach **Priorytetu VII Promocja integracji społecznej**. Do poddawanych niniejszemu badaniu ewaluacyjnemu projektów odnosi się cel szczegółowy 1 tego Priorytetu: **Poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**. Oczekiwane efekty realizacji tego celu w odniesieniu do ośrodków pomocy społecznej (OPS) i powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR) to:

- Objęcie 15% klientów instytucji pomocy społecznej (którzy jednocześnie: są w wieku aktywności zawodowej, nie pracują i korzystają z pomocy społecznej) działaniami aktywnej integracji
- Objęcie 10% klientów instytucji pomocy społecznej (w wieku aktywności zawodowej) kontraktami socjalnymi

W ramach Priorytetu VII, Podziałanie 7.1.1 oraz 7.1.2 są elementami Działania **7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji** i odnoszą się do celu tego Działania zdefiniowanego jako: Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie.

Ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, zgodnie z „Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” (zwanym dalej „Zasadami”) są zobowiązane do tworzenia i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS). SRPS to dokumenty programowe, które powinny jednoznacznie zidentyfikować i wskazać najważniejsze problemy społeczne danej gminy/powiatu, wizje rozwoju, cele i zadania mające służyć realizacji tej wizji. W planach rozwiązywania problemów społecznych powinny być uwzględnione **poza-samorządowe organizacje**, np. funkcjonujące organizacje społeczne. Strategie powinny być opracowywane w **uspołeczniony** sposób - w proces opracowania strategii powinni być włączeni lokalni liderzy, a szczególnie przedstawiciele organizacji związanych z pomocą społeczną. Projekty realizowane w ramach Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 w roku 2009 zgodnie z „Zasadami” muszą odnosić się do SRPS, której powstanie jest wymogiem merytorycznym realizacji projektu, z zastrzeżeniem, że IP może podjąć decyzję o dofinansowaniu projektu pomimo braku strategii, w szczególności, jeżeli beneficjent udowodni, że kontynuuje pracę nad jej przygotowaniem.

1.2 Przedmiot i cele badania

Przedmiotem ewaluacji przeprowadzonej na zlecenie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi przez firmę ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku były projekty systemowe realizowane w ramach Działania 7.1, a dokładniej projekty systemowe realizowane w ramach Poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” oraz w ramach Poddziałania 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie”. Ewaluacji zostały poddane projekty systemowe realizowane przez OPS-y i PCPR-y w 2009 roku.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Głównym **celem** ewaluacji projektów systemowych, realizowanych w Poddziałaniu 7.1.1 oraz 7.1.2 PO KL była ocena jakości wsparcia przewidzianego w projektach systemowych oraz pozyskanie kompleksowej wiedzy na temat sposobu zarządzania i wdrażania projektów.

Celowi głównemu zostały przyporządkowane następujące cele szczegółowe przedmiotowej ewaluacji:

- ocena jakości wykorzystanych w projektach systemowych narzędzi, instrumentów oraz zastosowanych form pomocy społecznej pod kątem ich trafności, skuteczności i efektywności, w efekcie której zaproponowane zostaną rozwiązania o charakterze systemowym, które będzie można powszechnie uznać jako rozwiązania modelowe i stosować w przyszłości
- ocena potencjału beneficjentów oraz jakości zarządzania w projektach systemowych, w tym zasobów beneficjentów systemowych, służących skutecznej i efektywnej realizacji projektów oraz stopnia przygotowania do realizacji projektów systemowych
- identyfikacja barier i problemów:
  - związanych z wdrażaniem projektów systemowych, realizowanych w ramach Poddziałania 7.1.1 oraz Poddziałania 7.1.2 PO KL
  - powodujących nieprzystępowanie niektórych OPS/PCPR do realizacji projektów systemowych
  - powodujących, że niektóre OPS/PCPR zrezygnowały z realizacji projektów systemowych
- identyfikacja potrzeb beneficjentów systemowych Poddziałania 7.1.1 oraz Poddziałania 7.1.2 PO KL, związanych z realizacją projektów systemowych
- ocena stopnia efektywności i jakości współpracy beneficjentów systemowych z instytucjami zaangażowanymi w realizację PO KL, innymi instytucjami lokalnymi oraz partnerami (w przypadku realizacji projektów w partnerstwie).

1.3 Metodologia badania

Odpowiedzi na pytania badawcze pozyskano wykorzystując zarówno źródła zastane (Desk Research), jak i źródła pierwotne (IDI, CAWI, Case Study). Poniżej omówiono pokrótce przebieg realizacji poszczególnych technik wykorzystanych w omawianym badaniu ewaluacyjnym.

1.3.1 Desk research (Analiza danych zastanych)

W ramach analizy treści dokumentów zaznajomiono się z zasadami, w jaki są przygotowywane, realizowane i rozliczane projekty systemowe OPS i PCPR. Szczegółowo zostały zatem przeanalizowane dokumenty takie jak

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Szczegółowy Opisu Priorytetów PO KL (stan na dzień 20 lutego 2009 r.)
- Plan działania dla Priorytetu VII na rok 2009
- Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (stan na dzień 9 marca 2009 roku)

Po zapoznaniu się z dokumentami regulującymi sposób przygotowywania, realizowania i rozliczania projektów systemowych OPS i PCPR przeanalizowano 86 projektów systemowych, realizowanych w roku 2009, w oparciu o następującą dokumentację:

- Wniosek o dofinansowanie projektu systemowego
- Roczny bilans realizacji projektu systemowego
- Wniosek o płatność
- Lokalna strategia rozwiązywania problemów społecznych

W ramach naboru wniosków o dofinansowanie na 2009 rok (nabór od 01.12.2008 do 31.01.2009) w ramach projektów systemowych dla ośrodków pomocy społecznej (Poddziałanie 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”) złożono 121 wniosków. 120 wniosków zostało ocenionych pozytywnie i zatwierdzonych do realizacji. Podpisano 120 umów o łącznej wartości 27 449 782,91 zł. Natomiast w ramach naboru wniosków o dofinansowanie na 2009 rok (nabór od 01.12.2008 do 31.01.2009) w ramach projektów systemowych dla powiatowych centrów pomocy rodzinie (Poddziałanie 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

powiatowe centra pomocy rodzinie”) złożono 22 wnioski, które zostały ocenione pozytywnie i zatwierdzone do realizacji. Podpisano 22 umowy o łącznej wartości 7 520 560,89 zł.

W ramach badania przeanalizowano 86 projektów systemowych realizowanych w ramach Poddziałania 7.1.1 i Poddziałania 7.1.2 w 2009 roku. Projekty systemowe do analizy zostały dobrane w sposób warstwowo-losowy. Warstwy stanowiły jednostki pomocy społecznej w podziale na Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (w tym MOPR-y). Ośrodki Pomocy Społecznej zostały podzielone ze względu na obszar realizacji na Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Z każdej warstwy zostały wylosowane następnie projekty do analizy danych zastanych, proporcjonalnie do udziału danego typu jednostki w populacji. Szczegółowy dobór próby przedstawia Tabela nr 1 „Dobór próby do analizy danych zastanych”.

Każdy wybrany do badania wniosek o dofinansowanie składany w ramach Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 analizowany był również w zakresie jego zgodności **z powiatową bądź gminą strategią rozwiązywania problemów społecznych.**

Tabela nr 1. Dobór próby do analizy danych zastanych.

Beneficjenci Działania 7.1	Populacja beneficjentów Działania 7.1	Poddziałanie w którym realizowano projekt systemowy	Ilość jednostek, które podpisały umowy w roku 2009	Próba
GOPS	135	7.1.1	84	51
MGOPS	23	7.1.1	20	13
MOPS (w tym 1 MOPS na prawach powiatu)	17	7.1.1	16	9
PCPR	21	7.1.2	20	13
MOPR (Piotrków Trybunalski, Skierniewice)	2	7.1.2	2	
Razem	198		142	86¹

¹ Przyjęto, że z każdego powiatu w województwie łódzkim, zostanie przebadany przynajmniej 1 projekt.

1.3.2 IDI (Indywidualne Wywiady Pogłębione)

W ramach niniejszego badania ewaluacyjnego przeprowadzono 8 wywiadów pogłębionych z koordynatorami projektów systemowych z Poddziałania 7.1.1 i Poddziałania 7.1.2 PO KL. Respondenci do badania zostali dobrani w sposób losowo-warstwowy. Warstwę stanowiły: GOPS-y, MGOPS-y, MOPS-y i PCPR-y. Łącznie badaniu IDI poddano 8 koordynatorów projektów systemowych, realizowanych w 2009 roku. Szczegółowy dobór próby przedstawia tabela nr 2 „Dobór próby do badania IDI”. Operat losowania stanowiła baza teleadresowa OPS i PCPR dostarczona przez Zamawiającego w dniu podpisania umowy. Równoliczna wielkość próby w przypadku beneficjentów Poddziałania 7.1.1 i Poddziałania 7.1.2 umożliwiła porównania projektów realizowanych przez OPS i PCPR-y (w tym MOPR-y).

Tabela nr 2. Dobór próby do IDI

Beneficjenci Działania 7.1	Ilość jednostek, które podpisały umowy w roku 2009	Próba
GOPS	84	2
MGOPS	20	1
MOPS (w tym 1 MOPS na prawach powiatu)	15	1
PCPR	20	4
MOPR (Piotrków Trybunalski, Skierniewice)	2	
Razem	141	8

1.3.3 CAWI (Anonimowe Wywiady Internetowe)

Celem realizacji anonimowych wywiadów internetowych było zebranie rzetelnych i kompleksowych informacji na temat skuteczności, efektywności i użyteczności narzędzi oraz instrumentów wsparcia udzielanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej w ramach Działania 7.1 PO KL. Przeprowadzone wywiady umożliwiły poznanie potrzeb w/w jednostek związanych z realizacją projektów systemowych.

Zgodnie z zapisami raportu metodologicznego ankieta internetowa została skierowana do kierowników wszystkich OPS/PCPR istniejących na terenie województwa łódzkiego, tj. 198 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w tym:

- 135 gminnych ośrodków pomocy społecznej (GOPS)
- 16 miejskich ośrodków pomocy społecznej (MOPS)
- 23 miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej (MGOPS)
- 21 powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR)
- 3 ośrodków wykonujących zadania gminy i powiatu, w tym: 2 ośrodków pomocy rodzinie (MOPR Piotrków Trybunalski i MOPR Skierniewice) i miejskiego ośrodka pomocy społecznej (MOPS Łódź)

Proces realizacji wywiadów składał się z następujących elementów:

- Krok 1 – powiadomienie drogą elektroniczną potencjalnych respondentów o realizacji badania i wywiadów oraz przesłanie dostępu (link) do ankiety CAWI
- Krok 2 – nawiązanie kontaktu telefonicznego (po 2 – 3 dniach od przesłania informacji) w celu sprawdzenia, czy wysłana informacja dotarła, ewentualne wyjaśnienie wątpliwości, ponowne przesłanie
- Krok 3 – nawiązanie ponownego kontaktu telefonicznego (po 8 – 10 dniach od przesłania pierwszej informacji tj. Krok 1) w celu podziękowania za wypełnienie ankiety bądź też ponaglenia respondenta do jej wypełnienia (w przypadku gdy do tego czasu respondent jej nie wypełnił). Ankieta była anonimowa, zatem jedynym sposobem weryfikacji wypełnienia ankiety było potwierdzenie bądź zaprzeczenie respondenta o udziale w badaniu (wypełnieniu ankiety)
- Krok 4 – zakończenie realizacji wywiadów (do 2 tygodni od rozpoczęcia badania).

Badanie CAWI realizowano w dn. 01 – 19 07 2010 r. W tym czasie dwukrotnie telefonowano do respondentów w celu przybliżenia tematyki badania oraz zmotywowania badanych do wzięcia w nim udziału. Zakładano, iż w badaniu wezmą udział wszyscy dyrektorzy/kierownicy, jednakże w sumie udało się uzyskać 131 wypełnionych ankiet ze

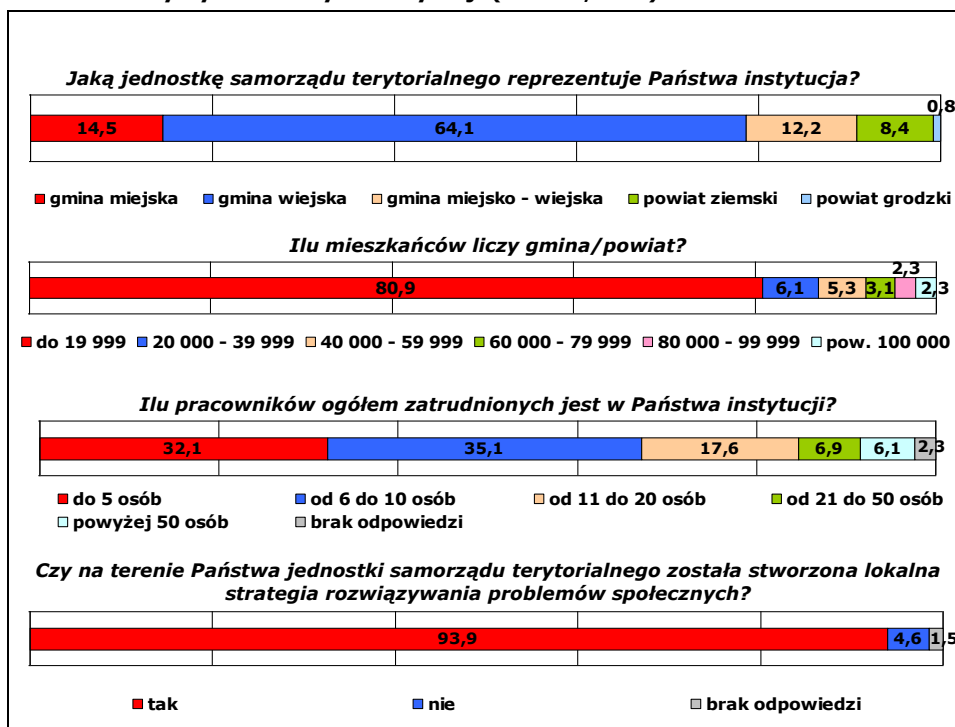
198 planowanych. Zatem w badaniu brało udział 66% z ogółu uprawnionych do udzielenia odpowiedzi.

Badanie przeprowadzono w oparciu o bazę udostępnioną przez Zamawiającego zawierającą: nazwę i adres jednostek pomocy społecznej oraz dane kontaktowe (nazwisko, imię, telefon, mail) do kierowników/dyrektorów poszczególnych placówek. Narzędzie do anonimowego wywiadu internetowego CAWI opracowano na podstawie wzoru ankiety udostępnionej przez Zamawiającego badanie ewaluacyjne. Ankieta składała się z dwóch modułów, pierwszy dotyczył oceny projektów systemowych realizowanych przez poszczególne ośrodki w 2009 roku w ramach Działania 7.1 PO KL. Natomiast druga część ankiety poświęcona była ocenie wsparcia uzyskiwanego z Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi w ramach projektu systemowego realizowanego w Poddziałaniu 7.1.3 PO KL.

Wśród badanych instytucji przeważały jednostki pomocy społecznej reprezentujące gminy wiejskie (64,1% z ogółu biorących udział w badaniu), co jest odzwierciedleniem ogólnej struktury jednostek występujących na terenie województwa łódzkiego. Mniej liczną grupę stanowiły jednostki z gmin miejskich (14,5%) oraz miejsko-wiejskich (12,2%). Instytucje uczestniczące w badaniu funkcjonowały głównie (80,9%) na terenie małych społeczności, tj. gmin liczących do 20 tys. mieszkańców. Większość (93,9%) jednostek pomocy społecznej deklarowało, iż na terenie ich jednostki samorządu terytorialnego stworzono lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych. W strukturze badanych instytucji przeważały placówki zatrudniające od 6 do 10 osób – 35,1%, znaczą część stanowią także jednostki posiadające do 5 pracowników – 32,1% z ogółu badanych. Od 11 do 20 osób było zatrudnionych w 17,6% badanych podmiotów. Pozostałe placówki posiadały więcej niż 20 pracowników.

Wykres nr 1. Charakterystyka badanych instytucji (N=131;w %)

1.3.4 Case Study (Studium przypadku)

W ramach badania ewaluacyjnego zostały przygotowane również dwa studia przypadków, dobrane z terenu województwa łódzkiego w sposób celowy (jedno powiatowe centrum pomocy rodzinie i jeden miejsko-gminny ośrodek pomocy społecznej). Taki sposób doboru próby związany był z celami badania i ideą studiów przypadku zawartą w wytycznych IZ dotyczących ewaluacji projektów systemowych OPS i PCPR. Zakładały one przygotowanie case study jako przykładów tzw. dobrych praktyk czyli egzemplifikacje inicjatyw i rozwiązań, które mogą być wskazane jako skuteczne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Zamawiający udostępnił Wykonawcy listę potencjalnych ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, które mogłyby pretendować do przykładów wzorcowych instytucji pomocy społecznej w regionie realizujących projekty systemowe² z Działania 7.1. *Promocja integracji społecznej* PO KL 2007-2013 w regionie łódzkim.

² Zgodnie z założeniami, chodzi o realizację projektów systemowych z Poddziałiań 7.1.1 oraz 7.1.2 realizowanych w roku 2009.

Studia przypadków polegały na:

- szczegółowej analizie wniosku o dofinansowanie, dokumentacji projektowej oraz, otoczenia instytucjonalnego i społecznego danego podmiotu (na podstawie danych zastanych)
- wizyt, uwzględniających obserwację w miejscu realizacji projektu oraz wywiady z przedstawicielami instytucji

II. Opis wyników badań

2.1 Narzędzia, instrumenty oraz formy pomocy społecznej stosowane w projektach systemowych

W ramach analizy „Zasad przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” wyodrębniono narzędzia i instrumenty aktywnej integracji stosowane w projektach systemowych, których krótką charakterystykę przedstawiono poniżej.

Wyróżniamy trzy narzędzia realizacji projektu systemowego:

Kontrakt socjalny – jest to pisemna umowa pomiędzy pracownikiem socjalnym, a osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej (lub jej rodziną) regulująca sposób postępowania w celu umożliwienia aktywizacji społeczno-zawodowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz poprawy sytuacji osób w trudnej sytuacji życiowej. W ramach kontraktu można stosować: zasiłki i pomoc społeczną, pracę socjalną, prace społecznie użyteczne, instrumenty aktywizacji społecznej oraz działania o charakterze środowiskowym. Kontrakty realizowane w ramach projektu muszą korzystać z minimum 3 wyżej wymienionych instrumentów.

Program aktywności lokalnej (PAL) – w celu stworzenia programu potrzebne jest ukonstytuowanie się partnerstwa lokalnego zainicjowanego przez OPS, organizację pozarządową lub jednostkę samorządu terytorialnego. Program musi być skierowany do osób z danego środowiska (grupy zawodowej, społecznej) lub członków danej społeczności (np. dzielnicy, sołectwa, wsi, bloku). W programie muszą być określone: cele oraz przewidywane rezultaty, ocena zasobów niezbędnych do uzyskania założonych celów, szczegółowy opis planowanych działań, czas trwania programu i harmonogram realizacji poszczególnych działań, budżet przewidziany na realizację programu z podziałem na poszczególne kategorie wydatków, podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych programu, uzasadnienie realizacji programu. Można w nim zastosować następujące instrumenty aktywnej integracji: środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji, prac społecznie użytecznych, działań o charakterze środowiskowym. Programy muszą korzystać z minimum 3 wyżej wymienionych instrumentów.

Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych – jest to narzędzie skierowane do osób niepełnosprawnych realizowane przez PCPR. W ramach tego narzędzia finansowane są działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Zadania te mają na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz włączanie osób niepełnosprawnych w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej. Można w nim zastosować następujące instrumenty aktywnej integracji: środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji, działań o charakterze środowiskowym na zasadach przewidzianych w PAL.

Instrumenty aktywnej integracji skupione są natomiast w czterech grupach:

Aktywizacja zawodowa zakładająca takie działania, jak uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej, uczestnictwo w zajęciach Klubu Integracji Społecznej, uczestnictwo w zajęciach reintegracji zawodowej u pracodawcy, dofinansowanie usamodzielnienia ekonomicznego lub zmiany miejsca zamieszkania, usługi wspierające aktywizację zawodową.

Aktywizacja edukacyjna, w ramach której można zastosować np. skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym.

Aktywizacja zdrowotna, przez którą można rozumieć między innymi skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia.

Aktywizacja społeczna rozumiana na przykład jako organizowanie i finansowanie uczestnictwa w ośrodkach dziennego wsparcia, świetlicach i klubach, o których mowa w przepisach pomocy społecznej oraz przepisach o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Powyżej wymienione instrumenty wykorzystuje się w ramach zastosowania określonych narzędzi. W ramach stosowania każdego narzędzia należy wykorzystać co najmniej 3 instrumenty z różnych bądź tej samej grupy instrumentów.

2.2 Zarządzanie i wdrażanie projektów systemowych

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, projekty systemowe polegają na realizacji zadań publicznych przez podmioty działające na podstawie odrębnych przepisów, w zakresie określonym przepisami prawa i dokumentami strategiczno-programowymi przyjętymi przez Radę Ministrów. W ramach PO KL, projekty systemowe mogą być realizowane przez beneficjentów wskazanych we właściwym Planie działania (PD). Warunkiem przyjęcia do realizacji projektu systemowego jest zgodność typu projektu z odpowiednim PD oraz zawarcie w Planie informacji o rezultatach projektu systemowego. Podmiot, który będzie realizował projekt systemowy, wypełnia wniosek o dofinansowanie projektu PO KL, zawierając w nim dane dotyczące realizowanego projektu, w szczególności zakres podejmowanych w projekcie działań i sposób zarządzania projektem. Wniosek należy wypełnić zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku, opracowaną przez IZ. Wniosek jest składany do IP2. Niespełnienie któregokolwiek z kryteriów oznacza konieczność poprawy wniosku lub jego uzupełnienia. Jak zostało to wskazane wcześniej, projekty powinny być budowane w oparciu o SRPS. Wszystkie narzędzia realizacji projektu mogą służyć wdrażaniu strategii. Jak mówią „Zasady”: „W celu realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej oraz w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej, ośrodek pomocy społecznej, inna jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego lub organizacja pozarządowa może zainicjować partnerstwo lokalne, w celu realizacji programów aktywności lokalnej” i dalej: „Partnerstwo nie musi oznaczać partnerstwa projektowego, ale współpracę podmiotów na rzecz realizacji programu, co nie wymaga instytucjonalizacji”. Ponadto projekty partnerskie mogą otrzymać dodatkowe wsparcie na zaplanowane działania. W innym miejscu „Zasady” mówią o możliwości współpracy organizacji pozarządowych (NGO) z instytucjami wdrażającymi SRPS i PAL chociażby poprzez zlecenie części zaplanowanych działań. Mimo tych ułatwień i zachęt powstaje bardzo mało partnerstw projektowych (o czym będzie mowa w dalszej części raportu).

2.3 Poziom realizacji wartości docelowej wskaźników dla województwa łódzkiego

W Planie działania na rok 2009 zostały określone docelowe wartości wskaźników dla działania VII w oparciu o wskaźniki dla celów szczegółowych tego działania. Ocena realizacji tych wskaźników pozwoliła ocenić skuteczność wdrażania projektów systemowych.

Wskaźniki produktu, jakie zostały osiągnięte w badanym okresie kształtują się następująco:

- 1. Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji**, w tym osoby z obszarów wiejskich - 2 697 klientów pomocy społecznej zakończyło udział w projektach dotyczących aktywnej integracji, co stanowi 5,6 % wartości docelowej określonej do osiągnięcia w 2013 roku i 46,68 % wartości docelowej na rok 2009 określonej do osiągnięcia w Planie działania na rok 2009 PO KL. Od początku realizacji Działania osiągnięty wskaźnik wynosi 3 159 osób, czyli 5,59 %. 1 071 klientów pomocy społecznej, które zakończyły udział w projektach dotyczących aktywnej integracji, to osoby z terenów wiejskich, co stanowi 7,94 % wartości docelowej (13 481) określonej do osiągnięcia w 2013 roku i 77,55 % wartości docelowej (1381) określonej do osiągnięcia w 2009 roku w Planie działania na rok 2009 PO KL. Od początku realizacji Działania osiągnięty wskaźnik wynosi 1 071 osób, czyli 7,94 %.
- 2. Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów** - 2 648 klientów instytucji pomocy społecznej zostało objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów, co stanowi 7,08 % wartości docelowej (37 628) określonej do osiągnięcia w 2013 roku i 68,76% wartości docelowej (3851) określonej do osiągnięcia w 2009 roku w Planie działania na rok 2009 PO KL, natomiast od początku realizacji Działania wskaźnik ten wynosi 2 799 osób, co stanowi 7,44 % wartości docelowej wskaźnika do osiągnięcia w 2013 roku.

Niski poziom realizacji wskaźników na rok 2009 może wynikać z faktu, iż 3 891 osób nie zakończyło udziału w projekcie, tylko go kontynuuje. Udział w projekcie w 2009 roku rozpoczęło ponad 5 057 osób, z czego około 274 przerwało udział w projekcie, co stanowi 5,6% uczestników. Nie jest to niepokojące uwzględniając specyfikę realizowanych projektów, skierowanych do osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zwrócić uwagę na poziom realizacji wartości docelowej wskaźników na poziomie 7-8%. Jeśli weźmiemy pod uwagę wszystkie osoby, które rozpoczęły udział w projekcie i go nie przerwały to poziom realizacji wartości docelowej będzie wynosił 12,49% (w PD zakładano realizację wskaźnika na poziomie 19,52%). W celu osiągnięcia założonych wskaźników należałoby zwiększyć liczbę osób objętych wsparciem w ramach projektów systemowych o 100% w skali roku - do około 10 000.

Wskaźniki rezultatu nie zostały określone na rok 2009 i nie są omawiane w Sprawozdaniu z realizacji Działania w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi.

2.4 Analiza projektów systemowych

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest omówienie analizy 86 projektów systemowych wybranych do badania, pod względem skuteczności, efektywności, spójności oraz zgodności z lokalnymi strategiami rozwiązywania problemów społecznych. W celu przeanalizowania tychże projektów wystosowano do wylosowanych beneficjentów pisma z prośbą o przesłanie dokumentacji projektowej. Informację zwrotną otrzymano od wszystkich wylosowanych projektodawców, jednakże stwierdzono, że:

- W jednej dokumentacji brakowało drugiego wniosku o płatność;
- W jednej dokumentacji brakowało rocznego bilansu z realizacji projektu;
- W jednej dokumentacji brakowało pewnej części danych z rocznego bilansu realizacji projektu;
- W dwóch dokumentacjach brakowało danych z części bilansu rocznego dotyczącego wartości wskaźników.

2.4.1 Charakterystyka badanej próby

Dobór próby do analizy był zgodny z wytycznymi MRR i raportu metodologicznego. Próba została dobrana proporcjonalnie do struktury OPS/PCPR w populacji. W badaniu wzięło udział 86 instytucji, z czego najliczniej reprezentowane były Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (GOPS) w liczbie 51, co stanowiło niemal 60% próby. Najmniej licznie reprezentowane były Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej (MOPS) – było ich 9, co stanowił około 11%. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR) to ponad 15% próby podobnie, jak Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.

Pośród przebadanych jednostek pomocy społecznej doświadczenie w realizacji projektów finansowanych z EFS posiadało niemal 41%. Na podobnym poziomie utrzymana jest liczba jednostek, które nie korzystały ze wsparcia finansowego oferowanego przez UE, jest to nieco ponad 38%. Porównywalność i miarodajność wyników ogranicza brak informacji we wniosku o dofinansowanie na temat doświadczenia projektodawcy w korzystaniu ze środków finansowych pochodzących z EFS, który pojawił się w 18 analizowanych projektach.

Jednostki realizujące projekty systemowe zwykle wykonywały zadania samodzielnie. Aż 84 instytucji nie korzystało z pomocy partnerów, co stanowi około 98% próby. Warto zatem pomyśleć o aktywnej akcji promocyjnej dotyczącej korzyści z realizowania projektów w Działaniu 7.1 w partnerstwie.

2.4.2 Charakterystyka realizowanych projektów

Suma wartości realizowanych projektów w badanej próbie wyniosła 23 313 521 zł. Średnio jeden projekt kosztował 274 277 zł, zaś wartość środkowa w rozkładzie wyniosła 122 420 zł. Najtańszy projekt kosztował niecałe 13 000 zł, najdroższy zaś - niemal 5 700 000 PLN. Suma wszystkich dofinansowań to 20 291 844 zł (przy średnim dofinansowaniu 244 480 PLN oraz medianie 109 566 zł). Zatem odsetek dofinansowania wyniósł nieco ponad 87% całkowitej wartości projektów.

Najwięcej projektów lokowało się w przedziale kosztów od 100 000 zł do 199 999 zł, i były to 34 projekty – niemal 40% badanej próby. Porównywalna była ilość projektów kosztujących powyżej 200 000 zł - 36%, czyli 31 projektów. Najniższy przedział – do

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

49 999 PLN – reprezentowany był przez jeden projekt. Szczegóły przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3. Struktura kosztów realizacji projektów

Koszty ogółem (wartość projektu)	Ilość	Procent
poniżej 49 999 zł	1	1,2
od 50 000 do 99 999 zł	19	22,1
od 100 000 do 199 999 zł	34	39,5
powyżej 200 000 PLN	31	36,0
Brak danych	1	1,2
Ogółem	86	100

Najczęściej dofinansowania wynosiły od 100 000 zł do 199 999 zł. Niemal po 1/3 dofinansowań przypadło na przedziały od 50 000 zł do 99 999 zł oraz powyżej 200 000 PLN. Szczegóły przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4. Struktura kosztów dofinansowania

Koszty ogółem (wartość projektu)	Ilość	Procent
poniżej 49 999 zł	1	1,2
od 50 000 do 99 999 zł	26	30,2
od 100 000 do 199 999 zł	30	34,9
powyżej 200 000 PLN	26	30,2
Brak danych	3	3,5
Ogółem	86	100

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ilość osób objętych wsparciem w ramach realizowanych projektów systemowych w badanej próbie wyniosła 2 425. Średnio pojedynczym projektem objętych było około 28 osób. Ponad 41% projektów dotyczyło pomocy mniej niż dziesięciu osobom. W kategorii pomocy od 11 do 20 osobom znalazło się niecałe 20% projektów. Nieco ponad 15% projektów wsparło od 21 do 30 osób. Szczegóły przedstawia poniższa tabela nr 5.

Tabela nr 5. Ilość uczestników w poszczególnych projektach

Planowana liczba uczestników projektu	Ilość	Procent
poniżej 10	36	41,9
Od 11 do 20	17	19,8
od 21 do 30	13	15,1
od 31 do 40	4	4,7
od 41 do 50	3	3,5
od 51 do 60	3	3,5
od 61 do 70	4	4,7
od 71 do 80	1	1,2
od 81 do 90	2	2,3
od 91 do 100	1	1,2
powyżej 100	2	2,3
Ogółem	86	100%

Po przeanalizowaniu treści celów głównych zawartych we wniosku aplikacyjnym, należy stwierdzić, że pewnej części projektodawców istotny problem sprawia sformułowanie celu zgodnie z zasadą SMART. Część z analizowanych celów głównych zawiera pewne elementy teje zasady, takie jak określenie ilości osób, które mają zostać objęte wsparciem bądź określenie charakteru grupy docelowej lub obszaru jaki będzie objęty wsparciem. Brakuje natomiast często konkretności, realistyczności oraz ram czasowych. Przykładem zbyt ogólnych celów głównych jest sformułowanie ich tak, jak przytoczono poniżej:

- „Głównym celem projektu jest powrót beneficjenta na rynek pracy” (jednego beneficjenta?)
- „Celem projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, które są klientami pomocy społecznej” (w całym kraju?)

W obliczu powyższych danych rekomenduje się zatem uwzględnienie szkoleń z zakresu metodologii projektowej, w tym wykorzystywania reguły SMART w projekcie systemowym RCPS w ramach Poddziałania 7.1.3. Wdrożenie rekomendacji powinno skutkować poprawą struktury logicznej składanych wniosków.

W związku z niemożliwością oceny głównych celów projektów według kryteriów SMART (żaden cel nie spełnia kryterium w pełni, a 82% nie spełnia go w ogóle) zostały one podzielone na cztery kategorie, wydzielone ze względu na bezpośrednie odwoływanie się przez projektodawców w celu głównym do wybranych instrumentów aktywnej integracji. Zdecydowanie najczęściej (74 razy) w analizowanych wnioskach o dofinansowanie wystąpiła aktywizacja zawodowa jako cel realizowania projektów, następną w kolejności była aktywizacja społeczna (37 razy) i aktywizacja edukacyjna (17 wystąpień). Na aktywizację zdrowotną wskazało jedynie 3 projektodawców we wniosku o dofinansowanie.

2.4.3 Zgodność z lokalną strategią rozwiązywania problemów społecznych

W przeanalizowanych wnioskach o dofinansowanie jedynie w co drugim stwierdzono powołanie się na lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych przez beneficjenta. W pozostałych dokumentach nie przypomniano o tym, że projekt jest zgodny z taką strategią. Oznacza to zapewne, że w powiecie/gminie kontynuowane są prace nad przygotowaniem Strategii, choć projektodawcy nie zawierali takiej informacji we wniosku o dofinansowanie. We wnioskach, w których wprost nawiązywano

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

do lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, pisano przede wszystkim, że analizowane projekty odnoszą się do zmniejszania zjawiska wykluczenia społecznego. Kilka zapisów z wniosków o dofinansowanie charakteryzuje lakoniczne odniesienie do strategii poprzez wprowadzenie działań mających na celu „zmniejszenie (zjawiska/obszaru) wykluczenia społecznego”. W pięciu przypadkach problem wykluczenia społecznego planuje się rozwiązać poprzez zwiększenie poziomu wykształcenia klientów instytucji społecznych. W dwóch przypadkach jest mowa o zmniejszeniu zjawiska wykluczenia społecznego i modernizacji systemów polityki społecznej. Kolejna dwa odniesienia dotyczą usamodzielniania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Oprócz zmniejszania zjawiska wykluczenia społecznego projektodawcy zamierzali, zgodnie z lokalną strategią rozwiązywania problemów społecznych, przeciwdziałać wykluczeniu bądź aktywizować grupy zagrożone tym zjawiskiem lub zmniejszać obszar wykluczenia.

Drugim ważnym problemem, który pojawia się w strategiach i na który odpowiadają analizowane projekty jest problem bezrobocia.

We wnioskach o dofinansowanie pojawiały się również bardzo ogólne sformułowania typu: „Działania w ramach projektu są zgodne z prawem lokalnym w zakresie polityki społecznej” (dwa razy to samo sformułowanie) lub zupełnie nieprzejrzyste „Wizją ładu społecznego w sferze polityki społecznej jest stworzenie osobom wykluczonym społecznie i zagrożonym takim wykluczeniem warunków umożliwiających pokonanie problemów będących przyczyną wykluczenia społecznego”.

Sposób formułowania odniesień do strategii sprawia wrażenie, że zapis o zgodności z lokalną strategią rozwiązywania problemów społecznych jest dla beneficjentów koniecznością, prawdopodobnie nie do końca rozumianą. Z drugiej strony formułowane ogólniki mają zapewne związek z charakterem strategii, które również nie są dokumentami o wysokim poziomie szczegółowości.

2.4.4 Stosowane instrumenty aktywnej integracji

Wyróżniono cztery stosowane przez projektodawców grupy instrumentów aktywnej integracji: aktywizację zawodową, aktywizację edukacyjną, aktywizację zdrowotną oraz aktywizację społeczną. W ich obrębie z kolei wyróżniono konkretne instrumenty aktywnej integracji.

W ramach aktywizacji zawodowej najczęściej stosowanym instrumentem były usługi wspierające aktywizację zawodową. Zastosowało je 55 podmiotów pomocy społecznej, czyli 64% próby. Drugim w kolejności stosowanym instrumentem było uczestnictwo w zajęciach Klubu Integracji Społecznej. Taką odpowiedź wskazało 5 instytucji pomocy. Dofinansowanie usamodzielnienia ekonomicznego lub zmiany miejsca zamieszkania wskazano jednokrotnie jako stosowane, zaś uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej nie było ani razu wskazane. Szczegóły przedstawia niniejsza tabela nr 6.

Tabela nr 6. Aktywizacja zawodowa

Instrumenty aktywnej integracji: Aktywizacja zawodowa	Uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej	Uczestnictwo w zajęciach Klubu Integracji Społecznej	Dofinansowanie usamodzielnienia ekonomicznego lub zmiany miejsca zamieszkania	Usługi wspierające aktywizację zawodową
Stosowane	0	5	1	55

W ramach aktywizacji edukacyjnej najczęściej stosowanym instrumentem było „Skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową”, którego realizację deklarowali przedstawiciele ponad 73% badanych instytucji. Drugi dość znaczny odsetek przypadł kategorii „Skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego i mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego”. Było to 46 wskazań, co stanowiło ponad 53%. Szczegóły zawiera natomiast niniejsza tabela nr 7.

Tabela nr 7. Aktywizacja edukacyjna³

Instrumenty aktywnej integracji: Aktywizacja edukacyjna	A	B	C	D	E
Stosowane	4	46	63	0	3

W ramach aktywizacji zdrowotnej najczęściej stosowane było „finansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób” oraz „finansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku zatrudnieniem”. Na przeciwnym końcu występują: „finansowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o którym mowa w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” oraz „finansowanie programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu w rozumieniu przepisów o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi”. Szczegóły przedstawia tabela nr 8:

3

A – skierowanie i finansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym

B – skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego i mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego

C – skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową

D – organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną

E – sfinansowanie części kosztów nauki na poziomie wyższym dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej

Tabela nr 8. Aktywizacja zdrowotna⁴

Instrumenty aktywnej integracji: Aktywizacja zdrowotna	A	B	C	D	E	F
Stosowane	39	40	3	3	4	13

Natomiast w ramach aktywizacji społecznej „organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, mediacji rodzinnej oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy” była najczęściej wybierana - 78 razy. Drugą w kolejności była „organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę”, a trzecią „organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych, umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową”. Szczegóły przedstawia tabela nr 9.

4

A – finansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku zatrudnieniem

B - finansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób

C – finansowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o którym mowa w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

D - finansowanie programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu w rozumieniu przepisów o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi

E - finansowanie programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii

F - finansowanie części kosztów turnusów rehabilitacyjnych, kosztów zespołów ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych

Tabela nr 9. Aktywizacja społeczna⁵

Instrumenty aktywnej integracji: Aktywizacja edukacyjna	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Stosowane	0	0	4	3	5	7	1	5	44	8	29

5

A – organizowanie i finansowanie uczestnictwa w ośrodku dziennego wsparcia, świetlicach i klubach, o których mowa w przepisach pomocy społecznej oraz przepisach o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

B – koszty vouchera (talonu) na samodzielny zakup usług społecznych dokonywanego przez osobę będącą stroną kontraktu socjalnego lub inną formą działań – objęta działaniami aktywnej integracji, jako działanie służące usamodzielnianiu klienta pomocy społecznej

C – organizacja i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, w tym koszty zatrudnienia tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej

D – organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, *streetworker*a

E – organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywnej rodzin marginalizowanych, w tym kosztów zatrudnienia asystenta rodzinnego

F – pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnionych (art. 36, pkt 2 lit q ustawy o pomocy społecznej), osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych

G – organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu, zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub wolontariuszy

H – organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub lub grupę

I – organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę

J – organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, mediacji rodzinnej oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy

K – organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych, umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową

2.4.5 Skuteczność form pomocy

W celu oszacowania **skuteczności** realizowanych projektów przeanalizowano, w jakim stopniu projektodawcy osiągają zaplanowane wskaźniki. W zdecydowanej większości projektów planowana wartość wskaźnika jest równa wartości osiągniętej. Największe trudności sprawia beneficjentom objęcie kontraktami socjalnymi w planowanej wysokości klientów instytucji społecznej pochodzących z obszarów wiejskich. Ze względu na fakt, że beneficjenci systemowi korzystają z instrumentów wymienionych w punkcie 2.4.4 należy uznać, że są one właściwie dobrane i przyczyniają się do realizacji celów projektu oraz Działania 7.1 poprzez realizację wskaźników na wysokim poziomie. Stopień skuteczności stosowanych narzędzi i instrumentów można utożsamić ze stopniem projektów, w których osiągnięto wskaźniki na poziomie wyższym lub równym 100%. Z pewnością natomiast należy rekomendować szkolenia dla pracowników OPS/PCPR z zakresu motywowania klientów instytucji społecznych do ukończenia projektu. Warto również przypominać beneficjentom systemowym o otaczaniu szczególnym zainteresowaniem osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z terenów wiejskich.

Tabela nr 10. Liczba projektów, które osiągnęły poszczególne wskaźniki na poziomie poniżej 70%, pow. 70 do 80%, pow. 80 do 90%, pow. 90 do 100%, pow. 100%.

Osiągnięty stopień realizacji wskaźnika określony w rocznym bilansie realizacji projektu systemowego	Liczba projektów, które osiągnęły <i>Wskaźnik liczba klientów pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach aktywnej integracji na określonym stopniu</i>	Liczba projektów, które osiągnęły <i>Wskaźnik liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi, na określonym stopniu</i>		Razem (liczba projektów)
		Ogółem	w tym liczba osób z terenów wiejskich	
Poniżej 70%	1	0	8	9
Powyżej 70 do 80%	8	4	4	16
Powyżej 80 do 90%	7	3	3	13
Powyżej 90 do 100%	59 (w tym 40 - 100%)	59 (w tym 52 - 100)	47 (w tym 36 - 100%)	165 (w tym 128 w 100%)
Powyżej 100%	6	15	9	30
Brak danych	5	5	15	25
Razem (liczba projektów)	86	86	86	258

Poniżej natomiast przedstawiono narzędzia użyte w projektach o najmniejszej skuteczności w celu wskazania obszarów, która można jeszcze udoskonalić. Ponad dwie trzecie projektów (czyli 66,3%) zostało ukończonych w pełnym składzie uczestników –

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

żaden uczestnik nie przerwał udziału w projekcie. Następnie po jednej osobie zrezygnowało z uczestnictwa w 9 projektach, co stanowi około 10%. Po dwie osoby wycofały się 6 projektów. Szczegóły znajdują się w tabeli.

Tabela nr 11. Liczba osób, które przerwały udział w projekcie

Liczba osób, które przerwały udział w projekcie	Ilość	Procent
0	57	66,3
1	9	10,5
2	6	7,0
3	3	3,5
4	1	1,2
5	2	2,3
6	1	1,2
7	1	1,2
11	1	1,2
107	1	1,2
Brak danych	4	4,7
Ogółem	86	100%

Największy odsetek osób, czyli 27,27% wycofał się z projektu, w którym uczestniczyło 11 osób. Także wycofanie się 5 osób z 22-osobowego projektu skutkowało znacznym ubytkiem personalnym, wynoszącym ponad 22%. Największy ilościowo ubytek personalny, wynoszący 107 osób dotyczył projektu, w którym ogólnie brało udział 541 osób. Zatem procentowo ubytek ten wyniósł niecałe 20%. W projektach tych zastosowano: kontrakt socjalny, usługi wspierające aktywizację zawodową, usługi wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych, treningi kompetencji i umiejętności społecznych, zajęcia w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową (po konsultacji z właściwym PUP lub w przypadku, gdy klient jest osobą zarejestrowaną w PUP jako bezrobotna).

2.4.6 Komplementarność form pomocy

W wyniku analizy projektów systemowych należy stwierdzić, że narzędzia i instrumenty stosowane w ramach projektów są zróżnicowane, a projektodawcy korzystają z większości dostępnych instrumentów i narzędzi. Instrumenty są dobierane komplementarnie względem siebie (uzupełniają się) w obrębie poszczególnych form aktywizacji. Najczęściej stosowane połączenia to:

- skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia współwystępujące ze skierowaniem i sfinansowaniem terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób w zakresie aktywizacji zdrowotnej (21,6%);
- skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego i mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego współwystępujące ze skierowaniem i sfinansowaniem zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową w zakresie aktywizacji edukacyjnej (38,4%).

Pozostałe połączenia nie były statystycznie istotne i występowały w maksymalnie pięciu projektach, dlatego nie uwzględniono ich w powyższych analizach.

Należy stwierdzić, że instrumenty i narzędzia są stosowane kompleksowo (działają wszechstronnie i wyczerpująco) dzięki zastosowaniu we wszystkich projektach **indywidualnego podejścia** (kontrakt socjalny lub jego odmiana indywidualna ścieżka reintegracji lub indywidualny program usamodzielniania), co pozwala zaspokoić wszystkie najważniejsze potrzeby klienta pomocy społecznej. Zdecydowanie rzadziej wykorzystywanym narzędziem jest natomiast PAL, który wdrażany był w pięciu badanych projektach. Warto zatem uświadamiać instytucje pomocy społecznej, że rozwiązywanie problemów społecznych powinno przebiegać dwutorowo: poprzez zmianę postawy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poprzez aktywizację środowiska, w którym funkcjonują te osoby.

Również oferowane wsparcie w ramach projektów badanych za pomocą case studies miało charakter kompleksowy. W ramach projektu podopieczni PCPR-u zostali objęci kompleksowym wsparciem. Została zapewniona im nie tylko rehabilitacja społeczna, ale także zawodowa. Sygnalizowano korzystanie z wszelakich form aktywizacji zawodowej. W

przypadku osób usamodzielnianych był to Indywidualny Program Usamodzielniania, czyli odmiana kontraktu socjalnego, polegający na pisemnym zobowiązaniu się do przystąpienia do programu, opracowanym wraz z pracownikiem PCPR. Wykorzystuje się także dokument: Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych - dokument obowiązujący osoby niepełnosprawne jak i usamodzielniane. Wg przedstawiciela PCPR, bez tych instrumentów byłoby o wiele trudniej: „sporządzając umowę jest wszystko napisane prawa i obowiązki, dokument ten zmusza uczestników do kontynuowania uczestnictwa, to dodatkowy motywator”. Każda z osób ma założoną teczkę w której gromadzone są wszystkie informacje o osobie, jej prace, regulamin uczestnictwa w projekcie oraz sama umowa, skierowania na dany rodzaj wsparcia, opinia psychologiczna, wyliczone koszty, ksera certyfikatów i zaświadczeń z ukończenia szkoleń. Osobom niepełnosprawnym umożliwiano natomiast uczestnictwo w życiu społecznym, poprzez m. in: wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi, czy wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról w społeczeństwie. Rehabilitacja zawodowa skupiała się na niepełnosprawnej młodzieży i osobach w wieku aktywności zawodowej, a celem jej było przygotowanie do pracy (zgodnie z zapisami Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2019 w powiecie). Projekt badanego PCPR opierał się na priorytetach, zakładających stworzenie mechanizmów umożliwiających integrację społeczną, readaptację zawodową i zatrudnienie, samodzielność w podejmowaniu działań a także poprawę stanu psychofizycznego uczestników projektu. Wszystkie osoby, w ramach projektu mogły korzystać z poradnictwa prawnego, seksuologicznego, psychologicznego, w formie spotkań grupowych (intencją takiego działania jest zintegrowanie osób niepełnosprawnych z usamodzielnianymi), jak i indywidualnych. Ponadto, PCPR zapewnił szereg szkoleń i kursów odpowiadających predyspozycjom jak i preferencjom uczestników, były to min: kurs masażu, stylizacji, komputerowy, księgowości komputerowej, obsługi wózków widłowych itd. Analizując lata realizacji projektu Pani koordynator uznała, iż w roku 2008 form wsparcia było bardzo dużo, z dużym naciskiem na szkolenia. W roku ubiegłym także, jednak głównie z naciskiem na poradnictwo wszelkiego rodzaju. Oprócz kursów i szkoleń PCPR skupiał się także na działaniach wspierających jak: impreza integracyjna (po raz pierwszy zorganizowana właśnie w 2009 r.), turnusy rehabilitacyjne, czy spotkania okolicznościowe. Szczególnie grupa usamodzielniana, uczestnicząca w projekcie zdobyła wiedzę na temat własnych predyspozycji zawodowych i psychofizycznych oraz umiejętności poruszania się na rynku pracy. Kończąc kursy i szkolenia podniosła swoje kwalifikacje zawodowe i umiejętności,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przez co stała się atrakcyjniejsza na rynku pracy i zwiększyła własne możliwości na podjęcie zatrudnienia. Koordynator projektu dodawał także, że osobom usamodzielnianym przysługuje dodatkowo pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. To jest dodatkowy plus udziału w projekcie. W przypadku, gdy w budżecie zostają środki, PCPR konsultuje z WUP-em możliwość zorganizowania dodatkowego szkolenia, dzięki czemu nie było szkoleń, które nie spotkałyby się jak dotychczas z brakiem zainteresowania.

Również w drugim ośrodku badanym za pomocą case study oferowano uzupełniający się zestaw instrumentów. W badanym projekcie klienci mieli możliwość podpisania kontraktu socjalnego oraz wzięcia udziału w działaniach aktywnej integracji: diagnozie psychologicznej, zajęciach psychoedukacyjnych nt. uzależnień, kursach zawodowych, treningu komunikacji społecznej. Dla osób niepełnosprawnych przygotowano zajęcia, warsztaty i integracyjne szkolenia wyjazdowe. Dodatkowo przewidziano również wypłatę zasiłków i pomocy w naturze dla uczestników.

2.4.7 Efektywność form pomocy

W celu oszacowania efektywności realizowanych projektów wykorzystano informacje pochodzące z rocznych bilansów realizacji projektów za rok 2009. Obliczono, jaki odsetek stanowią zatwierdzone przez IP/IP2 wydatki na dane zadanie w stosunku do wartości projektu. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela. Przedstawiona w tabeli struktura wydatków na poszczególne zadania przedstawia się korzystnie, ponieważ najwyższe wydatki najczęściej ponoszone są na aktywną integrację. Za prawidłowe należy również uznać zjawisko, że koszty zarządzania nie przekraczają 30%.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela nr 12. Odsetek wydatków w ramach poszczególnych zadań w stosunku do wartości całości projektu.

Zadania	Odsetek wydatków w ramach poszczególnych zadań w stosunku do wartości całości projektu						Razem
	Poniżej 30%	Pow. 30 do 45%	Pow. 45% do 60%	Pow. 60 do 75%	Nie dotyczy	Brak danych	
Aktywna integracja	10	33	35	7	0	1	86
Praca socjalna	61	24	0	0	0	1	86
Zasiłki i pomoc w naturze	85	0	0	0	0	1	86
Działania o charakterze środowiskowym	34	0	0	0	51	1	86
Prace społecznie użyteczne	10	0	0	0	75	1	86
Zarządzanie projektem	84	1	0	0	0	1	86
Promocja projektu	84	0	0	0	1	1	86
Koszty pośrednie	59	0	0	0	26	1	86
Razem	427	58	35	7	153	8	688

W celu oszacowania efektywności projektów systemowych zestawiono również koszt przypadający na 1 uczestnika z wnioskowaną kwotą o dofinansowanie projektu. W 46 analizowanych wnioskach koszt przypadający na 1 uczestnika był niższy niż 10% wartości projektu. Biorąc pod uwagę fakt, że w zdecydowanej większości beneficjenci osiągają zakładane wskaźniki, a mimo wszystko koszt przypadający na 1 uczestnika nie jest zbyt wysoki w stosunku do całości projektu, należy uznać, że pozyskane środki są wykorzystywane efektywnie. Nasuwa się jednak uwaga, szczególnie w obliczu danych uzyskanych techniką case studies, że najbardziej skuteczne jest wsparcie udzielane kompleksowo, a więc w przyszłych latach należy zwiększać kwotę przypadającą na 1 uczestnika, oferując poszczególnym osobom dość szeroki wachlarz usług, ponieważ aktywizacja społeczno-zawodowa jest procesem złożonym.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela nr 13. Odsetek kosztu przypadającego na 1 uczestnika w stosunku do wartości projektu.

Odsetek kosztu przypadającego na 1 uczestnika w stosunku do wartości projektu	Ilość projektów
Do 2,0%	9
Powyżej 2 do 4%	12
Powyżej 4 do 6%	12
Powyżej 6 do 8%	7
Powyżej 8 do 10%	6
Powyżej 10 do 12%	14
Powyżej 12 do 14%	7
Powyżej 14 do 16%	4
Powyżej 16 do 18%	0
Powyżej 18 do 20%	5
Powyżej 20 do 28%	6
Brak danych	4
Powyżej	86

2.4.8 Trudności z nieterminową realizacją zadań

W celu zdiagnozowania występujących trudności z terminową realizacją zadań przeanalizowano wszystkie wnioski o płatność dotyczące badanych projektów systemowych pod kątem sygnalizowanych w nich problemów związanych z terminową realizacją. Jak wynika z danych zawartych w tabeli najliczniejsza grupa beneficjentów sygnalizuje problemy z terminową realizacją zadań w I wniosku o płatność, co zapewne ma związek z przedłużającym się terminem podpisaniu umów/aneksu do umowy oraz przedłużającym się oczekiwaniem na I transzę dofinansowania. Szczegóły znajdują się w poniższej tabeli:

Tabela nr 14. Trudności z terminową realizacją zadań.

Wniosek o płatność	Czy wystąpiły problemy z terminową realizacją zadań?				Razem
	Tak	Nie	Nie dotyczy	Brak danych	
I	63	20	0	3	86
II	34	51	0	1	86
III	29	55	2	0	86
IV	1	25	60	0	86
Razem	127	151	62	4	344

Analiza projektów systemowych wykazała, że powtarzającą się trudnością, sygnalizowaną we wnioskach o płatność jest opóźnione podpisanie umowy i przekazanie środków na realizację projektu, co wpływało na niemożność realizacji zaplanowanych w terminie działań (jednym ze skutków braku środków była niemożność rozpoczęcia procedury przetargowej, ponieważ JST nie wolno ogłaszać przetargów, jeżeli nie posiadają zabezpieczonych środków na koncie). Inne trudności w realizacji projektów były spowodowane niezależnymi od nikogo przyczynami losowymi, np. śmierć beneficjentki projektu, zakażenie wody w basenie, na którym odbywały się zajęcia czy złe warunki atmosferyczne uniemożliwiające przeprowadzenie praktycznej części kursu spawacza. Powtarzały się również problemy związane z powstaniem materiałów promocyjnych, co jest związane z odpowiednim ologowaniem i oznaczaniem tychże materiałów. Beneficjenci systemowi miewali również trudności z rekrutacją personelu do projektu (np. pracownika socjalnego) związane z tym, iż żadna z ofert nie spełniała kryteriów bądź na

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

dane stanowisko nie złożono żadnej oferty. Wystąpiły również trudności związane z uczestnikami projektu (brakowało chętnych do wzięcia udziału w projekcie lub osoby chętne nie kwalifikowały się do udziału w projekcie). Wydatki zatwierdzone przez IP w 61 projektach wyniosły ponad 90%. W 10 projektach od 80% do 90%, a w kolejnych 10 poniżej 80%. Wynik ten można uznać za satysfakcjonujący, ale pokazuje dość wyraźnie potrzebę szkoleń i doradztwa w zakresie realizacji i sprawozdawczości projektów systemowych.

Tabela nr 15. Wydatki zatwierdzone przez IP

Wydatki zatwierdzone przez IP	Ilość	Procent
od 66 do 70%	1	1,2
od 71 do 75%	3	3,5
od 76 do 80%	2	2,3
od 81 do 85%	3	3,5
od 86 do 90%	7	8,1
od 91 do 95%	12	14,0
od 96 do 100%	49	57,0
Braki danych	9	10,5
Ogółem	86	100,0

2.5 Ocena projektów systemowych realizowanych przez badane jednostki pomocy społecznej

Ocena przedstawiona w rozdziale 2.5 „Ocena projektów systemowych realizowanych przez jednostki pomocy społecznej” i 2.6 „Ocena wsparcia otrzymanego z RCPS w ramach projektu systemowego realizowanego w Poddziałaniu 7.1.3 PO KL” jest syntezą wyników pochodzących z badań ilościowych (CAWI) oraz z badań jakościowych (IDI, Case study). Komplementarność zastosowanych technik polega na uzupełnianiu ilościowych informacji, wyjaśnieniem zjawiska, uzyskanym podczas technik jakościowych.

2.5.1 Stan obecnej realizacji i plany na przyszłość

Większość (80,2%) badanych (CAWI) jednostek pomocy społecznej z terenu województwa łódzkiego w 2009 roku realizowała projekty systemowe w ramach Działania 7.1 PO KL. Jedynie co piąta (19,8% z ogółu) placówka nie była zaangażowana w realizację tego rodzaju projektów. Szczególnie dotyczy to jednostek reprezentujących gminy wiejskie, gdzie prawie co trzecia (27,4%) badana instytucja pomocy społecznej nie realizowała projektów systemowych w ramach działania 7.1 PO KL. Biorąc pod uwagę stan wdrażania realizowanych projektów systemowych, to ponad połowa jednostek (53,3% z ogółu realizujących w 2009 roku projekty systemowe) zakończyła realizację projektu do końca 2009⁶, zaś 46,7% placówek realizuje nadal projekt z ubiegłego roku. Zatem 37,4% badanych podmiotów (tj. 49 z 131) obecnie realizuje projekty systemowe w ramach Działania 7.1 PO KL.

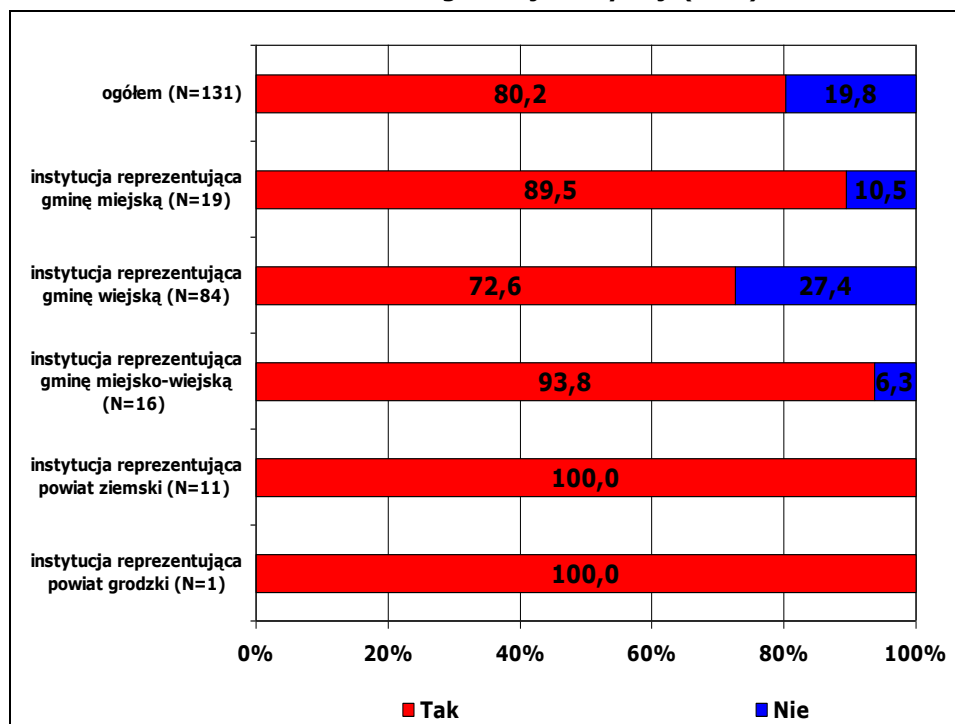
---

⁶ Należy zwrócić uwagę, że w przypadku jednostek obecnie realizujących projekty znajdują się takie, które podpisały aneks na realizację projektu na 2010 rok. Specyfika realizowania projektów systemowych polega na tym, że w momencie przystępowania do realizacji projektu, jednostka podpisuje z WUP umowę obowiązującą od pierwszego roku realizacji projektu do 2013 roku, potem każdego roku podpisywany jest (bądź nie) aneks do umowy na dany rok.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 2. Czy w 2009 roku realizowali Państwo projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)

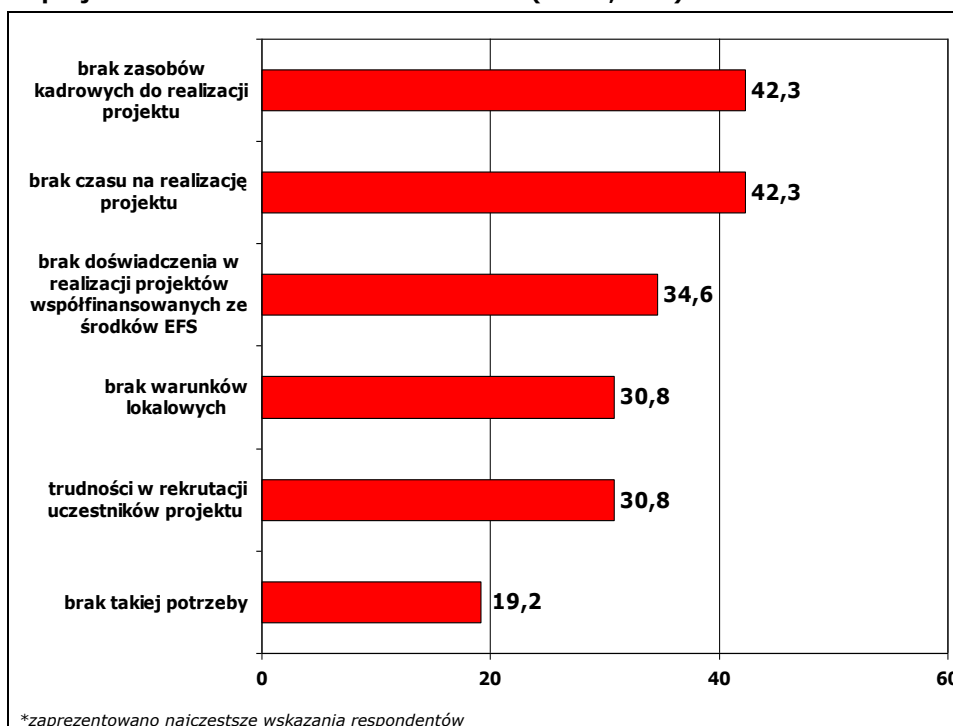

Głównym powodem niezaangażowania się w realizację projektów systemowych przez badane jednostki jest brak zasobów kadrowych potrzebnych do obsługi projektu (42,3% z ogółu wskazań spośród podmiotów nierealizujących projektów). Poza tym badani wskazują również na brak czasu na realizację projektów (42,3%) oraz brak doświadczenia w realizacji projektów współfinansowanych ze środków EFS (34,6%). Niektóre z badanych placówek (30,8%) nie posiadają warunków lokalowych do realizacji projektów bądź też są świadome trudności, jakie występują przy rekrutacji uczestników do projektu (30,8%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 3. Z jakiego powodu nie zdecydowali się Państwo realizować w 2009 roku projektu w ramach Działania 7.1 PO KL? (N=26; w%)*

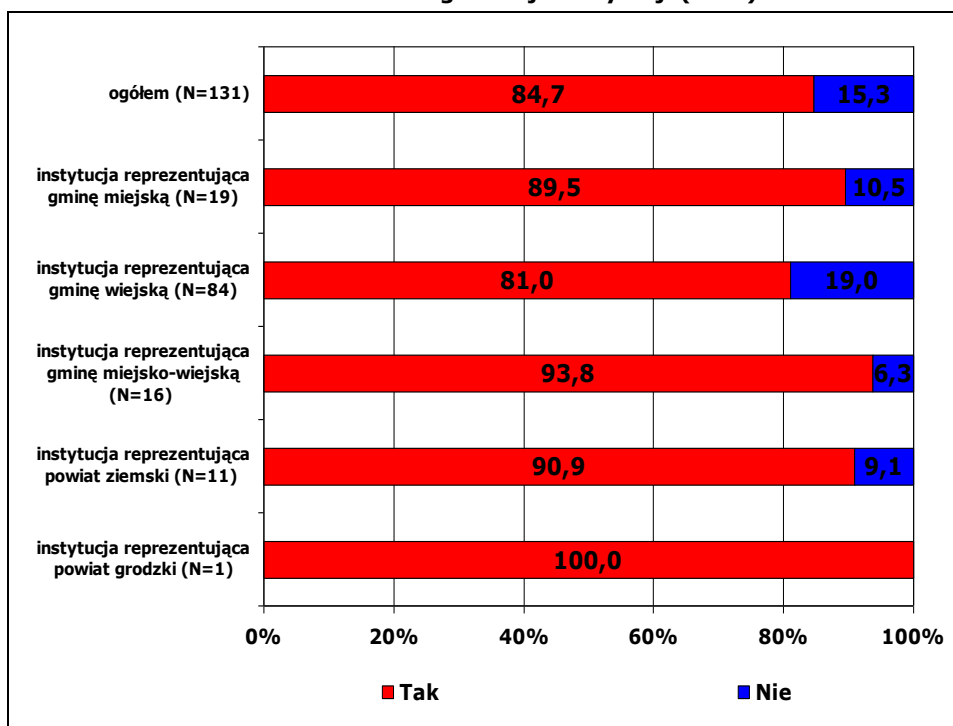

Zdecydowana większość badanych podmiotów, bez względu na obszar działania (gmina/powiat), planuje w przyszłym roku realizować projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL. Placówki nie zamierzające podejmować takiej działalności pochodzą głównie z gmin wiejskich. Jednym z ważniejszych powodów braku planów odnośnie realizacji projektów systemowych w przyszłym roku są problemy związane z rekrutacją uczestników projektu. Poza tym badanym podmiotom brakuje kadry do realizacji projektów, a niektórzy nie widzą potrzeby realizacji projektu.

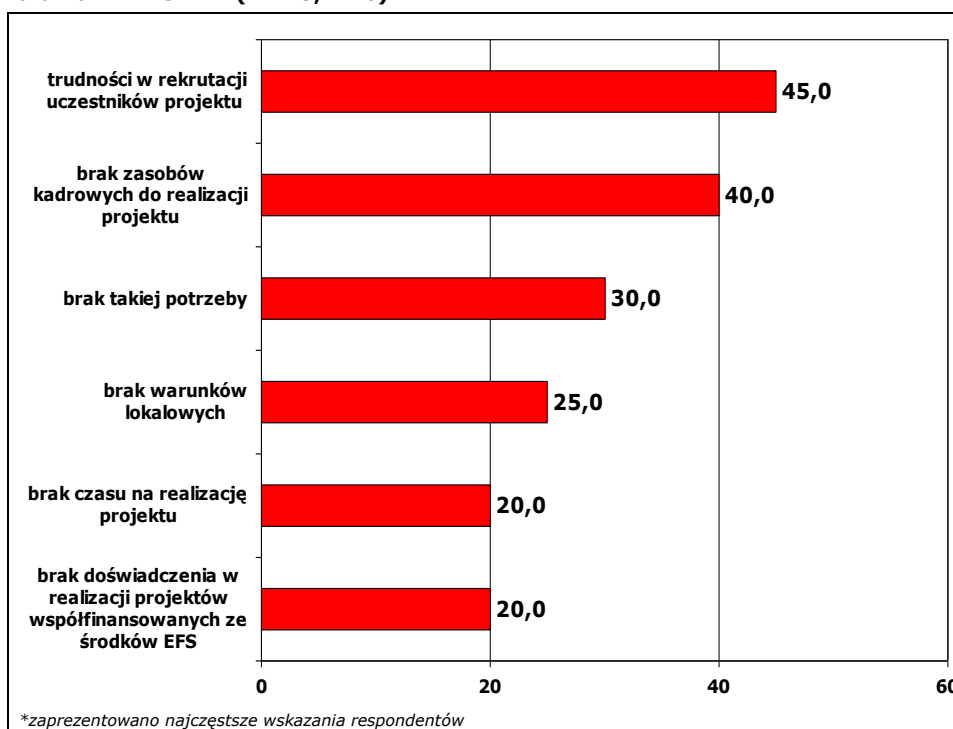

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 4. Czy planują Państwo realizować w przyszłym roku projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)

Wykres nr 5. Z jakiego powodu nie planują Państwo realizować w przyszłym roku projektu w ramach Działania 7.1 PO KL? (N=20; w%)*

Podczas indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzanych z kierownikami projektów systemowych, wszyscy respondenci (N=8) zadeklarowali chęć przystąpienia do realizacji projektu w przyszłym roku. Jako powód kontynuacji realizacji projektu podawano ogromne zaangażowanie w pomoc klientom instytucji wsparcia. Ewentualny brak przystąpienia do projektu byłby jedynie wynikiem nadmiaru zajęć zawodowych, które przypadłyby osobom realizującym projekt.

2.5.2 Potencjał beneficjentów systemowych

Celem indywidualnych wywiadów pogłębionych było między innymi również zdiagnozowanie potencjału jednostek realizujących projekty pod względem kadrowym, czasowym i lokalowym. Jedynie dwie z badanych instytucji zasygnalizowały pewne braki w zasobach kadrowych, w związku z czym w jednym z tych ośrodków zatrudniono w ramach projektu w 2009 roku pracownika socjalnego, choć ośrodek chętnie widziałby w swoim zespole jeszcze jednego członka. Respondenci na ogół jednak podkreślali kompetencję, doświadczenie, wiedzę i zaangażowanie osób obecnie realizujących projekt, wykazując zadowolenie z posiadanych zasobów kadrowych.

Potencjał beneficjentów gorzej natomiast wygląda pod względem zasobów lokalowych. Wyposażenie instytucji pomocy społecznej w tym aspekcie jest dość zróżnicowane. W najgorszej sytuacji są ośrodki, które nie dysponują nawet osobnym pomieszczeniem, w którym można by porozmawiać z uczestnikiem projektu. Generalnie jednak zajęcia na ogół odbywają się w wynajętych salach. Jeden z respondentów zwrócił uwagę, że nieposiadanie własnej sali szkoleniowej nie jest jednak żadnym ograniczeniem, a konieczność wynajmowania lokali ma swoje plusy, pozwala bowiem realizować zajęcia w dogodnym i atrakcyjnym dla wszystkich miejscu.

Biorąc pod uwagę zasoby czasowe, podkreślano, że projekty systemowe są dość czasochłonne i wymagają nieraz pracy po godzinach. Zdarzają się takie okresy, kiedy ze względu na przedłużający się termin podpisania umowy przesuwają się termin realizacji projektu, co skutkuje znacznym nagromadzeniem zadań do wykonania w bardzo krótkim czasie. Aby wyeliminować ten problem, należałoby rozpoczynać projekt odpowiednio wcześniej, do czego niezbędny jest fakt podpisania umowy.

W badanym technika case study ośrodka pojawił się natomiast problem związany z brakiem odpowiedniego sprzętu i wyposażenia dla prawidłowej realizacji projektu. Badany PCPR zakupił zatem niezbędne środki trwałe oraz w roku 2008 i 2009 nawiązał

porozumienie na rzecz partnerskiej współpracy z Warsztatem Terapii Zajęciowej. Rozmówca ocenił partnerstwo bardzo dobrze. W ramach współpracy udział brało 22 wychowanków WTZ, jak mówi koordynator: „*jest to jednostka, która gromadzi w jednym miejscu 22 osoby, dzięki czemu uproszczona jest komunikacja, ponieważ pracownicy WTZ sprawnie organizują im z nami spotkania, nie musimy dzwonić do każdego z osobna i przypominać się*”. Z uwagi na fakt, iż lokal jakim dysponuje PCPR jest niewystarczający do: po pierwsze pomieszczenia wszystkich uczestników, po drugie pomieszczenia zakupionego sprzętu i wyposażenia - w ramach projektu zostały także wykorzystane pomieszczenia WTZ. Ponadto, w 2009 utworzono pracownię komputerową w WTZ oraz ją wyposażono. W roku bieżącym planuje się założenie pracowni stolarsko-introligatorskiej.

Biorąc pod uwagę powyższe dane, należy uznać, że obecny potencjał beneficjentów systemowych jest wystarczający do prawidłowej realizacji projektów, natomiast zdarzają się braki w zasobach lokalowych, kadrowych i czasowych, które są rozwiązywane bez negatywnego wpływu na osiągnięcie rezultatów projektu.

2.5.3 Ocena dostępnych środków w ramach dofinansowania

Wszyscy kierownicy projektów, udzielający indywidualnych wywiadów pogłębionych ocenili otrzymaną kwotę dofinansowania, jako wystarczającą do prawidłowej realizacji projektu. W przypadku możliwości otrzymania wyższych środków, przy uprzednio czasowym poinformowaniu, instytucje wykorzystywałyby je między innymi na przeszkolenie wyższej liczby osób, przeprowadzenie większej ilości kursów, zwiększenie ilości godzin doradztwa zawodowego i psychologicznego, wsparcie środowiskowe osób niepełnosprawnych oraz przygotowanie kolejnego pomieszczenia do przeprowadzania warsztatów.

2.5.4 Ocena stopnia osiągnięcia celu głównego i rezultatów realizowanych projektów systemowych

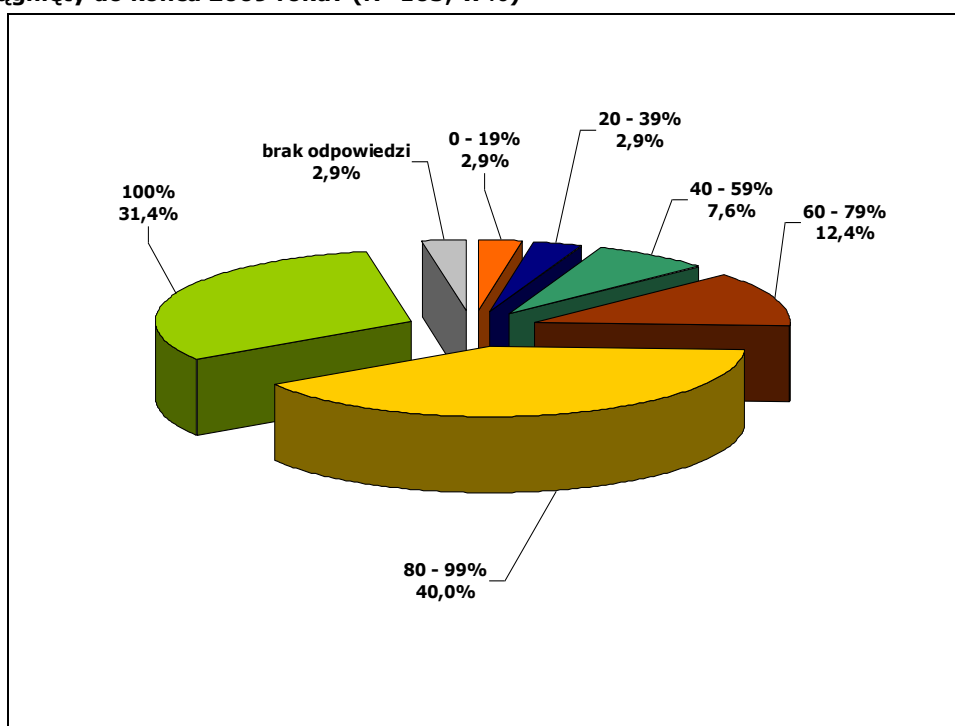
Jednostki pomocy społecznej realizujące w ubiegłym roku projekty systemowe zapytano w wywiadach internetowych o to, w jakim stopniu cel główny projektu został osiągnięty w 2009 roku oraz czy rezultaty projektu udało się w tym czasie osiągnąć. Jedynie co trzeciej (31,4%) placówce pomocy społecznej udało się w 100% osiągnąć cel główny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

projektu realizowanego w 2009 roku. Dość liczną grupę (40,0%) wśród badanych podmiotów stanowiły jednostki, którym udało się w znacznym stopniu osiągnąć cel główny projektu – oscylujący w granicach 80-99%. Pozostałe placówki miały problem z osiągnięciem zakładanych celów projektu.

Wykres nr 6. W jakim stopniu cel główny projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL został osiągnięty do końca 2009 roku? (N=105; w%)

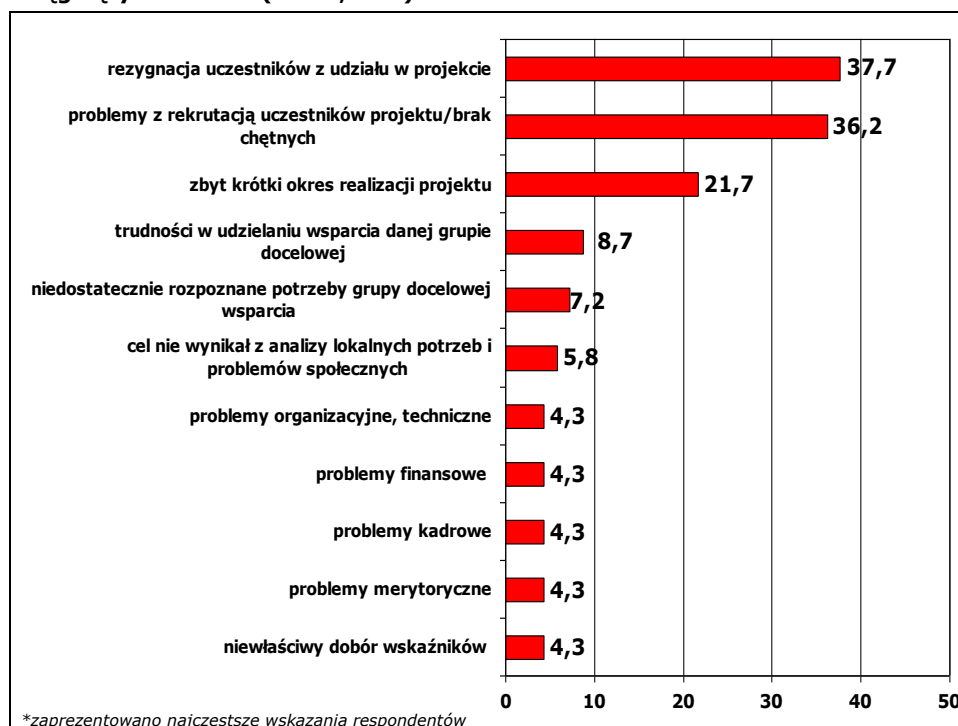

Cele realizowanych projektów nie zostały osiągnięte w 100% głównie ze względu na problemy z uczestnikami projektów. Przede wszystkim wystąpiły trudności z rekrutacją uczestników do projektu/brakiem chętnych (36,2%) i ich rezygnacją z udziału projekcie w trakcie jego trwania (37,7%). Poza tym zbyt krótki czas realizacji projektu uniemożliwił osiągnięcie zakładanych celów. Oprócz tego przeszkodą w osiągnięciu celów było niedostateczne rozpoznanie potrzeb grup docelowych i trudności z udzieleniem wsparcia danej grupie docelowej. Niektórzy projektodawcy przyznali, iż cel nie został osiągnięty w 100%, gdyż nie wynikał z analizy lokalnych potrzeb i problemów społecznych. Również pozostałe problemy organizacyjne, kadrowe czy finansowe w pewnym stopniu przyczyniły się do nieosiągnięcia w 100% celu głównego projektu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 7. Z jakich powodów cel główny projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL nie został osiągnięty w 100%? (N=69; w%)*

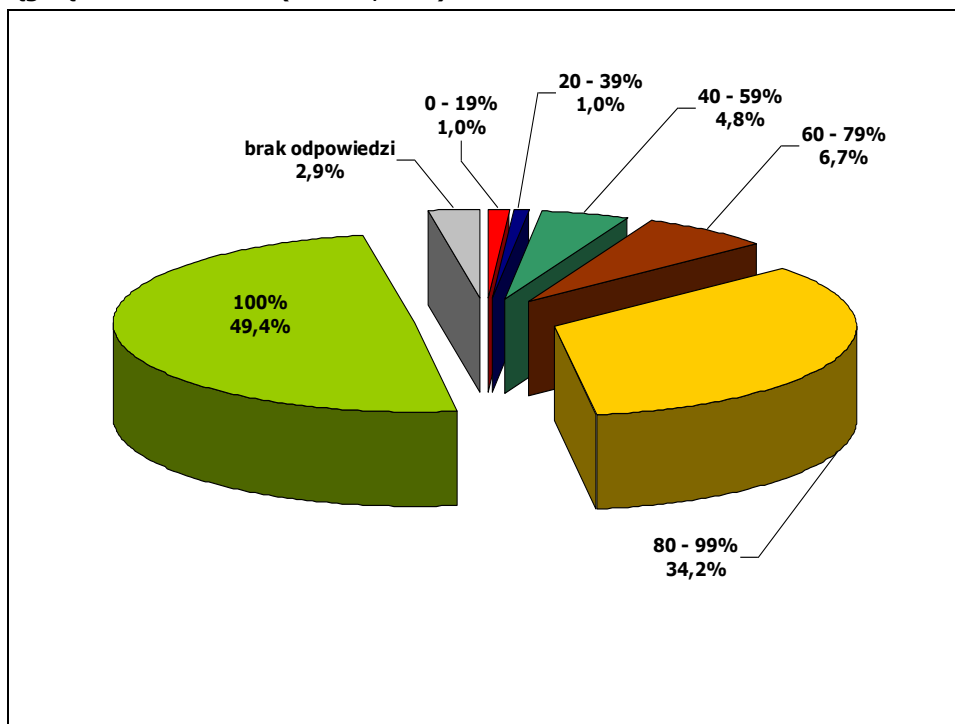

W znacznie lepszym stopniu niż cele główne, zostały osiągnięte **rezultaty** projektów systemowych realizowanych w 2009 roku na terenie województwa łódzkiego. Prawie połowa badanych podmiotów (49,5%) realizujących projekty osiągnęła w 100% zakładane rezultaty. Co trzeciej (34,3%) jednostce udało się osiągać od 80 do 99% planowanych rezultatów. Natomiast w przypadku pozostałych podmiotów zanotowano zróżnicowany stopień osiągnięcia rezultatów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 8. W jakim stopniu rezultaty projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL zostały osiągnięte w 2009 roku? (N=105; w%)

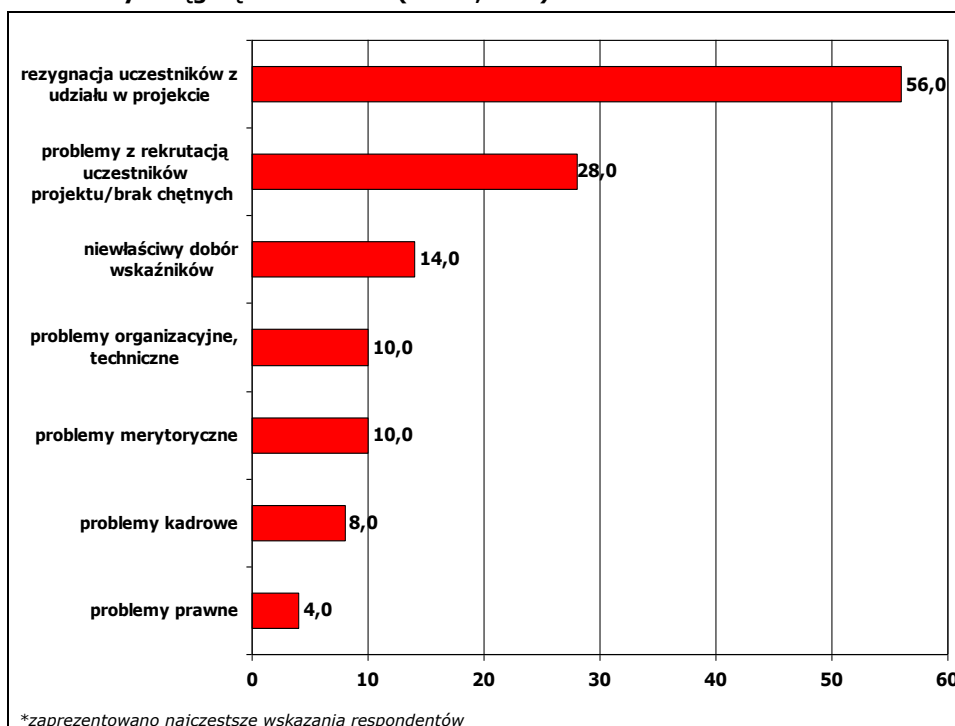

Podobnie, jak w przypadku celu głównego projektu, również tutaj głównym problemem uniemożliwiającym osiągnięcie zakładanych rezultatów projektu były **trudności z uczestnikami projektu**, zarówno z ich rekrutacją jak i udziałem w projekcie. Poza tym niewłaściwe dobrano wskaźniki przez co niemożliwym było osiągnięcie rezultatów projektu. Wśród pozostałych powodów nieosiągnięcia wskaźników rezultatu w 100%, wymieniano problemy organizacyjne, merytoryczne czy kadrowe.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 9. Z jakich powodów rezultaty określone dla projektu realizowanego w ramach Działania 7.1 PO KL nie zostały osiągnięte w 100%? (N=50; w%)

Na pytanie dotyczące spełnienia osiągniętych rezultatów w badaniu techniką case study, dyskutant przyznaje, że nie było większych problemów z ich spełnieniem: „Projekt został dostosowany do indywidualnych potrzeb uczestników oraz ich preferencji. Z góry było wiadomo, iż planowane szkolenia i kursy w pełni będą odpowiadały uczestnikom. Dzięki czemu zakładane rezultaty twarde jak i miękkie zostały osiągnięte”. Przepływ uczestników odbywał się zgodnie z założeniami: 45 osób zakończyło szkolenie, zgodnie z zaplanowaną w projekcie „ścieżką reintegracji” oraz 3 osoby, które rozpoczęły udział w projekcie w 2008 i kontynuowały w roku 2009: „jedna z osób była uczestnikiem WTZ i w związku z tym, że ten warsztat przystąpił do projektu w roku 2009 ta osoba również kontynuowała ten udział oraz 2 chłopaków, którzy mieli w ścieżce krytycznej założony udział w kursie prawa jazdy kat. C nie udało się dokończyć kursu w związku z tym przystąpili do projektu także w roku 2009 roku”- tłumaczył koordynator. Nie było jednak przypadków wcześniejszego zakończenia udziału z powodu przerwania. Tak komfortowa sytuacja wynika najprawdopodobniej z faktu, iż Powiatowe Centrum nie zgłaszało nigdy problemów komunikacyjnych ze swoimi podopiecznymi: „Wprawdzie są to osoby „trudne” szczególnie osoby niepełnosprawne intelektualnie, ale dzięki pomocy rodziców jak i partnera projektu tj. Warsztatowi Terapii Zajęciowej udaje się w sposób płynny załatwiać wszystkie sprawy na bieżąco”- uważał koordynator. Jak wspominał rozmówca „Podejście

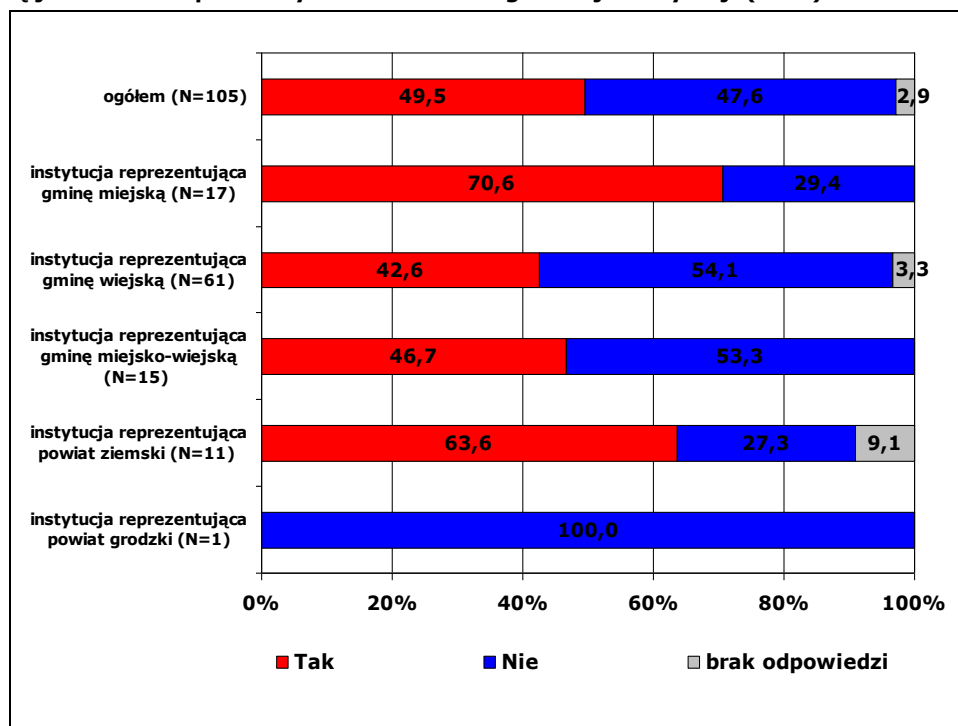
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

uczestników w projekcie nie jest roszczeniowe (...)” - po akceptacji wniosku i rekrutacji, PCPR organizuje spotkanie na temat zaplanowanych działań na dany rok - „(...) Uczestnicy zapytują, co instytucja ma do zaoferowania, a my jesteśmy bardziej elastyczni niż rok wcześniej, np. w ubiegłym roku zorganizowaliśmy kurs refleksologii II stopnia dla jednej osoby, która przejawiała tą tematyką zainteresowanie”.

2.5.5 Problemy występujące podczas realizacji projektów systemowych

Prawie połowa (49,5%) jednostek pomocy społecznej napotkała na problemy podczas realizacji projektu systemowego. Większość podmiotów reprezentujących gminę miejską (70,6% spośród wszystkich badanych instytucji z tego obszaru) i powiat ziemski (63,6% spośród wszystkich badanych instytucji z tego obszaru) doświadczyło trudności realizacyjnych. Problemy występujące podczas realizacji projektu systemowego dotyczyły przeważnie kwestii finansowych (48,1% wskazań) i organizacyjnych/technicznych (28,8%). Poza tym pojawiły się również problemy merytoryczne (15,4%) i proceduralne (15,4%), w mniejszym stopniu borykano się natomiast z problemami kadrowymi (11,5%) i prawnymi (5,8%). Wśród pozostałych trudności najczęściej wymieniano rezygnację uczestników z udziału w projekcie (13,5%).

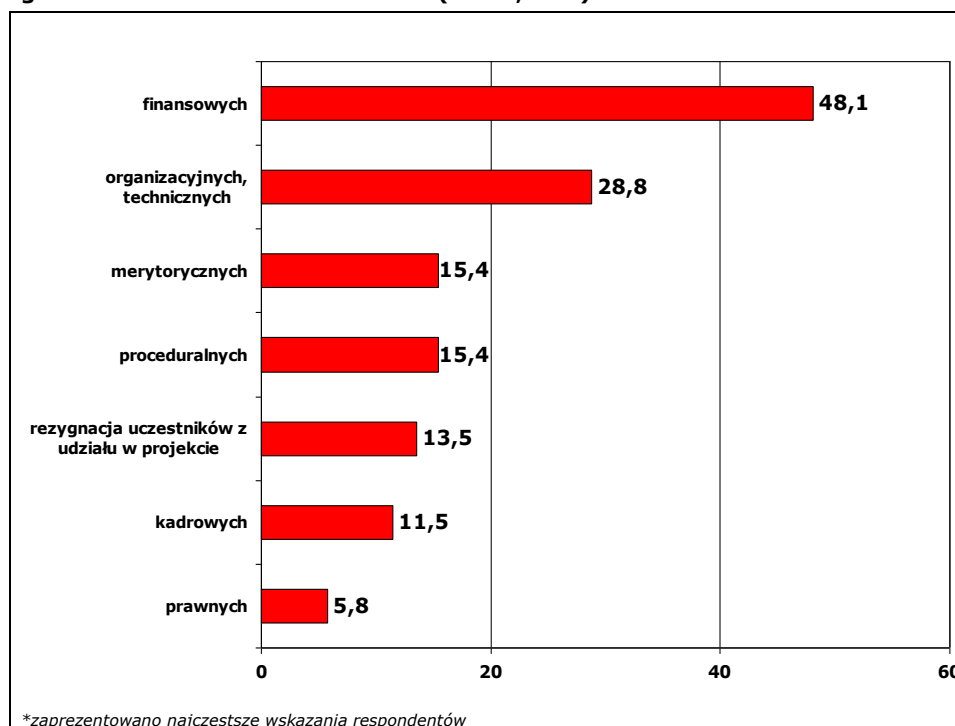
Wykres nr 10. Czy w trakcie realizacji projektu systemowego w ramach Działania 7.1 PO KL pojawiły się jakiegokolwiek problemy? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 11. Jakich kwestii dotyczyły problemy pojawiające się w trakcie realizacji projektu systemowego w ramach Działania 7.1 PO KL? (N=52; w%)*

Zbyt późne przekazywanie środków na realizację projektu od momentu podpisania umowy to najczęściej występujący problem finansowy. Wśród problemów merytorycznych często wskazywano na trudności związane z rotacją uczestników. Natomiast problemy organizacyjne zazwyczaj wynikały z rezygnacji uczestników bądź trudności w ich pozyskaniu. Szczegółowe wskazania zaprezentowano w aneksie tabelarycznym (Tabela nr 1).

Również koordynatorzy projektów badani w indywidualnych wywiadach pogłębionych wskazywali na trudności napotykane w realizacji projektów systemowych. O problemach z rekrutacją uczestników sygnalizowało 3 pracowników. Niechęć do zgłaszania się do udziału w projekcie wynikała przede wszystkim z niewiedzy i obawy przed uczestnictwem w nim. Tego typu problemy z rekrutacją pracownicy socjalni rozwiązywali poprzez docieranie do poszczególnych osób i przedstawianie im korzyści płynących z udziału w projekcie. W badanych projektach systemowych zdarzały się również przypadki rezygnacji uczestników na poszczególnych etapach rekrutacji, a także rezygnacji z uczestnictwa już po podpisaniu umowy. Przyczynami rezygnacji z udziału w projekcie bywało podjęcie pracy, problemy zdrowotne i rodzinne. Pozytywnie należy natomiast zinterpretować wiadomość, że kilkoro z rozmówców doświadcza coraz mniejszych

problemów z rekrutacją, bądź nie doświadcza ich w ogóle, co wynika z zaznajomienia lokalnej społeczności z faktem realizowania przez OPS/PCPR projektu systemowego. Poza tym kierownicy projektów posiadający doświadczenie w rekrutacji uczestników, potrafią już podejmować środki zaradcze na przykład poprzez stosowanie list rezerwowych, czy też rozpoznawania zapotrzebowania na udział w projekcie, rok przed jego rozpoczęciem.

Natomiast koordynator projektu badanego techniką case study stwierdził, że dotychczas nie było problemów z rekrutacją. Być może dlatego że wsparciem objęta została nieliczna grupa osób. Respondent dodawał, że „im więcej uczestników tym częściej pojawiają się problemy”. Duża część przychodzi sama, pozostała pozyskiwana jest dzięki współpracy z innymi jednostkami, np. Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, z którym PCPR ma stały kontakt, i który to powierza PCPR-owi dane na temat osób wchodzących w pełnoletniość i wyrażających chęć uczestnictwa w projekcie. Z uwagi na fakt, że pracownicy PCPR mają również kontakt z osobami składającymi wnioski do PFRON-u, to zapraszają je do udziału w projekcie systemowym.

Pojedynczy respondenci sygnalizowali, że czasami problemem jest to, że na lokalnym rynku nie ma ofert na szkolenia, które ośrodek chciałby zrealizować („nie mamy pewnych specjalistów, musimy szukać na zewnątrz”). Brakuje na przykład streetworkerów.

Niektórym z respondentów problemy sprawiała terminowa realizacja działań, związana z opóźnieniami w podpisaniu umowy. Problemem w realizacji projektu jest fakt, że od początku roku kalendarzowego nie można realizować zadań „które niosą ze sobą umowy w postaci dużych zobowiązań finansowych, wynikających ze środków EFS”. Gdyby umowa była podpisana wcześniej te zadania można by było zacząć realizować również wcześniej.

Jak powiedział jeden z respondentów, obecnie właściwie już nie ma problemów związanych z realizacją projektu systemowego. Zupełnie inaczej natomiast sytuacja wyglądała w 2008 roku, w którym projekt był realizowany po raz pierwszy. Występowały wówczas problemy związane z brakiem doświadczenia w realizacji projektów, problemy związane z brakiem gruntownej znajomości PO KL. W roku 2009 wystąpiły natomiast zdecydowanie mniejsze, nieliczne problemy związane ze składaniem wnioskiem o dofinansowanie oraz z realizacją projektu. Występujące w pierwszym roku realizacji trudności wynikały z obszerności dokumentów, z którymi należało się zapoznać, a następnie na ich podstawie realizować projekt. Koordynator projektu miał również

trudności z prawidłową interpretacją konkretnych zapisów. W celu rozwiązania problemu, o którym mowa powyżej, pracownicy ośrodka korzystali z pomocy doświadczonych pracowników WUP. Kontakt przebiegał między innymi drogą telefoniczną, mailową oraz pisemną.

Pewne trudności sprawiała również osobom udzielającym wywiady, interpretacja Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, dlatego też często korzystano z pomocy RCPS i WUP.

W realizowanych projektach kilku respondentów zasygnalizowało, że zaplanowane zadania nie były wykonywane zgodnie z harmonogramem, co wynikało z daty podpisania umowy, ponieważ zadania niosące ze sobą duże obciążenie finansowe nie mogły rozpocząć się przed podpisaniem aneksu do umowy. Inne instytucje, mimo braku środków na koncie zadania realizowały zgodnie z harmonogramem, natomiast z opóźnieniem dokonywano płatności za ich wykonanie.

Pewne trudności sprawiają również długie procedury związane z oceną wniosku o dofinansowanie oraz z rozliczaniem wniosku o płatność. Pewnym utrudnieniem jest zmienność dokumentów oraz wytycznych. Na pewno ułatwieniem w realizacji projektów systemowych byłoby przekazywanie wszystkich środków jedną transzą oraz przyspieszenie procedur umożliwiających przekazanie środków na konto beneficjentów.

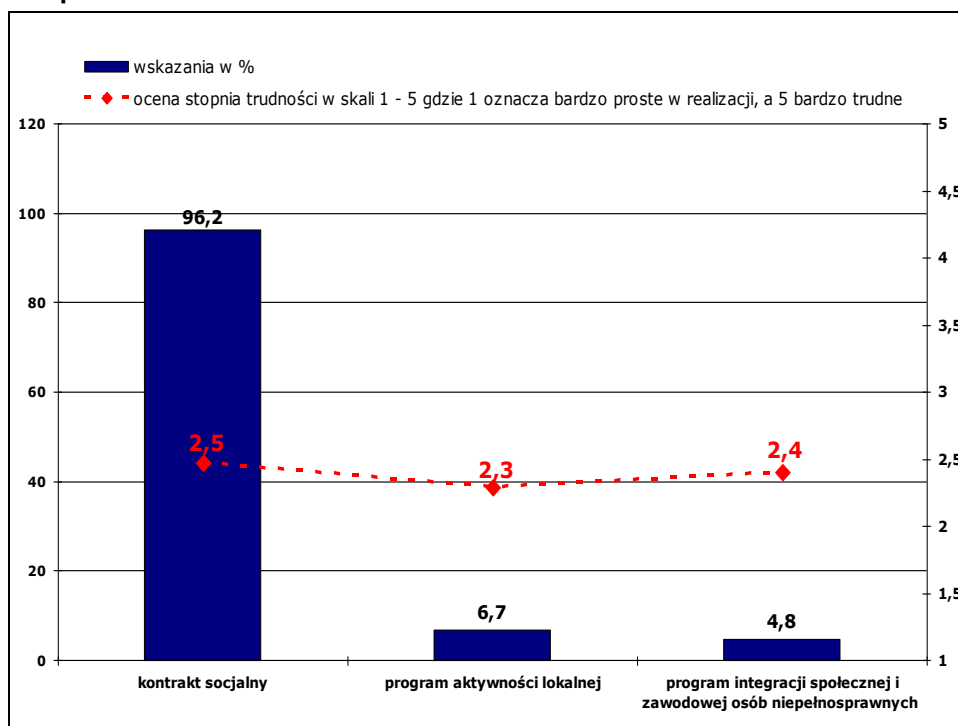
2.5.6 Stosowane narzędzia/instrumenty w realizowanych projektach systemowych

Najpopularniejszym narzędziem wykorzystywanym w projektach systemowych przez jednostki pomocy społecznej był kontrakt socjalny – stosowany przez 96,2% badanych instytucji (badanie CAWI). W znacznie mniejszym stopniu wykorzystywano program aktywności lokalnej (6,7%) i program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (4,8%). W opinii przedstawicieli instytucji pomocy społecznej wszystkie narzędzia były raczej proste w zastosowaniu. Na skali trudności od 1 do 5 gdzie 1 oznaczało bardzo proste w realizacji a 5 bardzo trudne, oceniono je w granicach 2,3 – 2,5. Zatem można przypuszczać, iż ich wykorzystanie nie sprawiało trudności.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 12. Narzędzia wykorzystywane w projekcie realizowanym w ramach Działania 7.1 PO KL oraz ocena stopnia trudności ich zastosowania

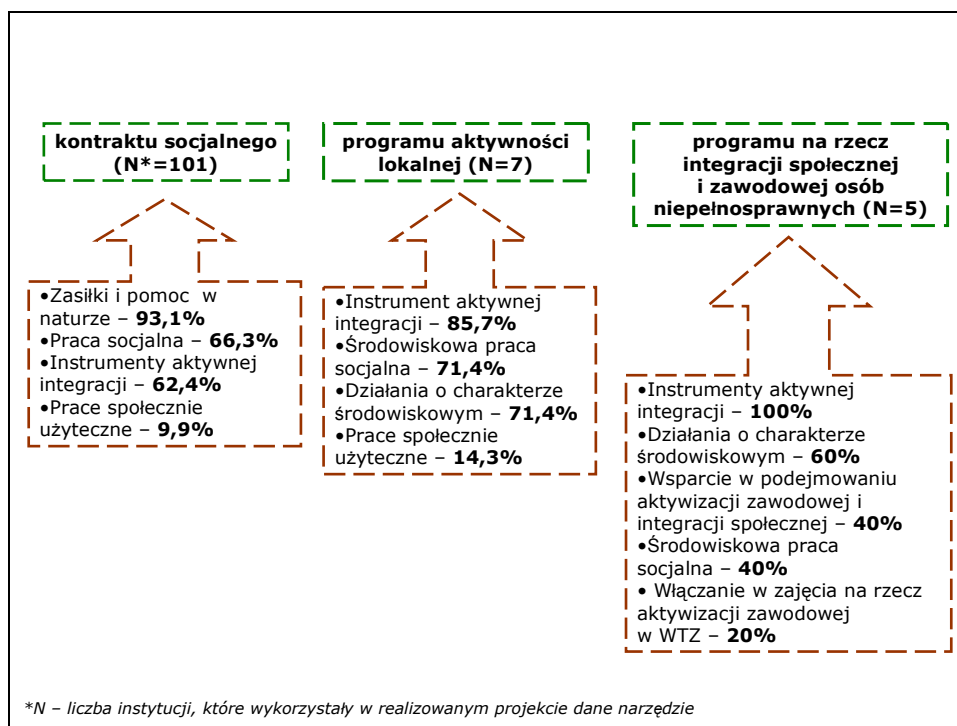

W realizowanym projekcie systemowym w ramach kontraktu socjalnego najczęściej finansowano zasiłki i pomoc w naturze (93,1% wskazań spośród ogółu instytucji stosujących ten rodzaj narzędzia). W nieco mniejszym stopniu przeznaczano środki na pracę socjalną (66,3%) oraz instrumenty aktywnej integracji (62,4%). Natomiast prace społecznie użyteczne w ramach kontraktu socjalnego stosowano bardzo rzadko (9,9% projektodawców z ogółu stosujących kontrakty socjalne). Jednostki pomocy społecznej wykorzystujące w projekcie program aktywności lokalnej, w jego obszarze najczęściej finansowały instrumenty aktywnej integracji (85,7% z ogółu instytucji stosujących program aktywności lokalnej). Oprócz tego często środki projektowe przeznaczano na działania o charakterze środowiskowym (71,4%) oraz środowiskową pracę socjalną (71,4%). Prace społecznie użyteczne (14,3%) wykorzystywano w ramach programu aktywności lokalnej najrzadziej. W ramach programu na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych finansowano przede wszystkim instrumenty aktywnej integracji (100%, tj. wszyscy badani projektodawcy stosujących ten rodzaj narzędzia w projekcie). Poza tym przeznaczano środki finansowe na pozostałe zadania/usługi takie jak, np. działania o charakterze środowiskowym (60%), wsparcie w podejmowaniu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej (40%) czy środowiskowa praca socjalna (40%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 13. Jakiego rodzaju zadania/usługi sfinansowali Państwo w projekcie w 2009 roku w ramach:

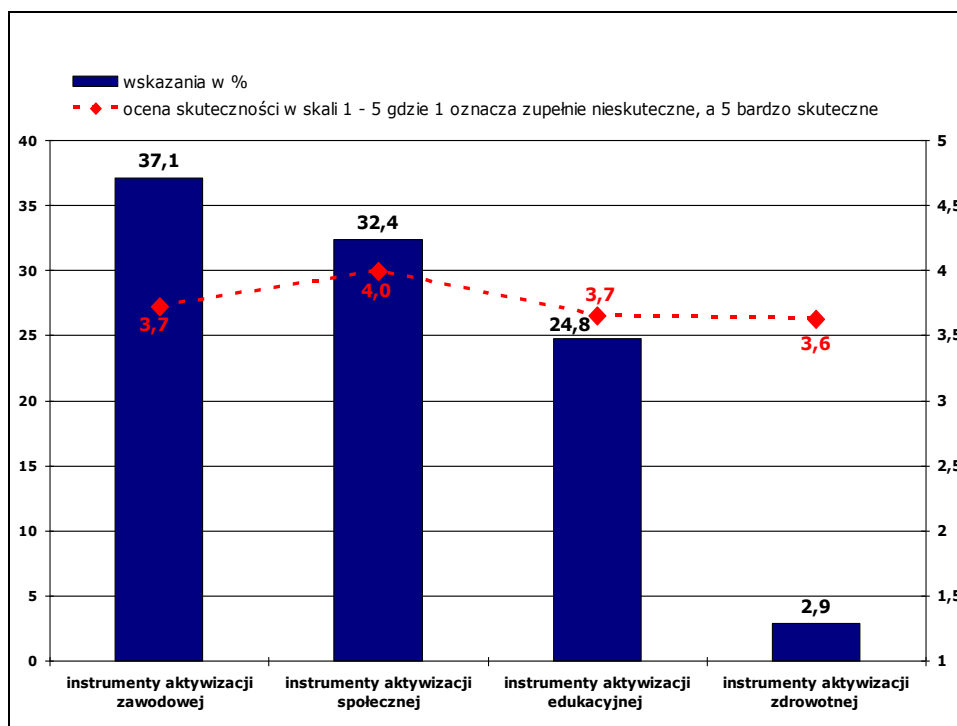

Spośród możliwych do wykorzystania instrumentów aktywnej integracji najczęściej jednostki pomocy społecznej w ramach realizowanego projektu systemowego stosowały instrumenty aktywizacji zawodowej (37,1% z ogółu instytucji realizujących projekty) oraz instrumenty aktywizacji społecznej (32,4%). Instrumenty aktywizacji edukacyjnej wykorzystywane były przez co czwartą (24,8%) badaną jednostkę pomocy społecznej realizującą projekty, a najrzadziej stosowano instrumenty aktywizacji zdrowotnej. Zdaniem przedstawicieli jednostek pomocy społecznej wszystkie typy stosowanych instrumentów aktywnej integracji są skuteczne. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało zupełnie nieskuteczne a 5 – bardzo skuteczne, poszczególne rodzaje instrumentów oceniono w granicach 4 co potwierdza ich efektywności. Najwyżej oceniono skuteczność instrumentów aktywizacji społecznej (ocena 4,0), najniżej zaś instrumenty aktywizacji zdrowotnej (ocena 3,6).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 14. Instrumenty aktywnej integracji wykorzystywane w projekcie realizowanym w ramach Działania 7.1 PO KL oraz ocena ich skuteczności

W ramach instrumentów aktywizacji zawodowej najczęściej oferowano uczestnikom projektów szkolenia/kursy zawodowe (89,7% jednostek stosujących instrumenty aktywizacji zawodowej oferowało tę formę pomocy) oraz wsparcie doradcy zawodowego (51,3%). Również w przypadku instrumentów aktywizacji edukacyjnej dominowały szkolenia/kursy zawodowe oraz warsztaty z doradcą zawodowym. W przypadku instrumentów aktywizacji społecznej przede wszystkim organizowano i finansowano poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową. Szczegóły zaprezentowano w aneksie tabelarycznym (tabela nr 2)⁷.

⁷ Wymieniane przez respondentów najczęściej stosowane instrumenty pojawiają się w różnych grupach instrumentów, co świadczy o nieumiejętności przypisania przez badanych konkretnego instrumentu do właściwej grupy. Ta sama uwaga dotyczy również wyników zaprezentowanych w aneksie tabelarycznym w tabeli nr 2.

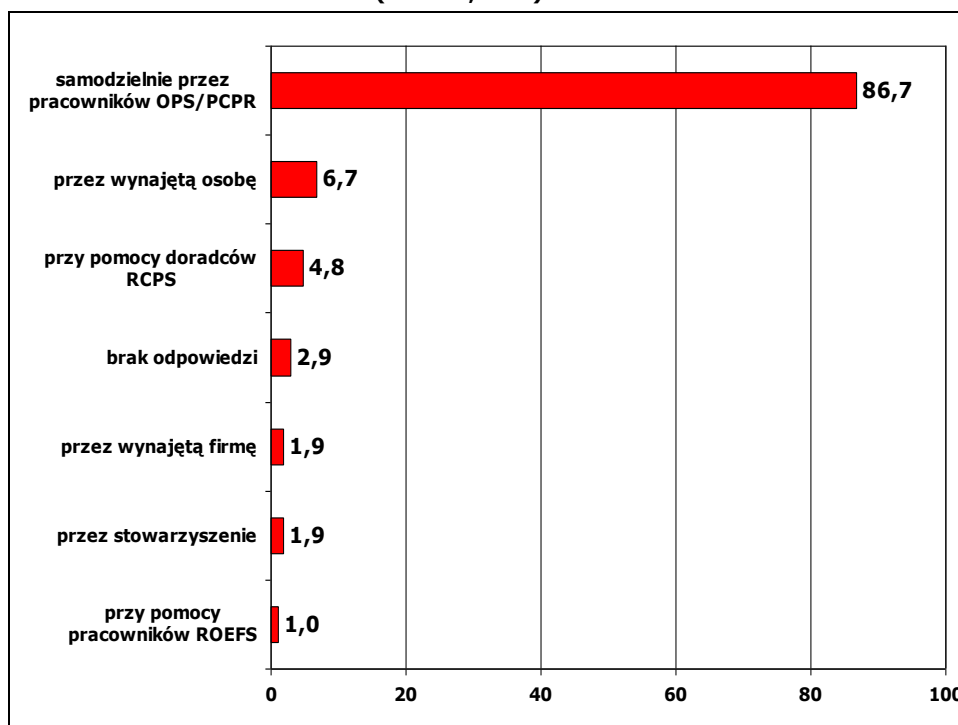

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2.5.7 Sposób przygotowania wniosku o dofinansowanie realizacji projektu systemowego

Większość (86,7%) badanych jednostek pomocy społecznej samodzielnie przygotowała wniosek o dofinansowanie realizacji projektu systemowego. Również wszystkie badane projekty w IDI były przygotowywane samodzielnie (N=8). Nieliczne placówki zleciły przygotowanie wniosku innym osobom/firmom bądź też korzystały ze wsparcia udzielono przez doradców RCPS lub pracowników ROEFS.

Wykres nr 15. Sposób przygotowania wniosku o dofinansowanie realizacji projektu systemowego w ramach Działania 7.1 POKL w 2009 roku (N=105; w%)

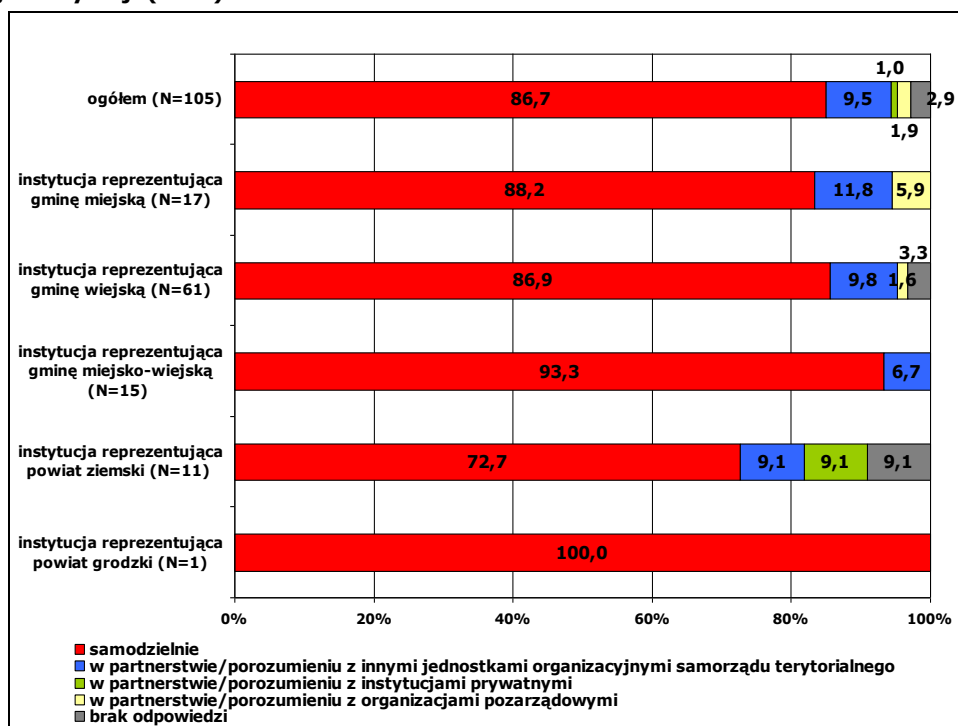
2.5.8 Sposób realizacji projektu systemowego

Instytucje pomocy społecznej przeważnie same realizują projekty systemowe, z ogółu badanych podmiotów 86,7% wskazało na samodzielną realizację. Co dziesiąta (9,5% z ogółu) jednostka wykonywała w 2009 roku projekt w partnerstwie/porozumieniu z innymi jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego. Pozostałe placówki pomocy społecznej realizowały projekt w partnerstwie z innymi organizacjami/instytucjami prywatnymi.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 16. Sposób realizacji projektu w ramach Działania 7.1 PO KL w 2009 roku – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)

W trakcie przeprowadzanego badania przedstawiciele jednostek pomocy społecznej zapytano, w jakim stopniu wsparcie otrzymane w ramach projektu systemowego RCPS było pomocne w sprawnej realizacji projektów systemowych. Znaczna część badanych instytucji (36,2% z ogółu) nie korzystała ze wsparcia RCPS, więc nie mogła dokonać oceny. Natomiast pozostali uznali uzyskane wsparcie za pomocne. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało zupełnie niepomocne a 5 bardzo pomocne, średnia ocena wsparcia wyniosła 3,8, zatem można uznać, iż było ono pomocne w realizacji projektów systemowych.

2.5.9 Wpływ projektów na rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych/zgodność ze strategią rozwiązywania problemów społecznych

Wszyscy respondenci udzielający indywidualnych wywiadów pogłębionych deklarowali uwzględnienie w realizowanym projekcie zapisów lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. W projektach realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej, zgodnie ze strategią, kładziono nacisk w podejmowanych działaniach na poprawienie statusu najbiedniejszych mieszkańców gminy; pomoc osobom bezrobotnym zagrożonym wykluczeniem społecznym w celu znalezienia zatrudnienia i wyjścia z bezradności; przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; oraz na kierowanie wsparcia do osób z problemem alkoholowym. Powiatowe centra pomocy rodzinie deklarowały natomiast, że ich projekty, w nawiązaniu do strategii zmieniają oblicze pomocy społecznej i docierają z innymi niż dotychczas możliwościami wsparcia do osób niepełnosprawnych i wychowanków rodzin zastępczych, a także wspierają wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i usamodzielniających się, osoby niepełnosprawne i cudzoziemców (zapis o integracji osób z innych kultur).

Również badane za pomocą techniki case studies projekty systemowe były zgodne z lokalnymi strategiami rozwiązywania problemów społecznych. Założenia wyrażone w celu badanego projektu systemowego, tj. podniesienie poziomu aktywności zawodowej trzech grup docelowych, wpisywał się w cel szczegółowy Priorytetu VII „Poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”. Jednocześnie cel postawiony we wniosku był zgodny z przedstawioną diagnozą, jak i z lokalnymi dokumentami strategicznymi. Dla beneficjenta źródłem informacji, jeśli chodzi o sytuację osób, szczególnie niepełnosprawnych i bezrobotnych była Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta została przyjęta przez Radę Miasta uchwałą z dnia 25 października 2005 roku na kolejnych 5 lat. Zasadnicze problemy zdiagnozowane w dokumencie dotyczyły bezrobocia oraz alkoholizmu. Dodatkowo wskazywano na agresję, chuligaństwo oraz narkomanię i dysfunkcje wychowawcze. Za grupy szczególnego ryzyka uznano osoby bezrobotne (szczególnie młodzież i absolwentów) oraz osoby długotrwale bezrobotne bez prawa do zasiłku. Wskazano również na osoby starsze i niepełnosprawne, jako takie, które borykają się z problemami. W strategii wskazano, że zasobami powołanymi do rozwiązywania problemów społecznych jest OPS oraz jego jednostki organizacyjne (dom samopomocy, dom dziennego pobytu, noclegowania, hotel dla kobiet, jadłodajnia), a także powiatowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe działające w obszarze pracy z młodzieżą, osobami starszymi,

niepełnosprawnymi, w zakresie rozwoju sportowo-rekreacyjnego. Warto zaznaczyć, że w czasie przeprowadzania badania, trwały przygotowania do opracowania nowej strategii, w których uczestniczy również kierownik badanego ośrodka.

Zdaniem respondentów z ośrodków pomocy społecznej (badanie IDI) za pomocą projektów systemowych można zaktywizować osoby zagrożone wykluczeniem społecznym na terenie gminy. Poprzez kontakt z lokalnymi przedsiębiorcami można zyskać wiedzę na temat zapotrzebowania na określonego typu pracowników, a następnie organizować kursy wyposażające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w pożądane kompetencje (np. organizując kursy na wózki widłowe). Za pomocą realizacji projektów systemowych można również pomóc wyjść z marazmu i zniwelować syndrom wyuczanej bezradności u uczestników projektu. Realizacja projektu systemowego przyczynia się także do walki z bezrobociem poprzez stworzenie szansy uczestnikom projektu na znalezienie pracy poprzez podwyższanie ich kwalifikacji zawodowych i motywacji do aktywnego wejścia na rynek pracy. Osoby, które skorzystały ze wsparcia zaczynają wykazywać aktywność, poprzez korzystanie z innych form wsparcia, uczestniczenie w przedsięwzięciach lokalnych, samodzielne poszukiwanie pracy. Natomiast zdaniem pracowników PCPR, za pomocą realizacji projektu systemowego z pewnością można ułatwić start w dorosłe życie wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także ograniczać problemy związane z wykluczeniem osób niepełnosprawnych z rynku pracy.

Poprzez realizację projektów systemowych nie można natomiast, według opinii koordynatorów z OPS, zaktywizować wszystkich osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w 100%. Niemożliwa jest również zmiana nastawienia u osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, którzy tej zmiany nie chcą. Z pewnością również realizacja projektu systemowego nie zagwarantuje uczestnikom projektu, że w 100% znajdą one zatrudnienie po ukończeniu kursu. Beneficjent systemowy może oczywiście przeciwdziałać bezrobociu, natomiast nie może zagwarantować, że ono zmaleje. Respondenci w PCPR sygnalizowali natomiast, że nie da rozwiązać się problemów związanych z wychowywaniem się poza rodziną biologiczną. Zdecydowanie trudnym zadaniem jest również całkowita zmiana mentalności uczestników projektu poprzez jednorazowy udział w projekcie. Nie wyeliminuje się również, za pomocą projektów systemowych, bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych.

Można więc powiedzieć, że projekty systemowe częściowo rozwiązują problemy społeczne na szczeblu lokalnym, niwelują je, zmniejszają zakres marginalizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a tym samym mają wpływ na kształtowanie lokalnej polityki społecznej. O tym, że realizacja projektu systemowego ma wpływ na kształtowanie lokalnej polityki społecznej świadczy fakt, że ośrodek może rozszerzyć katalog świadczonych form pomocy społecznej. Dzięki realizacji projektu systemowego pogłębia się również współpraca między ośrodkiem, a urzędem gminy, która jest coraz lepsza i pomaga się ośrodkowi rozwijać i podejmować konkretne działania, mające na celu pomoc klientom ośrodka. Zdaniem przedstawiciela PCPR, wsparcie udzielane w ramach projektów systemowych ma wpływ na kształtowanie lokalnej polityki społecznej, ponieważ osoby stanowiące potencjalną grupę docelową poprzez promocję projektu mają świadomość, że mogą korzystać z dodatkowych, niż dotychczas oferowanych, form wsparcia. Również w planowaniu polityki społecznej bierze się pod uwagę działania realizowane przez instytucje pomocy społecznej w ramach projektów systemowych.

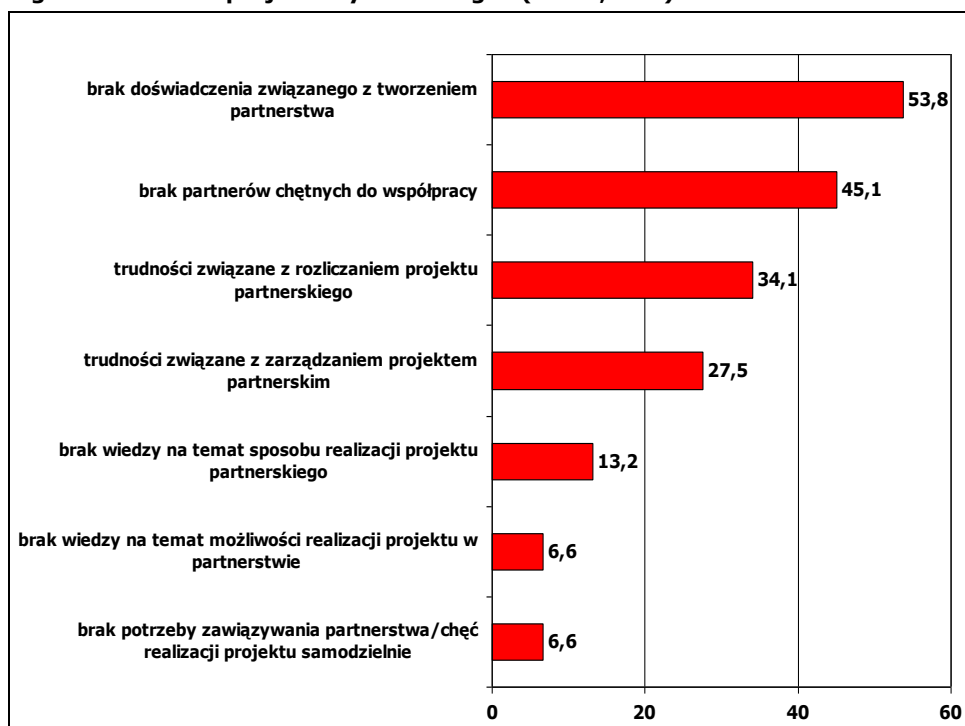
2.5.10 Tworzenie partnerstw oraz współpraca z innymi instytucjami podczas realizacji projektu systemowego

Tylko nieliczne (12,4% z ogółu realizujących projekty) instytucje pomocy społecznej zdecydowały się na realizację projektu systemowego w partnerstwie, zatem co jest przeszkodą w nawiązywaniu partnerstw. Analiza wyników badania pokazuje, iż najważniejszą barierą uniemożliwiającą zawiązywanie partnerstw jest brak doświadczenia związanego z ich tworzeniem (53,8% wskazań). Poza tym zdaniem badanych brakuje partnerów chętnych do współpracy (45,1%) oraz występują trudności związane z rozliczaniem projektu partnerskiego (34,1%). Ponadto instytucjom pomocy społecznej brakuje wiedzy na temat sposobu realizacji projektu partnerskiego (13,2%), niektórzy obawiają się również trudności związanych z zarządzaniem projektem partnerskim (27,5%). Natomiast część jednostek pomocy społecznej (6,6%) chce realizować projekty samodzielnie i nie ma potrzeby nawiązywania partnerstw.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 17. Jakie są najważniejsze przyczyny niezawiazywania partnerstwa w ramach realizowanego w 2009 roku projektu systemowego? (N=91; w%)

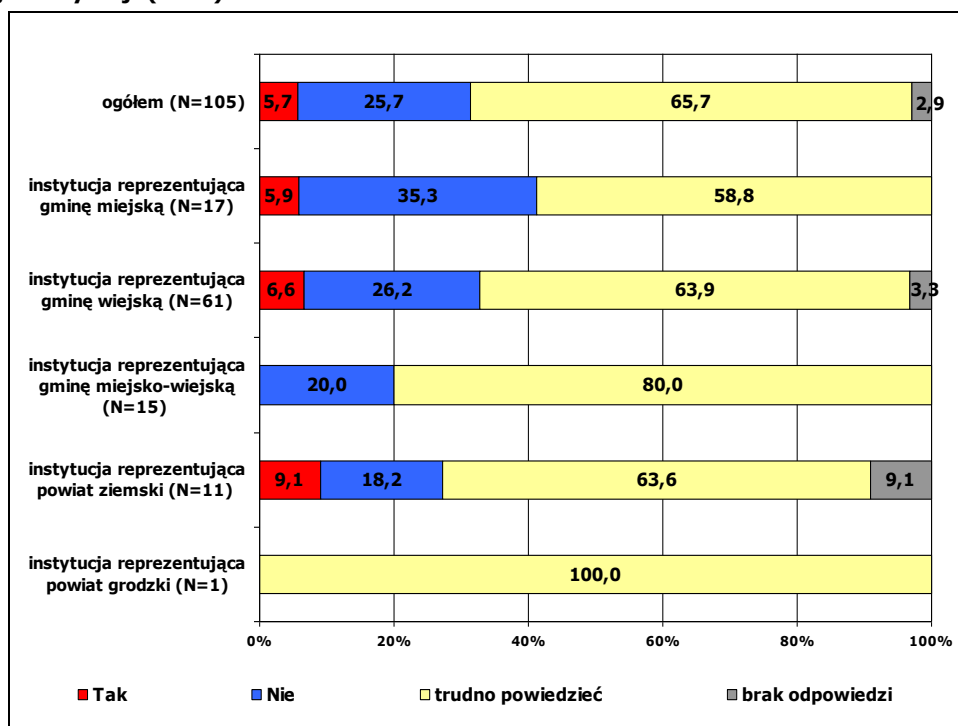

Dyrektorzy/kierownicy badanych jednostek nie potrafili jednoznacznie wskazać czy w przyszłości planują realizować projekt w partnerstwie. Co czwarta (25,7%) instytucja nie zamierza w przyszłości zawiązać partnerstwa na realizację projektu systemowego. Nieliczne placówki (5,7%) mają w planach realizację projektu w partnerstwie, zaś ponad połowa badanych podmiotów nie jest jeszcze zdecydowana (65,7% trudno powiedzieć) co do przyszłych planów dotyczących zawiązywania partnerstw.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 18. Czy w przyszłości planują Państwo realizować projekt w partnerstwie? – wskazania wg rodzaju instytucji (w %)

Badanych którzy byli skłonni w przyszłości zawiązać partnerstwo na realizację projektu systemowego (odpowiedź Tak – 5,7%) oraz tych, którzy jeszcze ostatecznie nie zdecydowali się na takie działanie (odpowiedź Trudno powiedzieć – 65,7%) zapytano z jakiego typu podmiotami ewentualnie zawiązałiby partnerstwo i dlaczego. Najchętniej nawiązano by partnerstwo z innymi ośrodkami pomocy społecznej z sąsiednich gmin/powiatów. Poza tym wśród badanych podmiotów preferowane jest zawiązanie partnerstw z powiatowymi urzędami pracy oraz samymi pracodawcami, w celu umożliwienia odbycia praktyk i zdobycia doświadczenia przez uczestników projektu, a być może otrzymania w przyszłości pracy. Ponadto do potencjalnej współpracy realizatorzy projektów systemowych chcieliby zaprosić również organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia działające na rzecz społeczności lokalnych. Szczegóły zaprezentowano w aneksie tabelarycznym (tabela nr 3).

Kolejnym z zagadnień poruszanych podczas badania była kwestia podejmowania nieformalnej współpracy z innymi instytucjami podczas realizacji projektu systemowego. Ponad połowa (64,8% z ogółu realizujących w 2009 roku projekt systemowy) badanych jednostek pomocy społecznej nie współpracowała z żadną instytucją nieformalnie w

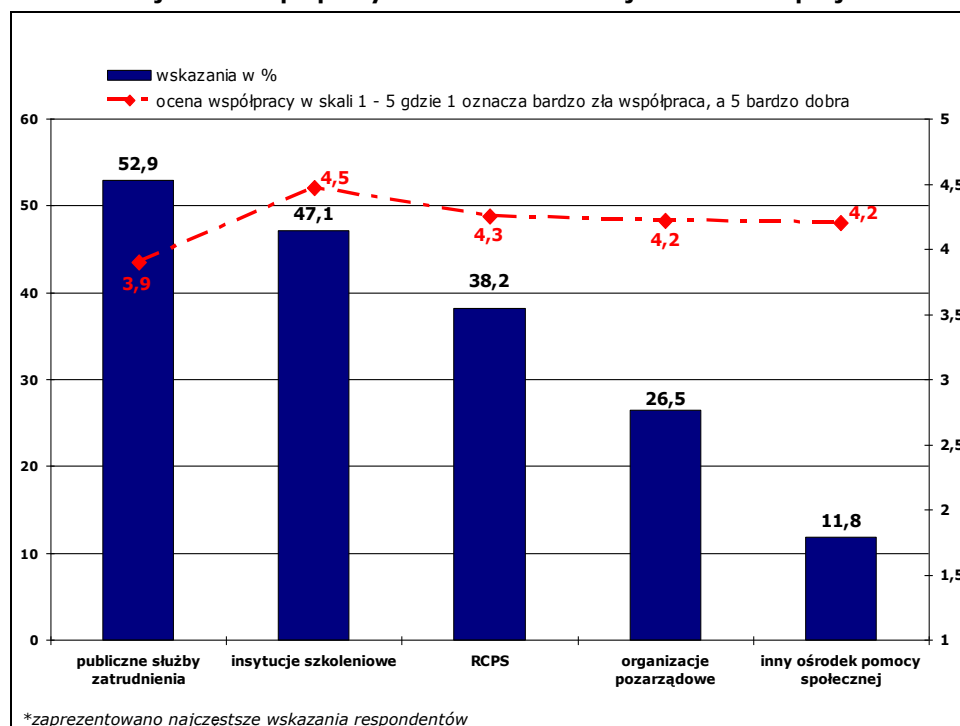

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

trakcie realizacji projektu systemowego. Co trzecia placówka (32,4%) deklaruowała podjęcie tego rodzaju współpracy.

Przeważnie współpracowano z publicznymi służbami zatrudnienia (52,9% spośród ogółu jednostek deklaruujących nieformalną współpracę) i instytucjami szkoleniowymi (47,1%). Współdziałało także z RCPS (38,2%) oraz z organizacjami pozarządowymi (26,5%) czy innymi ośrodkami pomocy społecznej (11,8%). Podjęta współpraca okazała się owocna i zadawalająca, świadczy o tym poziom uzyskanych ocen. Jakość współpracy w obszarze realizacji i wdrażania projektu oceniono dość wysoko. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało bardzo złą współpracę a 5 bardzo dobrą, współdziałanie z poszczególnymi podmiotami oceniono w granicach 4 – 4,5, co jest dobrą oceną. Najwyżej oceniono współpracę z instytucjami szkoleniowymi – 4,5, nieco niżej kooperacje z publicznymi służbami zatrudnienia – 3,9. Współpraca z pozostałymi instytucjami również była na zadawalającej.

Wykres nr 19. Instytucje* z jakimi współpracowano nieformalnie w trakcie realizacji projektu w 2009 roku oraz ocena jakości współpracy w obszarze realizacji i wdrażania projektu

Oprócz tego dyrektorów/kierowników badanych instytucji zapytano czy ich placówki zawarły pisemne porozumienie z powiatowym urzędem pracy w ramach realizowanego projektu. W ramach realizacji projektu systemowego wskazane jest bowiem zawarcie pisemnego porozumienia z powiatowym urzędem pracy, określające zasady współpracy w

zakresie realizacji zadań na rzecz aktywnej integracji. W porozumieniu w szczególności można określić zasady współpracy w zakresie procedur postępowania z klientami instytucji pomocy społecznej i powiatowych urzędów pracy, w tym zasady wzajemnej wymiany informacji o klientach i realizowanych działaniach oraz procedurę w zakresie współpracy ośrodka pomocy społecznej i powiatowego urzędu pracy w realizacji art. 50 ust. 2 z dnia 20 kwietnia 2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Porozumienie może również określać zasady współpracy w zakresie realizacji i finansowania prac społecznie użytecznych oraz zasady współpracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Większość jednostek pomocy społecznej (81,0%) zawarła takie porozumienie i współpracowała z tego rodzaju instytucjami rynku pracy w ramach projektu systemowego. Natomiast 16,2% podmiotów nie podpisało takiego porozumienia. Uzupełniając powyższe dane o informacje pochodzące z indywidualnych wywiadów pogłębionych należy wspomnieć, że żaden z respondentów nie potwierdził realizowania projektu w partnerstwie. Jak mówił jeden z respondentów „na ten moment jeszcze nie ma tutaj takiej instytucji, która by nam dała pewność, że w partnerstwie będzie lepiej realizowany projekt”. Przy realizacji projektów współpracowano natomiast z takimi podmiotami, jak WUP, RCPS, powiatowy urząd pracy, zakład doskonalenia zawodowego, organizacje pozarządowe oraz inne jednostki pomocy społecznej z danego regionu. Pomimo braku nawiązywania partnerstw ogólnie respondenci oceniali współpracę z wymienionymi projektami jako dobrą, zadowalającą lub bardzo dobrą. Podkreślano pozytywną zmianę, jaka dokonała się we współpracy z WUP. Chwalono sobie między innymi brak zmian opiekunów projektów na etapie pisania wniosków o dofinansowanie oraz na etapie rozliczania wniosków o płatność, a także pomoc, jaka jest udzielana w sytuacjach, kiedy jest ona potrzebna. Korzystnie została również oceniona współpraca z RCPS, która polega na wymianie doświadczeń i poszukiwaniu właściwych rozwiązań

Również koordynatorka projektu systemowego (case study) wspominała, że bardzo dobrze układa się współpraca z IP. Opiekun projektu został oceniony jako bardzo kompetentny, przejęty losem podopiecznych PCPR-u, potrafiący doradzić i pomóc w rozwiązaniu kwestii wymagających zastanowienia się. Ponadto, poza projektem, Powiatowe Centrum współpracuje także min z MOPS-em, GOPS-em, Urzędem Pracy czy Powiatowym Centrum Kultury i Sportu. Z jednej strony współpracę wymusza ustawa, a z

drugiej, jak przyznaje koordynator: „liczą się także dobre stosunki z innymi instytucjami”.

Porozumienia z PUP nie zawarły natomiast jedynie 2 spośród 8 badanych instytucji podczas indywidualnych wywiadów pogłębionych. Porozumienie miało zapobiec szczególnie sytuacjom, w których dany uczestnik projektu jest w tym samym czasie obejmowany wsparciem przez urząd pracy i instytucję pomocy społecznej. Wszystkie badane instytucje oceniły pozytywnie współpracę z PUP, wynikającą z podpisanego porozumienia.

Również pracownicy PCPR-u badanego w case studies nawiązali współpracę z PUP, z którym konsultowano się między innymi w celu zaczerpnięcia informacji, jakie zawody są poszukiwane przez instytucję, celem przystosowania swoich ofert szkoleniowych do aktualnych ofert dla osób niepełnosprawnych.

Kierownicy projektów udzielający indywidualnych wywiadów pogłębionych bardzo wysoko ocenili również przepływ informacji między realizatorami projektu, a jego uczestnikami. Projektodawcy kontaktują się z odbiorcami wsparcia na bieżąco w sposób telefoniczny, korespondencyjny, za pośrednictwem sołtysa oraz radnych. Kontakt o którym mowa, jest wystarczający do sprawnej realizacji projektu („Oni chętnie tu do nas przychodzą, rozmawiamy, kontaktujemy się z trenerami. Nie mamy problemów”).

Natomiast w przypadku projektu badanego w ramach case study (MGOPS) komunikacja z uczestnikami projektu sprawiała pewne problemy, związane z brakiem dyscypliny, odpowiedzialności, brakiem dobrych nawyków i występującą chorobą alkoholową. Taka sytuacja poddaje w wątpliwość sensowność kontraktów socjalnych. Bez poczucia, zobowiązania ze strony klienta Ośrodka – nie stanowią one, zdaniem badanego koordynatora, skutecznego narzędzia aktywizacji.

Zgodnie z „Zasadami...” w ramach upowszechniania aktywnej integracji i pracy socjalnej istnieje możliwość zatrudnienia dodatkowych pracowników socjalnych lub doradców ds. osób niepełnosprawnych w OPS/PCPR. Podział środków na zatrudnienie pracowników socjalnych w gminach przygotowujący jest przez IP na wniosek RCPS. W podziale tym uwzględnia się przede wszystkim potrzeby ośrodków pomocy społecznej w gminach do 25 tys. mieszkańców, niespełniających wymogu organizacyjnego. Natomiast podział środków na wsparcie zatrudnienia doradców ds. osób niepełnosprawnych

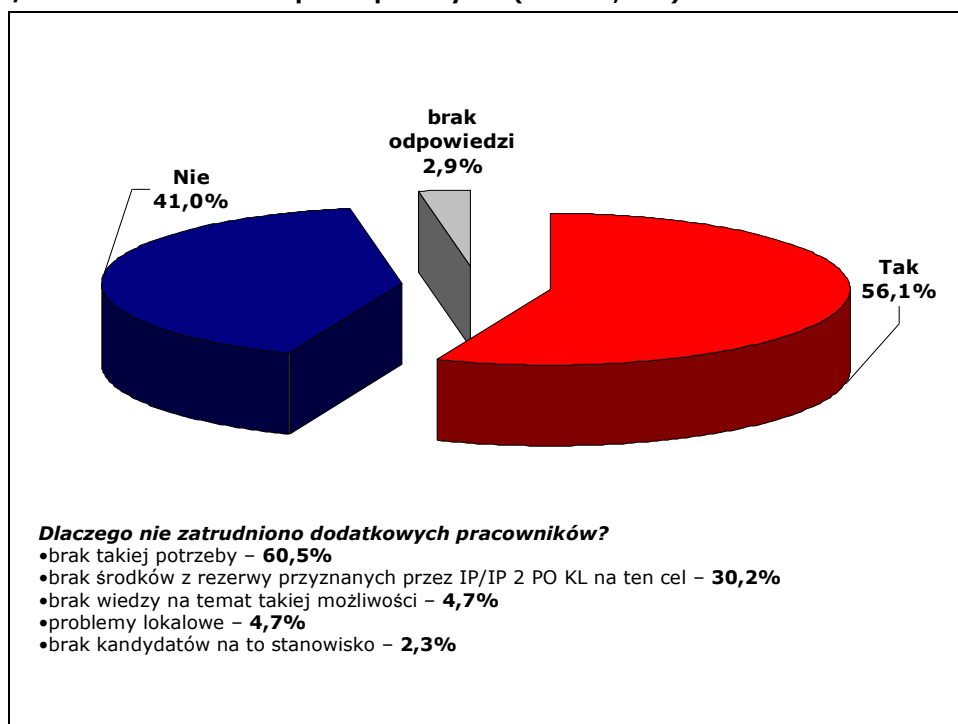

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przygotowywany jest w ramach limitu środków na powiaty, tak, aby w każdym powiecie był zatrudniony, co najmniej jeden doradca ds. osób niepełnosprawnych.

Jak pokazują wyniki badania CAWI, realizacja projektu dla wielu badanych podmiotów przyczyniła się do zwiększenia zasobów kadrowych, połowa (56,1%) instytucji pomocy społecznej w ramach realizowanego projektu systemowego zatrudniła dodatkowych pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych. Chociaż znaczna część (41,0% z ogółu realizujących projekty) placówek tego nie uczyniła, głównie ze względu na brak takiej potrzeby (60,5% z ogółu nie zatrudniających dodatkowych pracowników). Niektórym podmiotom zabrakło środków z rezerwy przyznanej przez IP/IP2 POKL na ten cel (30,2%). Część placówek nie posiadała wiedzy na temat takich możliwości (4,7%) bądź też z uwagi na problemy lokalowe (4,7%) i brak odpowiednich kandydatów do pracy (2,3%) nie mogła zatrudnić dodatkowych pracowników.

Wykres nr 20. Czy w Państwa projekcie systemowym zatrudniono dodatkowych pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych? (N=105;w%)

W opinii przedstawicieli jednostek pomocy społecznej zatrudnienie dodatkowych pracowników socjalnych/doradców w znacznym stopniu przyczyniło się do efektywnej realizacji projektu systemowego. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało zatrudnienie dodatkowych pracowników w ogóle nie zwiększyło skuteczności projektu, a 5 – bardzo zwiększyło skuteczności projektu, średni poziom oceny wyniósł 4,4, co oznacza znaczne zwiększenie skuteczności realizowanego projektu w wyniku zatrudnienia dodatkowych

pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych. Zatem można uznać, iż ten rodzaj wsparcia jednostek pomocy społecznej spełnia swoją rolę i jest pomocny przy wdrażaniu i realizacji projektów systemowych.

2.5.11 Czynniki sukcesu projektu systemowego (przykłady dobrych praktyk)

Podczas rozmów z koordynatorami projektów (wywiady IDI) zapytano ich o tak zwane czynniki sukcesu, a więc elementy mające wpływ na jego pozytywne zakończenie i odbiór. Respondenci wymieniali między innymi: prawidłowo określony cel, uzgodniony wcześniej z uczestnikami projektu, dostosowanie zaplanowanych form wsparcia w projekcie ściśle pod potrzeby grupy docelowej, odpowiednio wcześniej zrekrutowana grupa uczestników, bieżąca wymiana informacji pomiędzy członkami zespołu projektowego, bardzo dobry zespół projektowy, na który składają się kompetentni i odpowiedzialni pracownicy, wspólne działanie, dobra organizacja pracy, pilnowanie harmonogramu, ścisła współpraca z księgową, a także pozytywne nastawienie i zaangażowanie osób realizujących projekt oraz uczestników projektu.

Na podstawie przeprowadzonych case studies można wskazać przykłady dobrych praktyk, które również można uznać za czynniki sukcesu. Po pierwsze, jest to elastyczność w stosunku do beneficjenta i dostosowanie form i sposobu z nim współpracy do często odbiegającego od przyjętego sposobu funkcjonowania w społeczeństwie (np. brak dbałości o terminy, brak dobrych nawyków). Potwierdza to deklaracja reprezentanta badanego ośrodka: „[Kluczowa w powodzeniu projektu] jest elastyczność – żeby beneficjent nam nie uciekł i rzeczywiście chciał pracować z nami. [Istotne jest to – przyp. autora] jak przepleść spotkania indywidualne z psychologiem i warsztaty z psychologiem”. Ośrodek dopasowuje zakres szkoleń do potrzeb klienta. W roku 2010 jest 15 rodzajów kursów, których dostępność jest weryfikowana na rynku szkoleniowym. Po wyrażeniu życzeń beneficjenta i konsultacji z doradcą zawodowym w kwestii predyspozycji danej osoby do wykonywania zawodu, pomysł jest finalizowany. Zdarzały się niedopasowania w zakresie zawodu i predyspozycji – szczególnie w roku 2008, kiedy szkolenia nie były indywidualizowane, a ograniczono się do 4 rodzajów, a priori określonych we wniosku.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

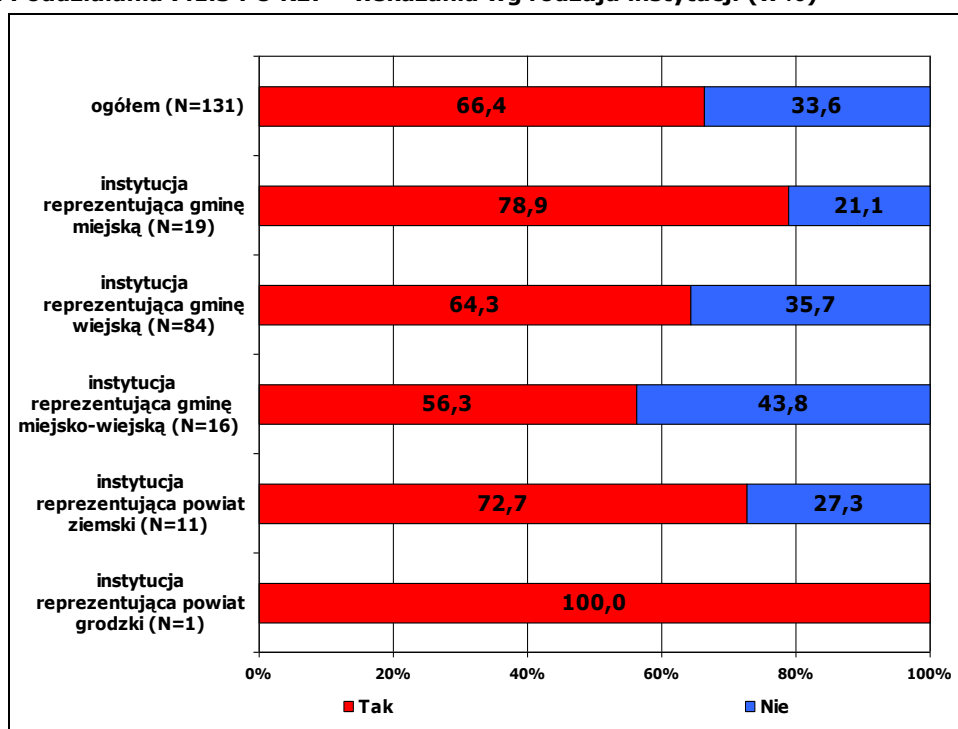
Również w przypadku koordynatora z badanego za pomocą case study PCPR-u za czynnik sukcesu można uznać zdiagnozowanie zapotrzebowania uczestników projektu na formy wsparcia „szczegółowa znajomość potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z którymi codziennie spotykają się pracownicy PCPRu, zaowocowała projektem idealnie dopasowanym do indywidualnych „pragnień” uczestników”. Jak dodawał respondent, na sukces projektu złożyło się wiele czynników, ale przede wszystkim: sprawne przygotowanie wniosku o dofinansowanie, zgodne z instrukcją wypełniania, dostosowane do specyfiki projektu, które pozytywnie przeszło ocenę dostępu, horyzontalne, formalną oraz merytoryczną, jak i wniosków o płatność już w czasie realizacji projektu. Bardzo ważnym czynnikiem jest atmosfera pracy oraz zespół z którym się pracuje: „W skład zespołu zaangażowanych jest fizycznie 5 osób (w tym 3 w ramach projektu), natomiast tak naprawdę za sukces odpowiadają wszyscy, każdy z pracowników dokłada cząstkę od siebie. Kolejnym ważnym czynnikiem jest współpraca PCPR z uczestnikami. Chęci do udziału są wystarczającym motywatorem do tego aby projekt zakończył się sukcesem. Najważniejsze to: zespół i beneficjenci”.

2.6 Ocena wsparcia otrzymanego z RCPS w ramach projektów systemowych realizowanych w Poddziałaniu 7.1.3 PO KL

Ponad połowa (66,4%) jednostek pomocy społecznej biorących udział w badaniu CAWI uczestniczyła w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS w ramach Poddziałania 7.1.3. Najczęściej były to podmioty z gmin miejskich (78,9% z ogółu instytucji z tych gmin) i powiatów ziemskich (72,7%). Co trzecia (33,6%) instytucja nie brała udziału w tego rodzaju projekcie, przeważnie dotyczy to podmiotów reprezentujących gminy wiejskie (35,7% jednostek spośród wszystkich pochodzących z tych gmin) oraz miejsko-wiejskie (43,8%).

Wykres nr 21. Czy brali Państwo udział w 2009 roku w projekcie systemowym RCPS realizowanym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL? – wskazania wg rodzaju instytucji (w%)

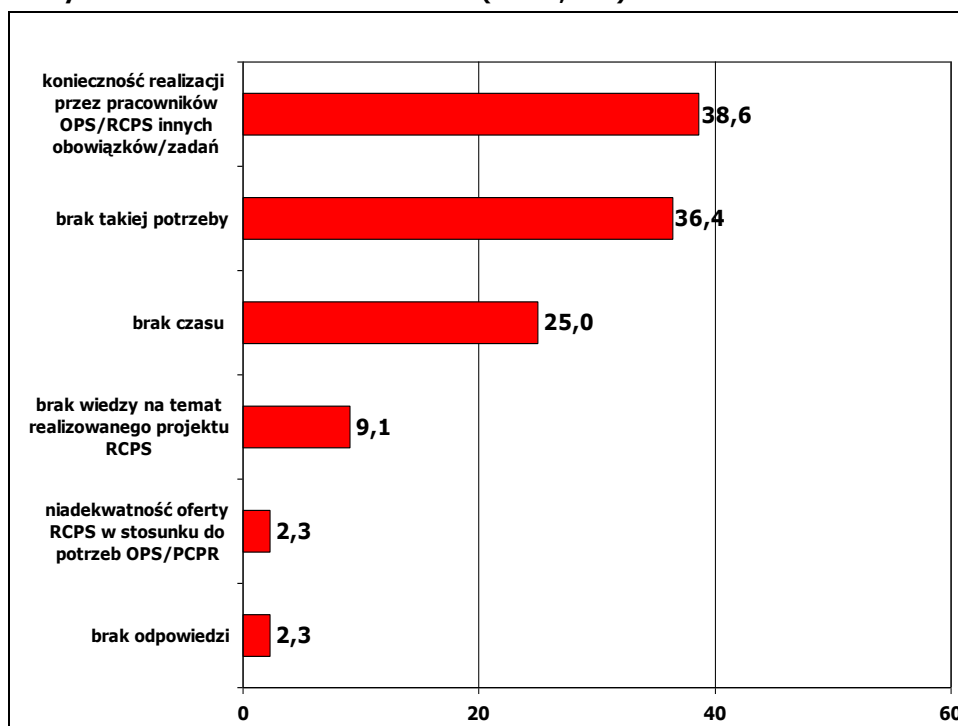

Głównym powodem braku udziału w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS była konieczność realizacji przez pracowników OPS/PCPR innych obowiązków/zadań (38,6% wskazań) oraz brak czasu (25,0%). Część (36,4%) podmiotów nie miała potrzeby uczestniczenia w tego rodzaju przedsięwzięciu bądź też nie posiadała wiedzy o realizowanym przez RCPS projekcie (9,1%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 22. Z jakiego powodu nie brali Państwo w 2009 roku udziału w projekcie systemowym RCPS realizowanym w ramach Poddziałania 7.1.3? (N=44;w%)

Najpopularniejszą formą wsparcia z której korzystali uczestnicy projektu realizowanego przez RCPS były szkolenia pracowników i wolontariuszy (96,6% z ogółu biorących udział w projekcie systemowym skorzystało z tej formy). W znacznie mniejszym stopniu korzystano z konferencji⁸ (33,3%) oraz specjalistycznego doradztwa (28,7%) oferowanego w ramach projektu. Nieliczni brali udział w warsztatach (6,9%). Jedna z osób wskazała na podjęcie studiów podyplomowych, ale zapewne mylnie zinterpretowała prowadzoną przez RCPS rekrutację na studia podyplomowe, prowadzoną na zlecenie CRZL ze wsparciem, jakie RCPS oferuje w ramach Poddziałania 7.1.3.

Uczestnicy projektu systemowego byli usatysfakcjonowani formami wsparcia z których korzystali. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało, że wsparcie było całkowicie nieprzydatne, a 5 bardzo przydatne, wszystkie formy wsparcia oceniono powyżej 4 co oznacza wysoką przydatność tego rodzaju pomocy. Najwyżej oceniono przydatność warsztatów (ocena 4,7), studiów podyplomowych (ocena 5 - należy zaznaczyć, iż oceny tej dokonywała 1 osoba) oraz specjalistycznego doradztwa (4,6). Użyteczność pozostałych form wsparcia takich jak szkolenia pracowników i wolontariuszy (ocena 4,5) oraz konferencje (4,2)

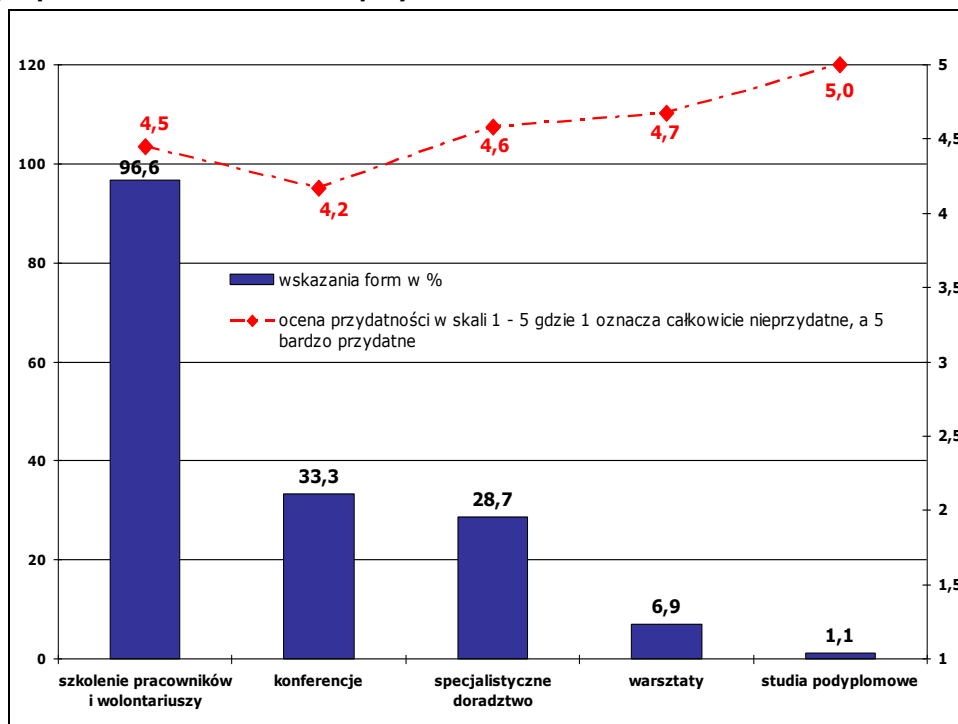
⁸ W ramach projektu RCPS zorganizowana konferencja nie stanowiła formy wsparcia, a formę promocji (mimo iż jako forma wsparcia jest uwzględniona w kafeterii do pytań R3 i R4 w kwestionariuszu badania CAWI, dołączonym do niniejszego raportu).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

również oceniono dość wysoko. Należy zatem uznać, iż wsparcie udzielone pracownikom jednostek pomocy społecznej w ramach projektu systemowego realizowanego przez RCPS spełniło ich oczekiwania i okazało się bardzo przydatne w wypełnianiu obowiązków zawodowych.

Wykres nr 23. Formy wsparcia z jakich korzystano w ramach udziału w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS oraz ocena ich przydatności

Zakres oferowanego wsparcia przez RCPS w ramach projektu systemowego skierowanego do jednostek pomocy społecznej był bardzo szeroki, począwszy od szkoleń dotyczących uzupełniania umiejętności zawodowych związanych z pracą socjalną, poprzez szkolenia z obszaru finansów, księgowości czy zarządzania projektami systemowymi i aplikowania o środki z EFS. Uczestnicy projektu systemowego przeważnie korzystali z doradztwa/szkoleń z zakresu zarządzania projektem współfinansowanym z EFS (59,8% z ogółu biorących udział w projekcie systemowym) oraz finansów i księgowości (44,8%). Poza tym uzupełniano wiedzę w obszarze wsparcia w zakresie pracy socjalnej z klientami pomocy społecznej (26,4%) czy kontraktu socjalnego (26,4%). Niektórzy szkolili się z wprowadzania nowych metod aktywnej integracji (25,3%) oraz doskonalili swoje umiejętności zawodowe (21,8%). W ramach udziału w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS przedstawiciele jednostek pomocy społecznej poszerzali wiedzę również z zakresu aplikowania o środki finansowe na realizację projektu współfinansowanego z EFS (14,9%) oraz w obszarze sprawozdawczości, monitoringu i ewaluacji projektów współfinansowanych z EFS

(18,4%). Szczegółowe wskazania zaprezentowano w aneksie tabelarycznym (tabela nr 4).

Przedstawiciele jednostek pomocy społecznej uczestniczących w projekcie systemowym RCPS zapytano o tematykę wsparcia z jakiego korzystali oraz poproszono ich o ocenę jego przydatności. Uczestnicy projektu systemowego realizowanego przez RCPS korzystali głównie ze szkoleń/doradztwa związanego z rozwojem form aktywnej integracji (44,8% z ogółu badanych uczestniczących w projekcie systemowym RCPS). Poza tym pracownicy instytucji pomocy społecznej pogłębiali wiedzę z zakresu zarządzania projektem współfinansowanym z EFS (43,7%) oraz przygotowania (17,2%) i rozliczania (31,0%) wniosku o dofinansowanie projektu współfinansowanego z EFS. Niektórzy w ramach projektu systemowego RCPS korzystali ze wsparcia z obszaru poprawy systemu zarządzania jednostkami pomocy i integracji społecznej (11,5%) czy doskonalenia umiejętności społecznych i zawodowych pracowników (11,5%). Z pozostałych rodzajów pomocy korzystano nieco rzadziej. Uczestnicy projektu systemowego RCPS byli zadowoleni z rodzajów wsparcia jakie otrzymali. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało bardzo nieprzydatne a 5 bardzo przydatne większość szkoleń/doradztwa o poszczególnej tematyce oceniono powyżej 4 co oznacza, iż były one przydatne i spełniły swoją rolę. Szczegółowe oceny zaprezentowano w aneksie tabelarycznym (tabela nr 5).

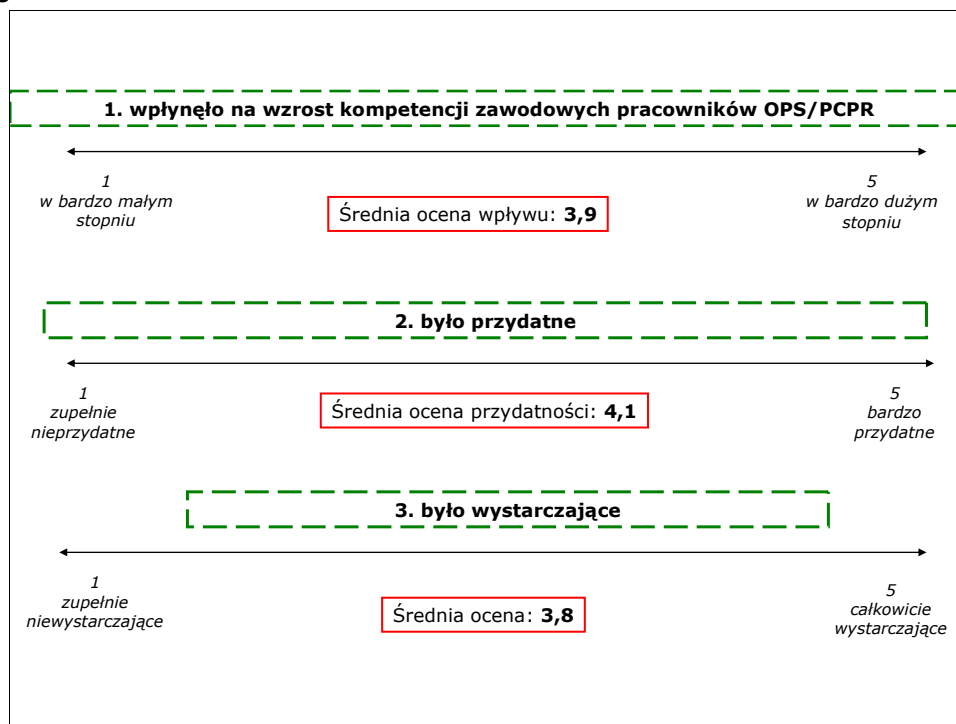
Aby pogłębić dotychczas uzyskane informacje dotyczące oferowanego wsparcia w ramach projektu systemowego RCPS, uczestników tego przedsięwzięcia zapytano również o to, w jakim stopniu wsparcie udzielone podczas udziału w projekcie wpłynęło na wzrost kompetencji zawodowych pracowników OPS/PCPR oraz czy wsparcie to było przydatne i wystarczające. Zdaniem badanych uczestników wsparcie udzielone w ramach projektu systemowego RCPS było bardzo potrzebne i przyczyniło się do wzrostu kompetencji zawodowych pracowników jednostek pomocy społecznej. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało w bardzo małym stopniu a 5 w bardzo dużym stopniu, wpływ wsparcia udzielonego ramach projektu RCPS na wzrost kompetencji zawodowych pracowników OPS/PCPR oceniono średnio na 3,9, co oznacza duży stopień wpływu. Również przydatność otrzymanej pomocy w ramach projektu systemowego oceniono wysoko, średnia ocena wyniosła 4,1 w skali 1 - 5, gdzie 1 oznaczało zupełnie nieprzydatne a 5 – bardzo przydatne. Poza tym wsparcie zaoferowane w ramach projektu było wystarczające. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało zupełnie niewystarczające a 5 całkowicie wystarczające, średnia ocena wyniosła 3,8. Choć jest to wysoka nota i wskazuje na zadowolenie uczestników projektu to jednak pokazuje, iż oferowana pomoc nie zaspokoiła potrzeb wszystkich osób biorących udział w projekcie. Zatem należy kontynuować realizację tego

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

rodzaju przedsięwzięć, aby wszyscy zainteresowani mogli skorzystać z potrzebnego wsparcia.

Wykres nr 24. W jakim stopniu Państwa zdaniem wsparcie udzielone w ramach projektu systemowego RCPS w 2009 roku

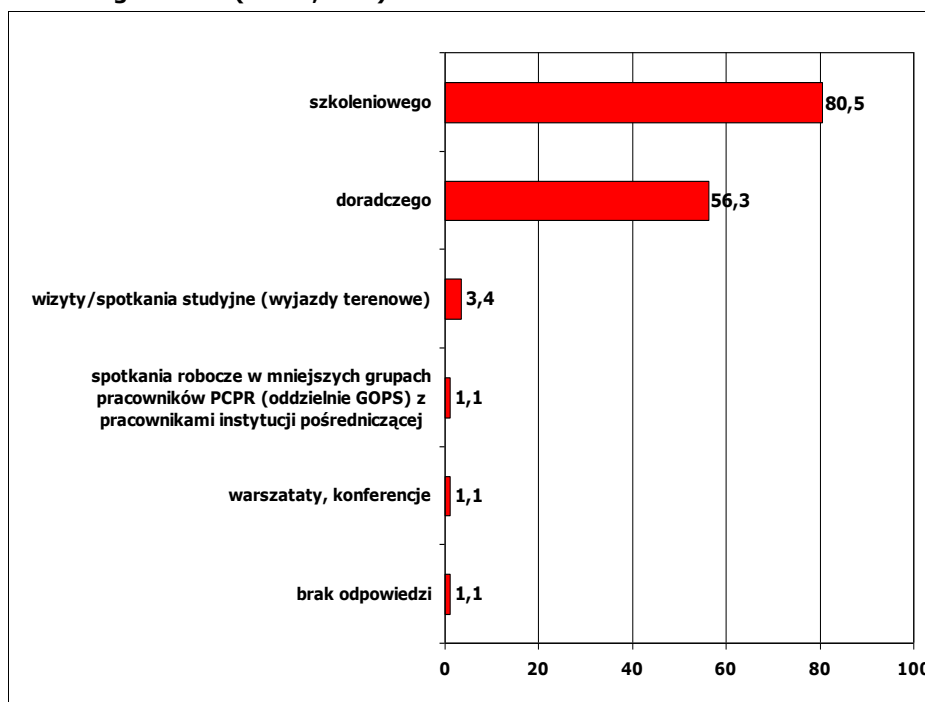

W celu poznania preferencji uczestników projektu systemowego RCPS zapytano ich jakiej formy wsparcia oczekiwaliby w przyszłości w ramach realizowanych projektów. Badani chcieliby przeważnie skorzystać z dotychczas najbardziej popularnych form wsparcia, tj. szkoleń (80,5%) i doradztwa (56,3%). W mniejszym stopniu preferowane są wizyty/spotkania studyjne (3,4%) czy spotkania robocze (1,1%) i warsztaty/konferencje (1,1%). Na koniec badania uczestników projektu systemowego RCPS zapytano czy ich instytucja planuje w przyszłości wziąć udział w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3. Jednostki pomocy społecznej są zainteresowane udziałem w tego rodzaju przedsięwzięciu. Większość z nich (93,2%) zamierza w tym roku lub w kolejnych latach uczestniczyć w projekcie systemowym. Jedynie nieliczni (5,7% z ogółu) z uwagi na brak wiedzy na temat realizowanego przez RCPS projektu czy brak potrzeby nie mają w planach korzystania z tej formy wsparcia.

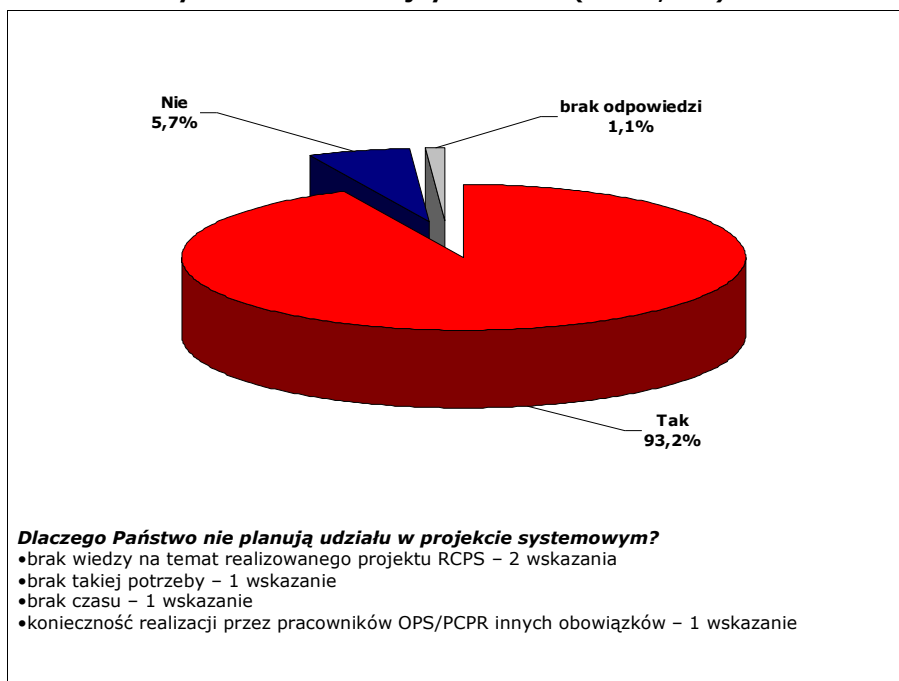

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres nr 25. Jakiej formy wsparcia oczekivaliby Państwo najbardziej w przyszłości w ramach projektu systemowego RCPS? (N=87; w%)

Wykres nr 26. Czy Państwa instytucja planuje wziąć udział w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL w tym roku lub w kolejnych latach? (N=87;w%)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

O ocenę wsparcia otrzymywanego od RCPS i potrzeby związane z dalszym jego otrzymywaniem zostali zapytani również koordynatorzy projektów w indywidualnych wywiadach pogłębionych. Wszyscy respondenci wysoko oceniali jakość wsparcia oferowanego przez RCPS oraz zgłaszali ogromne zapotrzebowanie na kontynuację wsparcia. Doceniono między innymi fakt, że szkolenia prowadzone są przez wysokiej klasy specjalistów, posiadających wiedzę praktyczną i teoretyczną. Pojawiła się jednak uwaga, że spotkania/szkolenia dla PCPR-ów powinny być organizowane jedynie w gronie tych instytucji, ponieważ projekty systemowe realizowane przez ośrodki pomocy społecznej, kierowane są jednak do innego typu klientów, a co za tym idzie, wiążą się z nimi innego rodzaju trudności niż te, które napotyka PCPR-y. Apelowano również o zwiększenie dostępności szkoleń, organizowanych przez RCPS, na które dość trudno się zakwalifikować oraz przyspieszenie procedur związanych z zamykaniem listy osób, zakwalifikowanych na szkolenie.

3. Podsumowanie

Jednostki pomocy społecznej z terenu województwa łódzkiego charakteryzuje dość wysoka aktywność w zakresie korzystania z funduszy unijnych przeznaczonych na finansowanie projektów wspierających promocję integracji społecznej. Większość badanych (80,2%) placówek w 2009 roku realizowała projekty systemowe w ramach Działania 7.1 PO KL. Również zdecydowana większość (84,7%) planuje w przyszłym roku realizować projekty systemowe. Głównym powodem nierealizowania dotychczas projektów systemowych są trudności związane z brakiem zasobów kadrowych do realizacji projektu oraz brak czasu. Natomiast podstawową barierą braku planów w tym zakresie są problemy w rekrutacji uczestników projektu oraz również braki kadrowe występujące w badanych placówkach.

Problem z rekrutacją uczestników projektu oraz ich późniejsza rezygnacja z udziału to główne przyczyny nieosiągnięcia celu i rezultatów realizowanych projektów systemowych.

Znaczna część (49,5%) jednostek pomocy społecznej napotkała na problemy podczas realizacji projektu systemowego. Głównie dotyczyły one kwestii finansowych i organizacyjnych. Zbyt późne przekazywanie środków na realizację projektu od momentu podpisania umowy to najczęściej występujący problem finansowy. Natomiast wśród problemów merytorycznych i organizacyjnych często wskazywano na trudności z rekrutacją uczestników do projektu oraz późniejszą ich rezygnacją w trakcie trwania projektu. W przyszłości należałoby się zastanowić nad wprowadzeniem odpowiednich działań skutkujących zdyscyplinowaniem uczestników projektu.

Większość jednostek pomocy społecznej samodzielnie przygotowała wniosek o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Działania 7.1 POKL oraz realizowała projekt systemowy. Tylko nieliczne instytucje pomocy społecznej zdecydowały się na realizację projektu systemowego w partnerstwie (12,4%). Najważniejszą barierą uniemożliwiającą zawiązanie partnerstw jest brak doświadczenia związanego z ich tworzeniem. Ponadto zdaniem badanych instytucji brakuje partnerów chętnych do współpracy, występują także trudności związane z rozliczaniem projektów partnerskich. Jeśli chodzi o przyszłe zawiązywanie partnerstw, to tylko nieliczne placówki (5,7%) mają w planach realizację projektu w partnerstwie, zaś ponad połowa podmiotów nie jest jeszcze zdecydowana (65,7% - trudno powiedzieć) co do przyszłych planów dotyczących zawiązywania partnerstw.

O samodzielności jednostek pomocy społecznej świadczy fakt, iż ponad połowa badanych pomiotów (64,8% z ogółu realizujących w 2009 roku projekt systemowy) nie współpracowała z żadną instytucją nieformalnie w trakcie realizacji projektu systemowego. Jedynie co trzecia (32,4%) placówka deklarowała podjęcie tego rodzaju współpracy. Przeważnie współpracowano z publicznymi służbami zatrudnienia (52,9% spośród ogółu jednostek deklarujących nieformalną współpracę) i instytucjami szkoleniowymi (47,1%). Współdziało również z RCPS (38,2%) oraz z organizacjami pozarządowymi (26,5%) czy innymi ośrodkami pomocy społecznej (11,8%). Jakość współpracy w obszarze realizacji i wdrażania projektu z wymienionymi instytucjami oceniono dość wysoko. W skali 1 – 5 gdzie 1 oznaczało bardzo złą współpracę a 5 bardzo dobrą, współdziałanie z poszczególnymi podmiotami oceniono w granicach 4 – 4,5, co jest dobrą oceną. Zatem można uznać, iż kooperacja nieformalna z instytucjami była zadawalająca i spełniła oczekiwania badanych podmiotów.

Znaczna część (66,4%) instytucji pomocy społecznej z terenu województwa łódzkiego uczestniczyła w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS w ramach Poddziałania 7.1.3. Co trzecia (33,6%) placówka nie brała udziału w projekcie systemowym, głównie z uwagi na konieczność realizacji przez pracowników OPS/PCPR innych obowiązków/zadań co skutkowało brakiem czasu na udział w tym przedsięwzięciu. Część podmiotów nie miała potrzeby uczestnictwa w projekcie systemowym realizowanym przez RCPS.

W ramach udziału w projekcie systemowym RCPS przeważnie korzystano ze szkoleń pracowników i wolontariuszy (96,6% z ogółu wskazało na korzystanie z tej formy wsparcia), konferencji (33,3%) oraz specjalistycznego doradztwa (28,7%). Jeśli chodzi o tematykę udzielonego wsparcia to pomoc świadczona w ramach projektu realizowanego przez RCPS głównie dotyczyła rozwoju form aktywnej integracji, zarządzania projektem współfinansowanym z EFS czy przygotowania i rozliczenia wniosku o dofinansowanie projektu z EFS. Uczestnicy projektu byli zadowoleni z udzielonego wsparcia. Zarówno formy wsparcia, jak i ich tematykę oceniono wysoko, uznano je za przydatne w pracy zawodowej. Poza tym osoby biorące udział w projekcie systemowym RCPS uznały, iż wsparcie udzielne w ramach tego przedsięwzięcia w dużym stopniu wpłynęło na wzrost kompetencji zawodowych pracowników OPS/PCPR (średnia ocena wpływu 3,9 w skali 1-5), było przydatne (średnia ocena przydatności 4,1 w skali 1-5) oraz było wystarczające (średnia ocena 3,8 w skali 1-5).

Badane jednostki pomocy społecznej są zainteresowane udziałem w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3. Większość (93,2%) z nich zamierza w tym

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

roku lub w kolejnych latach uczestniczyć w tego rodzaju przedsięwzięciu. Przyszli uczestnicy chcieliby głównie skorzystać ze wsparciu w postaci szkoleń (80,5%) i doradztwa (56,3%).

4. Tabela wdrażania rekomendacji

Część A - rekomendacje operacyjne

Lp.	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin realizacji
1	Głównym powodem nierealizowania w ub. roku projektów systemowych przez OPS/PCPR jest brak zasobów kadrowych oraz brak czasu (str. 42)	Zwiększenie zatrudnienia w jednostkach pomocy społecznej przyczyni się do większego zaangażowania poszczególnych instytucji w realizację projektów systemowych.	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz jednostki nadzorujące pracę OPS/PCPR (starosta powiatowe, Urząd Miasta/Gminy)	Podtrzymanie i finansowanie zawartego w „Zasadach...” wymogu organizacyjnego	Niezwłocznie
2	Trudności w rekrutacji uczestników oraz brak zasobów kadrowych do realizacji projektów to podstawowe bariery uniemożliwiające realizację projektów systemowych w przyszłości przez jednostki pomocy społecznej (str. 44)	<ol style="list-style-type: none"> Zwiększenie zatrudnienia w jednostkach pomocy społecznej przyczyni się do większego zaangażowania poszczególnych instytucji w realizację projektów systemowych Organizowanie szkoleń dla pracowników OPS/PCPR z zakresu motywowania podopiecznych do udziału w projektach Właściwsze dostosowanie form wsparcia do potrzeb potencjalnych uczestników projektu 	<ol style="list-style-type: none"> Jednostki nadzorujące pracę OPS/PCPR (starosta powiatowe, Urząd Miasta/Gminy) RCPS OPS/PCPR 	<ol style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby etatów pracowników socjalnych Uwzględnienie szkoleń z zakresu motywowania do udziału w projekcie w ramach projektu systemowego realizowanego w ramach Poddziałania 7.1.3 Przeprowadzanie badania potrzeb podopiecznych OPS/PCPR 	Niezwłocznie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3	Rezygnacja uczestników z udziału w projekcie oraz problemy z rekrutacją uczestników/brakiem chętnych to główne powody nieosiągnięcia w 100% zakładanego celu i rezultatów projektów systemowych realizowanych przez jednostki pomocy społecznej w 2009 r. (str. 46 i 48)	<p>1. Wprowadzenie odpowiednich działań przez OPS/PCPR motywujących uczestników projektów i zapobiegających ich rezygnacji z udziału w projekcie</p> <p>2. Przeprowadzanie diagnozy potrzeb podopiecznych OPS/PCPR w celu zaproponowania odpowiednich form wsparcia</p>	<p>1. OPS/PCPR</p> <p>2. Jednostki nadzorujące pracę OPS/PCPR (starosta powiatowe, Urząd Miasta/Gminy)</p>	<p>1. uwzględnienie w realizowanych projektach systemowych zajęć z psychologiem, na których poprzez wskazanie korzyści płynących z udziału w projekcie, kształtowanoby motywację do udziału w projekcie na wysokim poziomie</p> <p>2. Cykliczne badania w gminie/powiecie na temat obecnego zapotrzebowania klientów instytucji społecznych na formy wsparcia. Wyniki badań służyłyby OPS/PCPR podejmowaniu adekwatnych do zapotrzebowania działań w ramach projektu</p>	Niezwłocznie
4	Zbyt późne przekazywanie środków na realizację projektu od momentu podpisania umowy to najczęściej występujący problem finansowy przy realizacji projektów systemowych skutkujący opóźnieniami w harmonogramie projektu (str. 52)	Przyspieszenie procedury rozpatrywania wniosków o dofinansowanie oraz niezwłoczne podpisywanie umów, zapobieganie problemom w realizacji projektów systemowych.	IP 2 (WUP)	<p>Zwiększenie liczby pracowników oceniających złożone wnioski o dofinansowanie projektów systemowych</p> <p>Przyspieszenie procedury podpisywania umów o dofinansowanie projektu</p>	Niezwłocznie
5	Uczestnicy projektu systemowego RCPS byli zadowoleni z form wsparcia oraz z zakresu (tematyki) udzielonej pomocy (str. 72,73)	<p>Podtrzymywanie wysokiego poziomu szkoleń/doradztwa proponowanego ramach projektów systemowych przyczyni się do zwiększenia stopnia zainteresowania tą formą wsparcia</p> <p>Tematyka/zakres wsparcia opowiada potrzebom uczestników, zatem należy kontynuować te działania i oferować pomoc adekwatną do zdiagnozowanych potrzeb pracowników OPS/PCPR</p>	RCPS	Oferowanie w projekcie systemowym w przyszłych latach szkoleń o tematyce wynikającej z Bilansu potrzeb pomocy społecznej województwa łódzkiego oraz doradztwa oferowanego w ramach projektu systemowego RCPS. Proponuje się organizowanie oddzielnych szkoleń dla PCPR i OPS.	Niezwłocznie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6	Większość jednostek pomocy społecznej z terenu województwa łódzkiego planuje w przyszłości wziąć udział w projekcie systemowym RCPS w ramach Podziałania 7.1.3 Badani chcieliby przeważnie skorzystać ze szkoleń i doradztwa oferowanego w ramach projektu systemowego RCPS. (str. 75)	Oferowanie w projekcie systemowym form i tematyki wsparcia cieszącej się dużym zainteresowaniem potencjalnych uczestników.	RCPS	Oferowanie w projekcie systemowym w przyszłych latach odpowiednich form wsparcia odpowiadających potrzebom pracowników OPS/PCPR. W celu zwiększenia satysfakcji z udziału w projekcie systemowym należy zwiększyć ilość dostępnych miejsc na szkoleniu.	Niezwłocznie
---	--	--	------	---	--------------

Aneks tabelaryczny

Tabela nr 1. Problemy występujące podczas realizacji projektów systemowych

Problemy finansowe	Liczba	w %
zbyt późne przekazywanie środków na realizację projektu od momentu podpisania umowy	10	40,0%
trudność w dokładnym oszacowaniu kosztów	2	8,0%
brak środków własnych na realizację projektu	2	8,0%
brak odpowiedzi	2	8,0%
konieczność dokonania zmian w budżecie	1	4,0%
drobne problemy dotyczące wyliczenia proporcji wkładu własnego i dotacji ze środków EFS	1	4,0%
przedłużająca się procedura zatwierdzania wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność	1	4,0%
zmianie uległ harmonogram realizacji projektu z uwagi na opóźnienie w przekazaniu środków przez WUP	1	4,0%
rozliczanie wniosków o płatność	1	4,0%
niskie uposażenia pracowników zajmujących się i odpowiedzialnych za projekt	1	4,0%
wniosek o płatność - bardzo skomplikowany; opis i uzasadnienia wydatków często zależne od interpretacji pracownika (opiekuna) WUP	1	4,0%
udział własny realizowany w ramach zasiłków na kontynuowanie nauki dla wychowanków, obawa przed rezygnacją wychowanków z udziału w projekcie i to organizator usilnie musiał zabiegać o to, aby wychowanek nie zrezygnował - to mija się z celem	1	4,0%
źle oszacowano koszty szkolenia na poziomie pisania wniosku o dofinansowanie, skutkiem czego nie zrealizowano jednego szkolenia z braku środków	1	4,0%
trudności z rozliczeniem wniosków płatniczych	1	4,0%
Ogółem	25	
Problemy merytoryczne	Liczba	w %
wprowadzenie nowego uczestnika do projektu w późniejszej fazie realizacji	1	12,5%
jedna osoba zrezygnowała z uczestnictwa w projekcie, frekwencja podczas	1	12,5%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zajęć nie zawsze wynosiła 100%		
1 uczestnik zrezygnował z udziału w projekcie a na jej miejsce do udziału przystąpiła osoba z listy rezerwowej	1	12,5%
częste zmiany wytycznych	1	12,5%
dokonywanie kilkakrotnych korekt wniosków o płatność za I i III okres realizacji projektu	1	12,5%
brak możliwości pełnego wsparcia dla uczestników z powodu dość krótkiego okresu realizacji projektu	1	12,5%
trudności z wnioskiem o płatność	1	12,5%
bardzo ściśle zapisy w "Zasadach ..." Ministerstwa Rozwoju Regionalnego np. brak możliwości wprowadzenia do projektu innej osoby na miejsce wstępnego beneficjenta, jeżeli nie ma już możliwości zapewnienia mu uczestnictwa w 3 narzędziach	1	12,5%
Ogółem	8	100,0 %
Problemy organizacyjne, techniczne	Liczebność	w %
trudności ze znalezieniem osób chętnych do projektu	4	26,7%
wycofanie się wykonawcy z realizacji szkolenia	2	13,3%
rezygnacja Beneficjentów Ostatecznych z udziału w projekcie	2	13,3%
brak ofert szkoleniowych w zakładanym terminie	1	6,7%
zbyt późno podpisana umowa o dofinansowanie	1	6,7%
przesunięcie w czasie uruchomienia strony internetowej. W ramach zadania 4 O charakterze środowiskowym (spotkanie wigilijne) nie pozyskaliśmy wykonawcy usługi cateringowej i w związku z powyższym zadanie to wykonaliśmy systemem gospodarczym przy współpracy Beneficjentów projektu, ich rodzin i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej	1	6,7%
pozyskanie BO było bardzo trudne. Do udziału w projekcie zakwalifikowano uczestniczki z innym statusem niż przewidziany w projekcie	1	6,7%
choroba 1 uczestnika uniemożliwiła powtórzenie zajęć warsztatowych - w związku z czym udzielono częściowego wsparcia.	1	6,7%
ograniczone możliwości lokalowe realizatora	1	6,7%
zbyt długie oczekiwanie na podpisanie aneksu do umowy od czasu akceptacji wniosku, co wiąże się z opóźnieniami w realizacji aktywnej integracji	1	6,7%
Ogółem	15	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		%
Problemy prawne	Liczebność	w %
brak możliwości obciążenia uczestnika kosztami za rezygnację z uczestnictwa w szkoleniach	1	33,3%
problemy związane z ustawą o zamówieniach publicznych	1	33,3%
zbyt częste zmiany wytycznych do realizacji projektu	1	33,3%
Ogółem	3	100,0 %
Problemy proceduralne	Liczebność	w %
zbyt długi okres/procedura zatwierdzania wniosku o dofinansowanie	2	25,0%
problemy z interpretacją niektórych zapisów związanych z realizacją projektu	1	12,5%
przedłużająca się procedura zatwierdzania wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność; długi okres oczekiwania na pisemne stanowisko IPII w związku z w/w; biorąc pod uwagę, iż w tym roku dofinansowanie będzie przekazywane w 2 transzach może to stanowić poważny problem /trzeba rozliczyć co najmniej 70% pierwszej transzy, żeby dostać kolejną, a średnio każdy wniosek o płatność jest zatwierdzany po 3 m-cach	1	12,5%
po złożeniu wniosku do WUP zmiana przepisów prawnych	1	12,5%
długi okres weryfikacji wniosku o dofinansowanie przez WUP spowodował zmianę harmonogramu i realizacji zadań wynikających z projektu	1	12,5%
długo trwające negocjacje i w związku z tym wydłużający się czas oczekiwania na podpisanie aneksu do umowy	1	12,5%
krótkie okresy rozliczeniowe	1	12,5%
Ogółem	8	100,0 %
Problemy kadrowe	Liczebność	w %
powinna być większa możliwość zatrudniania kadry do realizacji zadań z uwagi na różnorodność i wielość podejmowanych działań	1	16,7%
brak osób z odpowiednimi kwalifikacjami do prowadzenia spraw związanych z realizacją projektu	1	16,7%
niemożliwość zatrudnienia pracownika zajmującego się wyłącznie projektem, brak referatu księgowości w ośrodku	1	16,7%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

na lokalnym rynku pracy brak specjalistów niezbędnych przy realizacji projektu, trzeba było przyuczać osoby do pracy, brak specjalistów mających wiedzę i doświadczenie z zakresu realizacji projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej	1	16,7%
zbyt mała liczba osób zatrudnionych w ośrodku, brak księgowego zajmującego się tylko i wyłącznie księgowością GOPS	1	16,7%
brak kadry mającej doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych z EFS. Zarządzanie projektem metodą prób i błędów	1	16,7%
Ogółem	6	100,0%

Tabela nr 2. Formy oferowanego wsparcia w ramach poszczególnych typów instrumentów aktywnej integracji stosowanych w realizowanych w 2009 r. projektach systemowych

Instrumenty aktywizacji zawodowej	Liczebność	w %
szkolenia/kursy zawodowe	35	89,7%
wsparcie doradcy zawodowego	20	51,3%
wsparcie psychologa/ warsztaty psychologiczne	9	23,1%
Ogółem	39	
Instrumenty aktywizacji edukacyjnej	Liczebność	w %
szkolenia/kursy zawodowe	26	100,00%
warsztaty z doradcą zawodowym	3	11,50%
Ogółem	26	
Instrumenty aktywizacji zdrowotnej	Liczebność	w %
podstawowe badania lekarskie	2	66,7%
terapia psychologiczna	1	33,3%
Ogółem	3	
Instrumenty aktywizacji społecznej	Liczebność	w %
organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową	21	61,8%
organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych	10	29,4%
organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin	3	8,8%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

marginalizowanych		
brak odpowiedzi	3	8,8%
organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną	1	2,9%
organizacja i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, w tym koszty zatrudnienia tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej	1	2,9%
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w pozyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych	1	2,9%
Ogółem	34	

Tabela nr 3. Z jakiego typu podmiotami zawiązano by partnerstwo na realizację projektu systemowego

Wyszczególnienie	Liczebność	w %
z innymi ośrodkami pomocy społecznej z sąsiednich powiatów/gmin	18	24,0%
brak odpowiedzi	12	16,0%
z PUP ponieważ w szkoleniach uczestniczą osoby bezrobotne, celem większej aktywizacji na rynku pracy	9	12,0%
nie wiem/trudno powiedzieć	7	9,3%
ewentualne partnerstwo z PCPR z uwagi na podobną płaszczyznę działań	6	8,0%
z organizacją pozarządową w celu efektywniejszego realizowania projektu	3	4,0%
związalibyśmy współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami które działają na polu pomocy społecznej i rozumieją jej problemy	2	2,7%
być może z instytucją pozarządową może jakaś firma, która będzie wspierać aktywizację zawodową osób biorących udział w projekcie w postaci zatrudnienia, odbycia stażu, praktyk zawodowych	1	1,3%
szkoły na terenie gminy oraz zakłady pracy odnośnie zatrudnienia	1	1,3%
w chwili obecnej nie ma potrzeby realizacji projektu w partnerstwie. Być może w kolejnych latach jeśli byłby realizowany projekt rozpatrzymy możliwość partnerstwa .	1	1,3%
jeżeli znalazłby się "partner" mający doświadczenie w realizacji podobnych projektów systemowych z chęcią nawiązalibyśmy współpracę	1	1,3%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

firmy prywatne mające doświadczenie w realizacji projektów	1	1,3%
z pracodawcami, w celu umożliwienia beneficjentom odbywania praktyk, z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie ekonomii społ. dzięki którym beneficjenci dowiedzą się o nowych możliwościach aktywizacji zawodowej	1	1,3%
na terenie działania ośrodka brak jest potencjalnych partnerów do realizacji projektu "Bezpieczna rodzina", którego celem jest pedagogizacja rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	1	1,3%
partnerstwo w przyszłości mogłoby zostać związane ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy, aby podopieczni mogli zaistnieć w przyszłości w społeczności lokalnej	1	1,3%
z przedsiębiorstwami tak aby umożliwić osobom biorącym udział w projekcie podjęcie pracy	1	1,3%
raczej nie będziemy zawiązywać partnerstwa gdyż obecny sposób realizowania jak dotąd spełnia nasze oczekiwania	1	1,3%
z organizacją pozarządową- dobra współpraca dotychczasowa w realizacji pomocy dla osób wykluczonych społecznie	1	1,3%
z organizacją pozarządową działającą na rzecz osób niepełnosprawnych ponieważ mają dobre doświadczenia i byłiby pomocni w rekrutacji uczestników i wskazaniu konkretnych form wsparcia zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych, którymi się zajmują	1	1,3%
w zależności od zaplanowanej grupy adresatów	1	1,3%
stowarzyszeniem lub organizacją pozarządową - wzrost aktywności lokalnej	1	1,3%
ze stowarzyszeniami działającymi na terenie powiatu - bezpośrednie dotarcie do osób, większa mobilizacja do podjęcia działań na swoją rzecz	1	1,3%
z organizacjami pozarządowymi , ale mają zbyt niską wiedzę na temat realizacji takich projektów, sposobów ich rozliczania, nie mają odpowiedniej kadry itd.	1	1,3%
nawiązalibyśmy współpracę ze stowarzyszeniem lub organizacją pozarządową ponieważ mają mniej rozbudowaną administrację i dokumenty księgowo	1	1,3%
z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	1	1,3%
organizacjami działającymi na rzecz ludzi bezrobotnych, ponieważ organizacje te również starają się zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych	1	1,3%
z sąsiednią gminą w celu stworzenia projektu bardziej rozbudowanego	1	1,3%

Tabela nr 4. Jakiego zakresu dotyczyły szkolenia/doradztwo oferowane w projekcie systemowym RCPS?

Wyszczególnienie	Liczebność	% z ogółu
zarządzanie projektem, współfinansowanym z EFS	52	59,8%
finanse i księgowość	39	44,8%
wsparcie w zakresie pracy socjalnej z klientem pomocy społecznej	23	26,4%
kontrakt socjalny	23	26,4%
wprowadzenie nowych metod aktywnej integracji	22	25,3%
doskonalenie umiejętności zawodowych	19	21,8%
sprawozdawczość, monitoring i ewaluacja projektów, współfinansowanych z EFS	16	18,4%
praca socjalna z rodziną	14	16,1%
aplikowanie o środki finansowe na realizację projektu, współfinansowanego z EFS	13	14,9%
komunikacja interpersonalna	12	13,8%
działania partnerskie w projekcie	7	8,0%
stan prawny w zakresie pomocy i integracji społecznej	6	6,9%
programy aktywności lokalnej/praca środowiskowa	6	6,9%
doskonalenie umiejętności społecznych	5	5,7%
tworzenie i funkcjonowanie podmiotów ekonomii i integracji społecznej	5	5,7%
informacja i promocja projektu, współfinansowanego z EFS	4	4,6%
upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu realizacji usług socjalnych i aktywnej integracji	3	3,4%
nie pamiętam	2	2,3%
praca z osobami długotrwale bezrobotnymi, budowanie lokalnych partnerstw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	1	1,1%
zarządzanie personelem jednostek pomocy społecznej	1	1,1%
tworzenia i funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych	1	1,1%
brak odpowiedzi	1	1,1%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela nr 5. Jakich tematów dotyczyło wsparcie w ramach projektu systemowego RCPS realizowanego w 2009 roku oraz ocena przydatności udzielonego wsparcia (w skali 1 - 5 gdzie 1 oznacza bardzo nieprzydatne, a 5 - bardzo przydatne)

Wyszczególnienie	Liczebność	% ogółu	z śr. ocena przydatności
rozwój form aktywnej integracji	39	44,8%	4,3
zarządzanie projektem, współfinansowanym z EFS	38	43,7%	4,3
rozliczenie wniosku o dofinansowanie projektu z EFS	27	31,0%	4,4
przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu	15	17,2%	4,3
poprawa systemów zarządzania jednostkami pomocy i integracji społecznej	10	11,5%	3,9
doskonalenie umiejętności społecznych i zawodowych pracowników	10	11,5%	4,4
rozwój metod i sposobów aktywizacji klientów pomocy społecznej	9	10,3%	4,3
komunikacja interpersonalna	8	9,2%	3,9
sprawozdawczość, monitoring i ewaluacja projektów, współfinansowanych z EFS	8	9,2%	4,0
rozwój kierunków pracy socjalnej	7	8,0%	3,8
wypalenie zawodowe oraz superwizja	6	6,9%	4,5
działania partnerskie w projekcie	6	6,9%	3,7
informacja i promocja projektu, współfinansowanego z EFS	5	5,7%	4,2
inne (np. tworzenie i budowanie zespołów interdyscyplinarnych)	4	4,6%	3,7
brak odpowiedzi	3	3,4%	-
prawidłowa realizacja zadań przewidzianych dla instytucji pomocy i integracji społecznej w ramach PO KL	2	2,3%	4,5
tworzenie i funkcjonowanie podmiotów ekonomii i integracji społecznej	2	2,3%	4,0
rozwój nowych form i narzędzi wsparcia indywidualnego i środowiskowego	1	1,1%	3,0
upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu realizacji usług socjalnych i aktywnej integracji	1	1,1%	5,0
nie pamiętam	1	1,1%	-

Załącznik

Scenariusz indywidualnych Wywiadów Pogłębionych (IDI)

ARANŻACJA WYWIADU

1. Prezentacja respondenta

- Proszę się przedstawić i powiedzieć:
  - jaką instytucję Pan/i reprezentuje,
  - na jakim stanowisku Pan/i pracuje,
  - jaki jest zakres Pana/i obowiązków,
  - czy wcześniej (zanim został/a Pan/i koordynatorem omawianego projektu) pracował/a Pan/i przy realizacji projektów finansowanych z funduszy strukturalnych?

2. Charakterystyka projektu systemowego realizowanego przez OPS/PCPR

- Proszę opisać w kilku słowach projekt systemowy realizowany w 2009 r. w ramach Poddziałania 7.1.1/7.1.2 PO KL którego był (jest) Pan/i koordynatorem (kierownikiem):
  - czego dotyczył ten projekt, jakie były cele projektu,
  - jakie były planowane działania do zrealizowania w projekcie,
  - jakie formy wsparcia zaplanowano,
  - do kogo był skierowany,
  - ilu Beneficjentów planowano objąć wsparciem,
  - ile trwał projekt.
- Czy opracowując wniosek o dofinansowanie projektu o którym rozmawiamy brali Państwo pod uwagę zapisy lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych obowiązującej w Państwa gminie/powiecie?
  - Jeśli tak, proszę powiedzieć jakie zapisy brali Państwo pod uwagę, czym się kierowali pisząc wniosek?
  - Jeśli nie, to dlaczego czy gmina/powiat nie posiadała strategii rozwiązywania problemów społecznych?
- Czy samodzielnie opracowywali Państwo wniosek o dofinansowanie projektu czy korzystali Państwo z pomocy przy jego tworzeniu?
  - Jeśli tak, to z czyjej pomocy Państwo korzystali i w jakim zakresie?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Czy mieli Państwo problemy z rekrutacją uczestników do projektu o którym rozmawiamy?
  - Jeśli tak, to proszę powiedzieć jakie to były problemy, czego dotyczyły i czy udało się je rozwiązać?
- Czy osiągnęli Państwo zakładane rezultaty projektu?
  - Jeśli tak, to w jakim stopniu czy wszystko udało się osiągnąć?
  - Jeśli nie, to czego nie osiągnęto i dlaczego, co stało na przeszkodzie?

PYTANIA WŁAŚCIWE

1. Jak Państwo oceniacie przepływ informacji pomiędzy Państwa ośrodkiem (realizatorem projektu) a uczestnikami projektu?

- Czy był/jest on właściwy?
- Czy był/jest on wystarczający do sprawnej realizacji projektu?

2. Czy środki finansowe przeznaczone na realizację Państwa projektu były Państwa zdaniem wystarczające?

- Jeśli mieliby Państwo możliwość wykorzystania większych środków to jakiego typu wsparcie chcieliby Państwo realizować?

3. Czy Państwa OPS/PCPR dysponuje odpowiednimi zasobami (lokalowymi, kadrowymi, czasowymi, itd.) do realizacji projektu współfinansowanego z EFS?

- Jeżeli nie, to czego najbardziej brakuje Państwu do sprawnej realizacji projektu?

4. Czy liczba pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu była wg Państwa wystarczająca?

- Jeżeli nie, to na jakich stanowiskach występował niedobór kadr?

5. Czy zadania/działania realizowane były w projekcie terminowo? Czy realizacja projektu odbywała się w wyznaczonym czasie?

6. Jakich problemów doświadczyli Państwo w trakcie i w związku z realizacją projektu systemowego?

- Czego one dotyczyły?
- Co spowodowało (co było główną przyczyną), że one wystąpiły?

7. Jakie działania podejmowali Państwo w celu rozwiązania pojawiających się w trakcie realizacji projektu problemów?

8. Z kim się Państwo kontaktowali w sprawie rozwiązania pojawiających się problemów?

- Jakie metody i sposoby wykorzystywali Państwo w celu rozwiązania tych problemów?
- Gdzie poszukiwali Państwo informacji na temat możliwych sposobów rozwiązania pojawiających się problemów?
- Czy uzyskali Państwo pomoc dotyczącą rozwiązania problemów?
- Czy uzyskana pomoc pomogła rozwiązać problemy w realizacji projektu (była wystarczająca)?

9. Czy projekt był realizowany w partnerstwie?

- Tak. Z kim Państwo realizowali projekt, kto był partnerem?
  - W jakim stopniu Państwa zdaniem współpraca z partnerami była dotychczas skuteczna?
  - Jak ją Państwo oceniacie?
  - Jak Państwo oceniacie jakość komunikacji pomiędzy liderem projektu a partnerami?
  - Czy występują jakiegokolwiek problemy we współpracy partnerskiej?
  - - jakiego typu były to problemy?
- Nie

10.Z jakimi instytucjami Państwo współpracowali (poza współpracą wynikającą z partnerstwa w projekcie) przy realizacji projektu systemowego?

- Z kim współpraca ta układała się najlepiej?
- Jak Państwo oceniają współpracę z konkretnymi instytucjami (w tym instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie PO KL, organizacjami pozarządowymi, partnerami społeczno-gospodarczymi, przedsiębiorcami)?
- Jakiej pomocy ze strony innych instytucji Państwo oczekiwali jeszcze, a nie uzyskali?
- Jakiego wsparcia oczekują Państwo w przyszłości najbardziej?

11.Czy w ramach realizowanego projektu współpracowali Państwo z publicznymi służbami zatrudnienia?

- Tak
  - Czy zostało podpisane porozumienie o współpracy z PUP?
  - Na czym dokładnie ona polegała?
  - Jak się ona odbywała?
  - Jak ją Państwo oceniacie?
- Nie

12.Czy planują Państwo przystąpić do realizacji projektu w przyszłym roku?

- Jeśli nie to dlaczego?

13.Jakie są Państwa zdaniem najważniejsze czynniki sukcesu w realizacji projektu systemowego?

14.Jakie lokalne problemy społeczne wg Państwa można przede wszystkim rozwiązać dzięki realizacji projektów systemowych?

- Jakich problemów społecznych Państwa zdaniem nie można rozwiązać poprzez działania projektowe i dlaczego (co stoi na przeszkodzie w ich rozwiązaniu)?

15.Czy realizacja projektu systemowego może przyczynić się Państwa zdaniem do rozwiązania lokalnych problemów społecznych?

- W jakim stopniu wg Państwa wsparcie udzielane w ramach projektów systemowych ma wpływ na kształtowanie lokalnej polityki społecznej?

16.W jakim stopniu Państwa projekt był sprawnie/skutecznie realizowany?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

17. Jakie bariery systemowe Państwa zdaniem przeszkadzają w skutecznej realizacji projektów systemowych w ramach Działania 7.1 PO KL?

- W jaki sposób można, Państwa zdaniem, te bariery usunąć?
- Jakiego rodzaju działania należy podjąć w tym celu?
- Jaka instytucja powinna je podjąć?

18. Jakie są Państwa najpilniejsze potrzeby, związane ze wsparciem ze strony RCPS, realizowanym w ramach projektów systemowych z Poddziałania 7.1.3 PO KL?

19. Jakie są potrzeby i oczekiwania beneficjentów, które mógłby rozwiązać RCPS w ramach projektów systemowych realizowanych w Poddziałaniu 7.1.3 PO KL ?

Kwestionariusz ankiety do Anonimowych wywiadów pogłębianych (CAWI)

Szanowni Państwo!

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o udział w badaniu i wypełnienie poniższej anonimowej ankiety. Wypełnienie ankiety nie powinno Państwu zająć więcej niż 20 minut. Ankieta realizowana jest w ramach badania pn. „Ewaluacja projektów systemowych OPS i PCPR realizowanych w ramach Działania 7.1 PO KL” przeprowadzanego przez firmę ASM Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. z Kutna na zlecenie Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi. Badanie finansowane jest ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celem niniejszej ankiety jest zebranie rzetelnych i kompleksowych informacji na temat skuteczności, efektywności i użyteczności narzędzi oraz instrumentów wsparcia, udzielanego przez Państwa instytucje w ramach Działania 7.1 PO KL. Dzięki Państwa zaangażowaniu i udzieleniu odpowiedzi na pytania ankiety możliwa będzie analiza Państwa potrzeb związanych z realizacją projektów systemowych, a także zaproponowanie działań, służących rozwiązaniu problemów, których Państwo doświadczacie. Bardzo liczymy na Państwa pomoc i współpracę w ramach niniejszego badania.

CZĘŚĆ I. OCENA PROJEKTÓW SYSTEMOWYCH OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ POWIATOWYCH CENTRÓW POMOCY RODZINIE

P1. Czy w 2009 r. realizowali Państwo projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL? <i>Jeżeli odpowiedź „nie” proszę przejść do P3.</i>	
☐ tak (1)	☐ nie (2)
P2. Jaki jest obecny stan wdrażania tego projektu?	
☐ jest obecnie w fazie realizacji (1) <i>Proszę przejść do P4.</i>	
☐ został zakończony do końca 2009 r. (2) <i>Proszę przejść do P3.</i>	
P3. Z jakiego powodu nie zdecydowali się Państwo realizować w 2009 r. projektu w ramach Działania 7.1 PO KL? <i>Można zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi.</i>	
☐ brak takiej potrzeby (1)	
☐ zbyt mała alokacja finansowa (2)	
☐ brak zasobów kadrowych do realizacji projektu (3)	
☐ brak czasu na realizację projektu (4)	
☐ niezrozumiałe zasady dotyczące realizacji projektu (5)	
☐ brak doświadczenia w realizacji projektów, współfinansowanych ze środków EFS (6)	
☐ brak wiedzy w zakresie realizacji projektów (7)	
☐ nieadekwatne formy wsparcia wskazane w dokumentach programowych PO KL (8)	
☐ brak warunków lokalowych (9)	
☐ trudności w rekrutacji uczestników projektu (10)	
☐ inne (jakie – proszę wpisać?) (11)	
P4. Czy planują Państwo realizować w przyszłym roku projekt systemowy w ramach Działania 7.1 PO KL? <i>Jeżeli odpowiedź „tak” proszę przejść do P6.</i>	
☐ tak (1)	☐ nie (2)
P5. Z jakiego powodu nie planują Państwo realizować w przyszłym roku projektu w ramach Działania 7.1 PO KL? <i>Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi i przejść do części II ankiety.</i>	
☐ brak takiej potrzeby (1)	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

☐ zbyt mała alokacja finansowa (2)					
☐ brak zasobów kadrowych do realizacji projektu (3)					
☐ brak czasu na realizację projektu (4)					
☐ niezrozumiałe zasady dotyczące realizacji projektu (5)					
☐ brak doświadczenia w realizacji projektów, współfinansowanych ze środków EFS (6)					
☐ brak wiedzy w zakresie realizacji projektów (7)					
☐ nieadekwatne formy wsparcia wskazane w dokumentach programowych PO KL (8)					
☐ brak warunków lokalowych (9)					
☐ trudności w rekrutacji uczestników projektu (10)					
☐ inne (jakie – proszę wpisać?) (11)					
.....					
P6. W jakim stopniu (w %), Państwa zdaniem, cel główny projektu został osiągnięty do końca 2009 roku?					
☐ 0-19% (1)	☐ 20-39% (2)	☐ 40-59% (3)	☐ 60-79% (4)	☐ 80-99% (5)	☐ 100% (6)
Jeżeli cel główny zrealizowano w 100% proszę przejść do P8.					
P7. Z jakich powodów, Państwa zdaniem, cel główny projektu nie został osiągnięty w 100% ?					
☐ cel nie wynikał z analizy lokalnych potrzeb i problemów społecznych (1)					
☐ problemy organizacyjne, techniczne (2)					
☐ problemy finansowe (np. rozliczanie projektu) (3)					
☐ problemy kadrowe (4)					
☐ problemy merytoryczne (5)					
☐ problemy prawne (6)					
☐ niedostatecznie rozpoznane potrzeby grupy docelowej wsparcia (7)					
☐ zbyt krótki okres realizacji projektu (8)					
☐ nieadekwatnie dobrane formy wsparcia (9)					
☐ niewłaściwy dobór wskaźników (10) - z listy rozwijanej:					
☐ wskaźniki nieokreślone (1)					
☐ wskaźniki niemierzalne (2)					
☐ wskaźniki przeszacowane (3)					
☐ wskaźniki niedoszacowane (4)					
☐ wskaźniki nieracjonalne (5)					
☐ wskaźniki niemożliwe do monitorowania (6)					
☐ problemy z rekrutacją uczestników projektów/brak chętnych (11)					
☐ trudności w udzielaniu wsparcia danej grupie docelowej (12)					
☐ rezygnacja uczestników z udziału w projekcie (13)					
☐ nieskuteczna promocja projektu (14)					
☐ inne (15) (jakie – proszę wpisać?)					
.....					

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

P8. W jakim stopniu (w %), Państwa zdaniem, rezultaty projektu zostały osiągnięte w 2009 roku?

☐	☐	☐	☐	☐	☐
0-19% (1)	20-39% (2)	40-59% (3)	60-79% (4)	80-99% (5)	100% (6)

Jeżeli rezultaty projektu zostały osiągnięte w 100% proszę przejść do P10.

P9. Z jakich powodów rezultaty określone dla projektu nie zostały w 100 % osiągnięte?

niewłaściwy dobór wskaźników (1) z listy rozwijanej:

- wskaźniki nieokreślone (1)
- wskaźniki niemierzalne (2)
- wskaźniki przeszacowane (3)
- wskaźniki niedoszacowane (4)
- wskaźniki nieracjonalne (5)
- wskaźniki niemożliwe do monitorowania (6)

problemy organizacyjne, techniczne (2)

problemy finansowe (np. rozliczanie projektu) (3)

problemy kadrowe (4)

problemy merytoryczne (5)

problemy prawne (6)

problemy z rekrutacją uczestników projektów/brak chętnych (7)

rezygnacja uczestników z udziału w projekcie (8)

nieskuteczna promocja projektu (9)

inne (jakie – proszę wpisać?) (10)

P10. Czy w związku z realizacją projektu pojawiły się jakiekolwiek problemy? Jeżeli odpowiedź „nie” proszę przejść do P12.

tak (1) nie (2)

P11. Jakich kwestii dotyczyły te problemy? Można wybrać więcej niż jedną opcję.

finansowych (1) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

merytorycznych (2) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

organizacyjnych, technicznych (3) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

prawnych (4) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

proceduralnych (5) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

kadrowych (6) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

innych (jakich?) (7) - *Proszę krótko opisać (co najmniej 1 zdanie).....*

P12. Jakiego rodzaju narzędzia wykorzystywaliście Państwo w projekcie w 2009 roku?

kontrakt socjalny (1)

program aktywności lokalnej (2)

program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (3)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

P13. Proszę ocenić stopień trudności w zastosowaniu poszczególnych narzędzi w ramach projektu realizowanego w 2009 r. <i>Odpowiedź należy zaznaczyć na skali, gdzie 1 oznacza - bardzo prosty w realizacji, a 5 - bardzo trudny.</i>	1	2	3	4	5
☐ kontrakt socjalny (1) Proszę przejść do P14.	☐	☐	☐	☐	☐
☐ program aktywności lokalnej (2) Proszę przejść do P15.	☐	☐	☐	☐	☐
☐ program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (3) Proszę przejść do P16.	☐	☐	☐	☐	☐
P14. Jakiego rodzaju zadania/usługi sfinansowali Państwo w projekcie w 2009 r. w ramach kontraktu socjalnego?					
☐ zasiłki i pomoc w naturze (1)					
☐ praca socjalna (2)					
☐ prace społecznie użyteczne (3)					
☐ instrumenty aktywnej integracji (4) - <i>Proszę wymienić jakie.....</i>					
P15. Jakiego rodzaju zadania/usługi sfinansowali Państwo w projekcie w 2009 r. w ramach programu aktywności lokalnej?					
☐ środowiskowa praca socjalna (1)					
☐ instrumenty aktywnej integracji (2) - <i>Proszę wymienić jakie.....</i>					
☐ prace społecznie użyteczne (3)					
☐ działania o charakterze środowiskowym (4) - <i>Proszę wymienić jakie.....</i>					
P16. Jakiego rodzaju zadania/usługi sfinansowali Państwo w projekcie w 2009 r. w ramach programu na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych?					
☐ wsparcie w podejmowaniu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej (1)					
☐ włączanie w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej w WTZ – Warsztatach Terapii Zajęciowej (2)					
☐ środowiskowa praca socjalna (3)					
☐ instrumenty aktywnej integracji (4) - <i>Proszę wymienić jakie.....</i>					
☐ działania o charakterze środowiskowym (5) - <i>Proszę wymienić jakie.....</i>					
P17. Jakie typy instrumentów aktywnej integracji były najczęściej stosowane w realizowanym przez Państwa projekcie w 2009 r.? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.					
☐ instrumenty aktywizacji zawodowej (1) - <i>Proszę je wymienić.....</i>					
☐ instrumenty aktywizacji edukacyjnej (2) - <i>Proszę je wymienić.....</i>					
☐ instrumenty aktywizacji zdrowotnej (3) - <i>Proszę je wymienić.....</i>					
☐ instrumenty aktywizacji społecznej (4) - <i>Proszę je wymienić.....</i>					

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

P18. Jaka jest Państwa zdaniem skuteczność instrumentów aktywnej integracji w aktywizacji zawodowej i społecznej uczestników ww. projektu?					
<i>Proszę zaznaczyć odpowiedź na skali, uwzględniając, że 1 oznacza – zupełnie nieskuteczne, a 5 – bardzo skuteczne.</i>					
	1	2	3	4	5
☐ instrumenty aktywizacji zawodowej (1)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ instrumenty aktywizacji edukacyjnej (2)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ instrumenty aktywizacji zdrowotnej (3)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ instrumenty aktywizacji społecznej (4)	☐	☐	☐	☐	☐
P19. Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu systemowego w 2009 roku przygotowany został:					
☐ samodzielnie przez pracowników OPS / PCPR (1)					
☐ przez wynajętą firmę (2)					
☐ przez wynajętą osobę (3)					
☐ przy pomocy doradców RCPS (4)					
☐ przy pomocy pracowników ROEFS (5)					
☐ przez inny podmiot (6) (jaki?)					
P20. W jakim stopniu wsparcie otrzymane w ramach projektu systemowego RCPS było pomocne w sprawnej realizacji Państwa projektu systemowego?					
<i>Proszę zaznaczyć odpowiedź na poniższej skali, zakładając że 1 oznacza zupełnie nie pomocne, a 5 – bardzo pomocne</i>					
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ Nie korzystaliśmy ze wsparcia RCPS (6)
P21. Projekt w roku 2009 realizowany był:					
☐ samodzielnie (1) - Proszę przejść do P22					
☐ w partnerstwie/porozumieniu z innymi jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego (np. PUP, szkołą, ośrodkiem zdrowia) (2) - Proszę przejść do P23					
☐ w partnerstwie/porozumieniu z instytucjami prywatnymi (np. pracodawcami, agencjami zatrudnienia) (3) - Proszę przejść do P23					
☐ w partnerstwie/porozumieniu z organizacjami pozarządowymi (4) - Proszę przejść do P23					
P22. Jakie są najważniejsze przyczyny nie zawiązywania partnerstwa w ramach Państwa projektu systemowego? Można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi.					
☐ brak wiedzy na temat możliwości realizacji projektu w partnerstwie (1)					
☐ brak wiedzy na temat sposobu realizacji projektu partnerskiego (2)					
☐ brak partnerów chętnych do współpracy (3)					
☐ brak doświadczenia związanego z tworzeniem partnerstwa (4)					
☐ negatywne doświadczenia we współpracy z partnerami w ramach innych projektów (5)					
☐ trudności związane z zarządzaniem projektem partnerskim (6)					
☐ trudności związane z rozliczaniem projektu partnerskiego (7)					
☐ inne (8) (jakie?) -					

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

P23. Czy w przyszłości planują Państwo realizować projekt w partnerstwie?					
☐ tak (1)	☐ nie (2)	☐ trudno powiedzieć (3)			
P24. Jeśli odpowiedź „tak” lub „trudno powiedzieć” w P23, to proszę poniżej krótko wyjaśnić (co najmniej 1 zdanie) z jakiego typu podmiotami i dlaczego zawiązałyby Państwo partnerstwo.					
.....					
P25. Czy współpracowali Państwo nieformalnie z jakimikolwiek instytucjami (nie dotyczy partnerstwa) w trakcie realizacji projektu w 2009 r.? <i>Jeżeli odpowiedź „nie” proszę przejść do P28.</i>					
☐ tak (1)			☐ nie (2)		
P26. Z jakimi instytucjami współpracowali Państwo nieformalnie (nie dotyczy partnerstwa) w trakcie realizacji projektu w 2009 r.? Można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi.					
☐ RCPS (1)					
☐ ROEFS (2)					
☐ publiczne służby zatrudnienia (3)					
☐ agencje zatrudnienia (4)					
☐ Ochotnicze Hufce Pracy (5)					
☐ instytucje szkoleniowe (6)					
☐ organizacje pozarządowe (7)					
☐ organizacje pracodawców (8)					
☐ związki zawodowe (9)					
☐ przedsiębiorcy (10)					
☐ inna instytucja (11) (jaka?)					
P27. Jak oceniacie Państwo jakość współpracy z w obszarze realizacji i wdrażania projektu (2009 r.) z wymienionymi poniżej instytucjami? <i>Proszę ocenić poziom współpracy na skali, zakładając że 1 oznacza, że współpraca była bardzo zła, a 5 – bardzo dobra.</i>					
	1	2	3	4	5
☐ IP PO KL	☐	☐	☐	☐	☐
☐ RCPS (1)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ ROEFS (2)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ publiczne służby zatrudnienia (3)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ agencje zatrudnienia (4)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ ochotnicze Hufce Pracy (5)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ instytucje szkoleniowe (6)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ organizacje pozarządowe (7)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ organizacje pracodawców (8)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ związki zawodowe (9)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ przedsiębiorcy (10)	☐	☐	☐	☐	☐

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

☐ inna instytucja (11) (jaka?) -					☐	☐	☐	☐	☐
P28. Czy Państwa instytucja zawarła pisemne porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach realizowanego projektu, określające zasady współpracy w zakresie realizacji zadań na rzecz aktywnej integracji?									
☐ tak (1)					☐ nie (2)				
P29. Czy w Państwa projekcie systemowym zatrudniono dodatkowych pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych? <i>Jeśli odpowiedź „nie” proszę przejść do P31.</i>									
☐ tak (1)					☐ nie (2)				
P30. W jakim stopniu zatrudnienie dodatkowych pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych zwiększyło, Państwa zdaniem, poziom skuteczności realizowanego projektu? <i>Proszę zaznaczyć odpowiedź, zakładając, że 1 oznacza – w ogóle nie zwiększyło skuteczności projektu, a 5 –bardzo zwiększyło skuteczność projektu.</i>									
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5					
<i>Proszę przejść do części 2. ankiety.</i>									
P31. Jakie były powody nie zatrudnienia przez Państwa w projekcie systemowym dodatkowych pracowników socjalnych/doradców ds. osób niepełnosprawnych?									
☐ brak środków z rezerwy przyznanych przez IP/IP2 PO KL na ten cel (1)									
☐ brak takiej potrzeby (2)									
☐ brak wiedzy na temat takiej możliwości (3)									
☐ brak kandydatów na to stanowisko (4)									
☐ inne (5) (jakie?) -									
<i>Proszę przejść do części II ankiety.</i>									

CZĘŚĆ II. OCENA WSPARCIA RCPS, SKIEROWANEGO DO OPS/PCPR W PROJEKTACH SYSTEMOWYCH REALIZOWANYCH W PODDZIAŁANIU 7.1.3 PO KL

R1. Czy brali Państwo udział w 2009 r. w projekcie systemowym RCPS, realizowanym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL? <i>Jeśli odpowiedź „tak” proszę przejść do R3.</i>									
☐ tak (1)					☐ nie (2)				
R2. Z jakich powodów nie brali Państwo w 2009 r. udziału w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL?									
☐ brak takiej potrzeby (1)									
☐ brak wiedzy na temat realizowanego projektu ROPS (2)									
☐ nieadekwatność oferty RCPS w stosunku do potrzeb OPS/PCPR (3)									
☐ konieczność realizacji przez pracowników OPS/PCPR innych obowiązków/zadań (4)									
☐ brak czasu (5)									
☐ inne (6) (jakie?) -									
<i>Proszę przejść do sekcji „METRYCZKA”.</i>									
R3. Z jakiej formy wsparcia w ramach projektu systemowego RCPS (2009 r.) Państwo skorzystaliście?									

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Można wybrać wszystkie możliwe odpowiedzi.					
☐ szkolenie pracowników i wolontariuszy (1)					
☐ specjalistyczne doradztwo (2)					
☐ konferencje (3)					
☐ warsztaty (4)					
☐ inne (5) (jakie?) -					
R4. Jak Państwo oceniają przydatność formy wsparcia zaoferowanej w projekcie systemowym RCPS (2009 r.) , z której Państwo skorzystaliście?					
Proszę ocenić poziom satysfakcji z realizowanej formy wsparcia na skali, uwzględniając że 1 oznacza, że wsparcie było całkowicie nieprzydatne, a 5 – bardzo przydatne (tylko odpowiedzi wskazane w poprzednim pytaniu).					
	1	2	3	4	5
☐ szkolenie pracowników i wolontariuszy (1)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ specjalistyczne doradztwo (2)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ konferencje (3)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ warsztaty (4)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ inne (5) (jakie?) -	☐	☐	☐	☐	☐
R5. Jakich tematów dotyczyło wsparcie w ramach projektu systemowego RCPS, realizowanego w 2009 r.?					
Można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi.					
☐ rozwój form aktywnej integracji (1)					
☐ rozwój kierunków pracy socjalnej (2)					
☐ rozwój metod i sposobów aktywizacji klientów pomocy społecznej (3)					
☐ rozwój nowych form i narzędzi wsparcia indywidualnego i środowiskowego (4)					
☐ poprawa systemów zarządzania jednostkami pomocy i integracji społecznej (5)					
☐ budowanie zintegrowanej polityki społecznej w regionie (6)					
☐ prawidłowa realizacja zadań przewidzianych dla instytucji pomocy i integracji społecznej w ramach PO KL (7)					
☐ wypalenie zawodowe oraz superwizja (8)					
☐ przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu z EFS (9)					
☐ rozliczenie wniosku o dofinansowanie projektu z EFS (10)					
☐ zarządzanie projektem, współfinansowanym z EFS (11)					
☐ doskonalenie umiejętności społecznych i zawodowych pracowników (12)					
☐ komunikacja interpersonalna (13)					
☐ upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu realizacji usług socjalnych i aktywnej integracji (14)					
☐ działania partnerskie w projekcie (15)					

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

☐ sprawozdawczość, monitoring i ewaluacja projektów, współfinansowanych z EFS (16)					
☐ informacja i promocja projektu, współfinansowanego z EFS (17)					
☐ tworzenie i funkcjonowanie podmiotów ekonomii i integracji społecznej (18)					
☐ inne (19) - (jakie?).....					
R6. Jak oceniają Państwo dany rodzaj wsparcia udzielonego w ramach projektu systemowego RCPS, realizowanego w 2009 r.?					
Proszę zaznaczyć ocenę poziom satysfakcji ze wsparcia na skali, gdzie 1 oznacza bardzo nieprzydatne, a 5 – bardzo przydatne.					
(tylko odpowiedzi wskazane w poprzednim pytaniu)					
	1	2	3	4	5
☐ rozwój form aktywnej integracji (1)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ rozwój kierunków pracy socjalnej (2)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ rozwój metod i sposobów aktywizacji klientów pomocy społecznej (3)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ rozwój nowych form i narzędzi wsparcia indywidualnego i środowiskowego (4)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ poprawa systemów zarządzania jednostkami pomocy i integracji społecznej (5)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ budowanie zintegrowanej polityki społecznej w regionie (6)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ prawidłowa realizacja zadań przewidzianych dla instytucji pomocy i integracji społecznej w ramach PO KL (7)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ wypalenie zawodowe oraz superwizja (8)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu z EFS (9)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ rozliczenie wniosku o dofinansowanie projektu z EFS (10)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ zarządzanie projektem, współfinansowanym z EFS (11)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ doskonalenie umiejętności społecznych i zawodowych pracowników (12)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ komunikacja interpersonalna (13)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu realizacji usług socjalnych i aktywnej integracji (14)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ działania partnerskie w projekcie (15)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ sprawozdawczość, monitoring i ewaluacja projektów, współfinansowanych z EFS (16)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ informacja i promocja projektu, współfinansowanego z EFS (17)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ tworzenie i funkcjonowanie podmiotów ekonomii i integracji społecznej (18)	☐	☐	☐	☐	☐
☐ inne (19) (jakie?) -	☐	☐	☐	☐	☐
R7. W jakim stopniu, Państwa zdaniem, wsparcie udzielone w ramach projektu systemowego RCPS w 2009 r. wpłynęło na wzrost kompetencji zawodowych pracowników OPS/PCPR? Proszę zaznaczyć odpowiedź, zakładając, że 1 oznacza – w bardzo małym stopniu wpłynęło, a 5- w bardzo dużym stopniu wpłynęło.					
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ Nie wiem/trudno powiedzieć (6)
R8. W jakim stopniu, Państwa zdaniem, wsparcie udzielone w ramach projektu systemowego RCPS w 2009 r. było przydatne? Proszę zaznaczyć odpowiedź, zakładając,					

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

że 1 oznacza – zupełnie nieprzydatne , a 5- bardzo przydatne.

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ Nie wiem/trudno powiedzieć (6)
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---

R9. W jakim stopniu (w %), Państwa zdaniem, wsparcie zaoferowane w ramach projektu RCPS w 2009 r. było wystarczające?

Proszę zaznaczyć odpowiedź, zakładając, że 1 oznacza – zupełnie niewystarczające , a 5- całkowicie wystarczające.

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ Nie wiem/trudno powiedzieć (6)
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---

R10. Jakiej formy wsparcia oczekivaliby Państwo w przyszłości ramach projektu systemowego RCPS najbardziej?

doradczego (1)

szkoleniowego (2)

innego (3) (jakiego?) - .....

R11. Jakiego zakresu dotyczyły szkolenia/doradztwo w projekcie systemowym RCPS (2009 r.), z których Państwo skorzystaliście?

Można zaznaczyć więcej niż jedna odpowiedź.

finanse i księgowość (1)

zarządzanie projektem, współfinansowanym z EFS (2)

aplikowanie o środki finansowe na realizację projektu, współfinansowanego z EFS (3)

stan prawny w zakresie pomocy i integracji społecznej (4)

wprowadzenie nowych metod aktywnej integracji (5)

wsparcie w zakresie pracy socjalnej z klientem pomocy społecznej (6)

programy aktywności lokalnej/praca środowiskowa (7)

praca socjalna z rodziną (8)

doskonalenie umiejętności społecznych (9)

doskonalenie umiejętności zawodowych (10)

komunikacja interpersonalna (11)

upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu realizacji usług socjalnych i aktywnej integracji (12)

działania partnerskie w projekcie (13)

kontrakt socjalny (14)

sprawozdawczość, monitoring i ewaluacja projektów, współfinansowanych z EFS (15)

informacja i promocja projektu, współfinansowanego z EFS (16)

tworzenie i funkcjonowanie podmiotów ekonomii i integracji społecznej (17)

inne (18) (jakie?) - .....

R12. Czy Państwa instytucja planuje wziąć udział w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL w tym roku lub w kolejnych latach?

Jeżeli odpowiedź „tak” proszę przejść do sekcji „METRYCZKA”.

☐ tak (1)	☐ nie (2)
----------------------------------	----------------------------------

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

R13. Z jakich powodów nie planują Państwo wziąć w przyszłości udziału w projekcie systemowym w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL?

- brak takiej potrzeby(1)
- brak wiedzy na temat realizowanego projektu RCPS (2)
- brak czasu (3)
- nieadekwatność oferty RCPS w stosunku do potrzeb OPS/PCPR (4)
- konieczność realizacji przez pracowników OPS/PCPR innych obowiązków/zadań (5)
- inne (6) (jakie?) - .....

METRYCZKA

M1. Jaką jednostkę samorządu terytorialnego reprezentuje Państwa instytucja?

- gminę miejską (1)
- gminę wiejską (2)
- gminę miejsko - wiejską (3)
- powiat ziemski (4)
- powiat grodzki (miasto na prawach powiatu) (5)

M2. Ilu mieszkańców liczy gmina/powiat?

Proszę zaznaczyć na skali poniżej właściwy przedział.

- ≤ 19 999 (1)
- 20 000 – 39 999 (2)
- 40 000 – 59 999 (3)
- 60 000 – 79 999 (4)
- 80 000 – 99 999 (5)
- ≥ 100 000 (6)

M3. Czy na terenie Państwa jednostki samorządu terytorialnego została stworzona lokalna (gminna/powiatowa) strategia rozwiązywania problemów społecznych?

- tak (1)
- nie (2)

M4. Ilu pracowników ogółem zatrudnionych jest w Państwa instytucji? Proszę podać liczbę pracowników

.....

ASM - CENTRUM BADAŃ I ANALIZ RYNKU SP. Z O.O.

ul. Grunwaldzka 5, 99-301 Kutno

Tel.: +48 (0 24) 355 77 00;

Faks +48 (0 24) 355 77 01

www.asm-poland.com.pl

ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku powstało w 1996 roku jako polska firma specjalizująca się w badaniach rynku inwestycyjno - budowlanego oraz rynku b2b. Dziś specjalizujemy się w takich obszarach badawczych jak: budownictwo, rynek pracy, rynek medyczny i farmaceutyczny, energetyczny, bankowy, technologii IT, MŚP, transport.

Podstawą naszej pracy jest pomoc przedsiębiorstwom w podejmowaniu kluczowych decyzji marketingowych.

www.asm-poland.com.pl